

Čtenářský deník

ČESKÝ JAZYK

©2016 Petr Kučera

NEWTONŮV MOZEK

JAKUB ARBES (1840 – 1914)

AUTOR

Jakub Arbes byl český spisovatel a žurnalista. Narodil se jako syn ševce. Vystudoval reálku, kde jej krátce učil i Jan Neruda a polytechniku, kterou však nedokončil. Věnoval se žurnalistice a spisovatelské činnosti.

Jako redaktor opozičních Národních listů a novinář protivládního zaměření byl Jakub Arbes nejménou vyšetřován a dokonce odsouzen k vězení v České Lípě. V sedmdesátých letech byl z Národních listů propuštěn, nějaký čas působil jako dramaturg v Prozatímním divadle. Pokoušel se založit vlastní časopis, od roku 1876 žil jako svobodný spisovatel. Často existenčně strádal.

Patřil k odvážným a tvrdým kritikům tehdejší společnosti. Nikdy však nepřišel s návrhem na řešení současné situace.

V posledních letech života bojoval se slepotou, stále však zůstával ve styku s literárním i společenským životem. Podporoval pokroky v literární tvorbě.

Jakub Arbes zemřel ve svém smíchovském bytě. Pohřben byl v Malvazinkách.

CHARAKTERISTIKA TVORBY

Jakub Arbes byl především žurnalista a prvky žurnalistické práce jsou patrné i v jeho próze. Jako první literární díla psal básně. Byla to však pouze průměrná práce. Věnoval se i překladům poezie. Jeho pokus o drama se nezdařil a psaní dramatické tvorby sebekriticky zanechal. Nejlépe mu vyhovovalo psaní prózy. V jeho tvorbě si nelze nevšimnout vlivu anglického gotického románu.

Jakub Arbes miloval tajemné příběhy. Byl však i velmi racionální člověk, který se zajímal o nejnovější vědecké objevy. Vytvořil nový literární žánr – **romaneto**. Tento název pochází od Jana Nerudy. Romaneto je románová novela menšího rozsahu, ve které se vyskytují vědecké, filozofické a sociální úvahy. Má napínavý děj s fantazijními nebo detektivními prvky. Na začátku nepochopitelná záhada je na konci vysvětlena. Příznačným rysem Arbesových romanet je jejich autobiografičnost, zdůrazněná postavou vypravěče. Děj se odehrává obvykle v Praze v autorově současnosti nebo nedávné minulosti.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Patřil mezi tzv. **Májovce**. (*Skupina mladých literátů, sdružených kolem osobností Jana Nerudy a Vítězslava Háška vydaly v roce 1858 almanach Máj. Názvem almanachu se autoři přihlásili k odkazu Karla Hynka Máchy.*)

Jan Neruda (1834 – 1891) – balada *Oběšenec*, sbírka *Hřbitovní kvítí*

Vítězslav Hálek (1835 – 1874) – balada *Nekřtěná dušička*, báseň *Alfred*, sbírky *Večerní písně*, *V přírodě*, *Na statku a v chaloupce*, *Pod pustým kopcem*, *Pohádky z naší vesnice*

Karolína Světlá (1830 – 1899) – novela *Dvojí probuzení*, povídka *Láska k básníkovi*
Sofie Podlipská (1833 – 1897) – román *Peregrinus*

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – romaneto

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Vypravěč se vrací do studentských let, kdy se kamarádil se spolužákem. Vypravěč se místo přípravy do školy věnoval samostudiu věd přírodních a přítel umění eskamotérskému. A tak se stalo, že 3x opakovali ročník, rodiče je nenechali déle studovat, vypravěč se učil tesařem a přítel šel na vojnu. Před odjezdem k pluku si slíbili, že v případě, že přítel padne, vypravěč mu vystrojí hospodskou hostinu s přáteli a přítel se mu zjeví ze záhrobí.

Přítel sloužil krátkou dobu. V bitvě u Hradce padl, neboť mu palaš rozsekl lebku. Vypravěč ho jel identifikovat, viděl ho umírat. Potom jel domů a vystrojil podle úmluvy příteli zádušní hostinu, na kterou ale žádný z pozvaných přátel nepřišel. Jakmile se roztrpčený vrátí domů, přijde za ním mrtvý přítel a zve ho do paláce (otec přítele tam dělal správce). Vypravěč tam jede, ale nemůže najít z chodeb východ a bloudí tam asi 4 hodiny. Potom východ najde a otevrou se před ním dveře do obrovského sálu, kde jsou za stoly šlechtici, lékaři, kněží, matematici, přírodovědci, vždy v uzavřeném společenství. Objeví se rakev, lékař konstatuje přítelovu smrt, ale přítel se v rakvi posadí, poté vstane a začne přednášet.

To, o čem mluví, zabere 3/4 knihy. Je zde spousta zajímavých myšlenek. Například proč všechno, co lidstvo vymyslí, se zničí válkou a jeden druhého jen zabíjíme a ničíme. Ať se člověk žene dopředu nebo loudá vzadu, ať vede jiné nebo je jimi vlečen, vždy se tak děje rukou osudu, který je mu dán.

Příběh končí tím, že přítel a vypravěč cestují do minulosti. A tam mu přítel nakonec vysvětlí, že to byla jen jeho obrazotvornost, že se nic z toho nestalo.

V doslovu matka vypravěče ošetřuje a lékař hovoří o záchvatu šílenství.

HLAVNÍ TÉMA

Příběh se snaží ukázat na chyby lidské společnosti, jak jsou nepoučitelní a pořád opakují své chyby.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

VYPRAVĚČ – nikde není uvedeno jeho pravé jméno. Nejprve mladý zvědavý, v studiích vytrvalý student, později dospělý zvědavý muž zájímající s o vědy přírodní, ale přistupuje k věcem racionálně.

PŘÍTEL – nikde není uvedeno jeho pravé jméno. Nejprve mladý zvědavý ve studiích více zapálený než vypravěč, student z bohaté rodiny provádějící různé

eskamotérské kejkle, později dospělý muž – voják, ale na rozdíl od svého přítele je jeho chování často nepředvídatelné až nelogické, často se chová jako šílenec.

POSTAVENÍ AUTORA

Autor vypráví příběh v lch-formě (v 1. osobě) v roli vypravěče.

PROSTŘEDÍ

Příběh se odehrává v době technického pokroku, praních strojů – průmyslové revoluce v českých krajinách za dob Prusko-rakouské války.

NÁZEV DÍLA

Newtonův mozek. 2/3 této knížky se odehrávají, když přítel tvrdí, že si vyměnil svůj mozek s mozkem Newtonovým a také to má určitou symboliku. Newtonův mozek, je předmět, ve kterém musí být spousta vědění. Tím autor chce ukázat na to, jako kdyby byl přítel „osvícen“ – dostalo se mu nějakého prozření a přišel na to, jak svět funguje.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psáno chronologicky v těsném spojení a je vyprávěno napínavou formou. Obsahuje gradace a také se v něm dá nalézt kontrast mezi přítelem a ostatními lidmi. On ví všechno, zná na vše odpověď, oni se jen domnívají, že vědí.

ZÁVĚR DÍLA

Závěr díla je otevřený a dává každému prostor, aby popřemýšlel o myšlenkách, které jsou v tomto díle obsaženy.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je psané spisovnou češtinou.

SHRNUTÍ VYUŽITÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ

V tomto díle nebylo využito úmyslně jazykových prostředků. Protože je psán text starší češtinou, je toto dílo plné archaismů, historismů a inverzí.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je toto dílo psané stylem, že se v něm dá nalézt spousta aktuálních věcí. Především v přítelově dlouhém monologu.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tato knížka je dle mého názoru složitá na pochopení i čtení. Je psaná starší češtinou, na kterou nejsme v současnosti tolik zvyklí. Čtenáři bude chvíli trvat, než si na tento styl jazyk zvykne.

VLASTNÍ NÁZOR

Knížka mi připadala zmatená. Je v ní zachyceno spousta obrazovostí, dá se v ní nalézt spousta věcí. Knížka má několik dimenzí: tu první – to je nějaká dějová linka, další hlubší – to jsou jednotlivá modra, které jsou v knížce obsaženy a pak tu nejhlubší – to je nějaký jinotaj, nějaký další příběh nebo něco skrytého, co chtěl autor svým dílem říct. Podle mě má každé dílo něco takového obsahovat.

Ale mé celkové hodnocení je 6/10 (šest bodů z deseti). Knížka byla napínavá, měla více dimenzí a donutila mě přemýšlet.

HAMLET

WILLIAM SHAKESPEARE (1564 – 1616)

AUTOR

William Shakespeare je nazýván největším dramatikem světové literatury. Narodil se v Anglii ve Stratfordu nad Avonou. Jeho otec pracoval zřejmě jako rukavičkář a jeho matka Mary pocházela ze staré zemanské rodiny. Ve svém rodném městě (Stratford nad Avonou) vystudoval gymnázium (King Edward VI Grammar School).

V 18 letech se oženil o osm let starší ženou Annou Hathawayovou (26let), která již tou dobou čekala dítě. Sussana se narodila půl roku po svatbě. Později měli ještě dvojčata Judithu a Hamneta. Hamnet v 11 letech zemřel, což jistě poznamenalo Shakespeareovu tvorbu.

Po narození dvojčat byl Shakespeare spatřen naposledy na křtu dětí, poté na 7 let zmizel.

Před rokem 1592 se Shakespeare připojil ke kočovným divadelníkům. Roku 1592 přišel do Londýna, kde hrál v různých divadelních společnostech. Stal se také spolumajitelem divadla. V letech 1593 až 1594 ale byla londýnská divadla zavřena kvůli epidemii moru.

Shakespeare psal poezii pod ochranou hraběte Southamptonstého. Po této epidemii se stal členem nové divadelní společnosti Služebníci lorda komořího (Lord Chamberlain's Men), kde působil jako herec a dramatik. V roce 1599 se společnost Lorda Chamberlain's Men přemístila do divadla Globe a Shakespeare se stal vlastníkem jedné jeho desetiny. Díky tomu byl výrazně lépe zajištěn - dostával za hru asi 6 liber. Když roku 1613 Divadlo Globe vyhořelo, přesunula se společnost do divadla Blackfriars.

Pro Shakespeara však končí dramatická tvorba a zanedlouho se vrací za manželkou a dcerami do svého rodiště, kde zůstane až do své smrti. Shakespeare umírá 23.4.1616. (zrovna na svoje narozeniny)

CHARAKTERISTIKA TVORBY

Nedoložené zprávy o jeho životě vedly k dohadům, že pod jménem Shakespeare se kryje jiný autor. Shakespeareovi se připisuje 37 děl, u některých je však jeho autorství sporné. Shakespeare vynikal jedinečnou představivostí. Do úst svých hrdinů vkládal úvahy o běžné životní skutečnosti i hluboké zamyšlení nad smyslem lidské existence. Také napsal hromadu básní a z toho většina byla určena mužům. Hrdinové jeho her jsou osoby heroické, tragické, směšné i vážné, zlí a odpuzující, žádný z nich však nepozbývá věrohodnosti. Dramatická tvorba Shakespeara přerůstá časový a společenský rámec své doby, zůstává živá a pochopitelná i dnešnímu divákovi.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Psal stylem racionalismu, který se zakládá na důvěře v lidský rozum. Je inspirován antickou kulturou. Věřil v antropocentrismus (v centru dění člověk a jeho schopnosti, ne bůh)

ITÁLIE

Dante Alighieri – *Božská komedie*
Francesco Petrarca – *Sonety Lauře*
G. Boccaccio – *Dekameron*

FRANCIE

Francois Villon – *Malý testament, Velký testament*
Francois Rabelaise[roblé] – *Gargantua a Pantagruel*

ŠPANĚLSKO

Lope de Vega – *Fuente Ovejuna*
Miguel de Cervantes – *Důmyslný rytíř don Quijote de la Mancha*

ANGLIE

G. Chaucer – *Canteburské povídky*
Ch. Marlow – *Historie o doktoru Faustovi*

NIZOZEMÍ

Erasmus Rotterdamský – *Chvála bláznovství*

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – drama
- ŽÁNŘ – tragédie

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

V nočních hodinách se na hradu objevuje přízrak. Horacio řekne o duchovi Hamletovi, protože vypadá jako jeho otec – bývalý král. Duch mu svěří tajemství, že je jeho otec a chce po Hamletovi, aby pomstil jeho smrt. Když spal, tak ho zavraždil jeho bratr – současný král.

Hamlet tedy dopíše do své oblíbené divadelní hry část a sleduje reakci svého strýce, aby tak potvrdil duchova slova. Ten se sám usvědčí – hra ho pobouří a Hamleta nazve šílencem a bláznem. Pošle ho do Anglie s tajným příkazem, aby ho zavraždili. Hamlet ale na zradu přijde a vzkaz změnil a místo něho, zabijí dva strýcovy sluhy, kteří mu s vraždou pomáhali. Vrací se zpět domů do Dánska.

Tam zjistí, že mezi tím spáchala sebevraždu Ofélie, když zjistila, že náhodou Hamlet zabil jejího otce před odjezdem do Anglie. Král navrhne šermířský souboj Hamleta a Leartea, aby se zbavil Hamleta. Leart bojuje s otráveným mečem a pro jistotu ještě král připraví pohár jedu. Při boji se ale navzájem pobodají a Hamlet i Learthe jsou mečem otráveni. Královna se omylem napije otráveného poháru a Hamlet nakonec propíchne krále mečem. Jediný, kdo zůstane na živu je Horacio,

kterého musí ale Hamlet přemlouvat, aby se také nezabil a mohl tak vyprávět Hamletův příběh. V tu chvíli vjíždí do Dánska král norský, který obsadí Dánsko.

HLAVNÍ TÉMA

Autor se snaží ukázat na to, jak i blízcí lidé dokážou zradit.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

KLAUDIUS - král dánský a bratrovrah

zákeřný, ctižádostivý, neschopný vládnout, nevyrovnaná osobnost

HAMLET – syn předešlého a synovec nynějšího krále

hrdý, zraněný, rozhněvaný nad vraždou, vyrovnaný, chytrý, dokáže myslet dopředu

HORACIO – přítel Hamletův

čestný, spravedlivý, věrný, chytrý, zdatný vyrovnaná osobnost

POLONIUS – lord komoří.

podlézavá krysa, za podlézavost doplatí smrtí, ctižádostivý

LAERTES – syn komořího.

zaslepený pomstou, namyšlený

GERTRUDA – dánská královna a matka Hamletova

milující, věčně se rozhodující (věrnost jakému bratru?)

OFELIE – dcera Poloniova

nevinná, křehká, překrásná, slabá, nevyrovnaná dívka

POSTAVENÍ AUTORA

PROSTŘEDÍ

Děj se odehrává na dánském hradu v době života autora.

NÁZEV DÍLA

Dílo se jmenuje podle hlavní postavy.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psané chronologicky založené na těsných souvislostech. Lze v něm nalézt prvky gradace a napětí. Také v něm jsou kontrasty (např. setkání postav jedné strany – Hamlet a Horacio a postav druhé strany Hamletův strýc a Laertes hnán touhou po pomstě). Je v něm zachováno tradičního postupu tragédií: expozice – kolize – krize – peripetie – katastrofa.

ZÁVĚR DÍLA

Závěr díla je uzavřený. Končí katastrofou. Všichni umřou, ale ne bezdůvodně. Hamlet je nesen vojenským průvodem jako voják a Horacio vypráví jeho příběh.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je psáno spisovnou češtinou.

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

Shakespearovo dílo Hamlet obsahuje známé dlouhé monology, ve kterých autor přemýšlí nad podstatou života – být či nebýt. Dále je zajímavé, že Hamletovy výroky se dají rozdělit do takových dvou částí: když hraje šilence a když ne. Většina jeho „šílených“ myšlenek je dvojmyslná. Jinak také používá sarkastických až cynických poznámek.

Tropy

příroda má zvyky – personifikace

bol srdce – poetismus

zjednat mír jen tenkou jehlou – metafora

jdou na smrt jako na lože – přirovnání

Dílo je psáno blankversem

Figury

když čest je v sázce! Jak já vypadám,

když vražda otce, zneuctění matky, - anafora

SHRNUTÍ VYUŽITÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ

V tomto díle bylo využito spousty jazykových prostředků avšak dobře volených. Všechny pasují do textu. Žádný v něm není navíc, žádný nevyčuhuje.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru toto dílo není moc aktuální. Nenašel jsem v něm skoro žádnou významnou nadčasovou myšlenku. Ano, ale pár jich bylo. Například úvahy Hamleta nad životem. Je zajímavé nad nimi popřemýšlet.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Toto drama je dle mého názoru velice přitažlivé pro současné čtenáře. Překlad Shakespearova díla působí vznešeně.

VLASTNÍ NÁZOR

Mně se toto Shakespearovo dílo líbilo. Je to moje první přečtené drama. Ale pokud bych ho měl porovnat s jinými Shakespearovými díly, tak se mi více líbilo jeho drama Othello.

Mé celkové hodnocení je 8/10 (osm bodů z deseti). Protože se mi toto dílo dobře četlo a líbilo se mi, jak Shakespeare dokázal utvořit charaktery jednotlivých postav tak, aby do tohoto díla zapadali.

JMÉNO RŮŽE

ECO UMBERTO (1932 – 2016)

AUTOR

Umberto Eco byl italský sémiotik, estetik, filosof a spisovatel, jeden z nejvýznamnějších představitelů postmoderny 60. let 20. století. Od roku 1971 profesor na katedře sémiotiky na univerzitě v Bologni. Prezident Univerzity San Marino, kde založil International Center for Semiotic and Cognitive Studies.

Po maturitě začal studovat práva v Turíně, studia práv ale brzy zanechal a začal studovat středověkou filozofii a literaturu. Doktorát v této oblasti získal roku 1954 na základě disertační práce o estetice Tomáše Akvinského.

Po ukončení studia se stal nakladatelským redaktorem. Od roku 1956 se podílel na organizování avantgardy, a tím i na vzniku volného uskupení avantgardních umělců, toto uskupení tvořilo základ pozdější skupiny 63. V roce 1959 začal psát pro Verri, kde vedl část věnovanou avantgardě a v tu dobu se rozvíjícím lingvistickým experimentům. V roce 1962 se oženil s profesorkou umění, Renatou Ramge.

Roku 1964 se stal lektorem na universitě v Miláně, ale již o rok později začal působit ve Florencii jako profesor vizuální komunikace. Byl také lektorem naučných knih v nakladatelství Bompiani v Miláně, lektorem estetiky, lektorem na fakultě architektury a profesorem sémiotiky na milánské Polytechnice. Roku 1971 se stal profesorem sémiotiky v Bologni. Poté dále učil na své mateřské univerzitě v Bologni, byl prezidentem Univerzity San Marino a přednášel často na univerzitách v Miláně, Paříži a New Yorku. Žil převážně u San Marina, kde obýval budovy zrušeného opatství.

CHARAKTERISTIKA TVORBY

Umberto Eco se zabýval studiem středověké estetiky a kultury, zabýval se také tzv. recepční estetikou, která se zabývá „vnímatelem“ uměleckého díla, nikoli uměleckým dílem samým. Ve schématu literární komunikace „autor ⇒ text ⇒ čtenář“ prosazoval centrální úlohu textu, čímž navazoval na dědictví literárněvědného strukturalismu.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Postmoderna je myšlenkový směr 20. stol. Tento pojem vznikl na základě krátké, ale vlivné knihy Jeana-Françoise Lyotarda *O postmodernismu (La condition postmoderne, 1979, č. 1993)*. Základním prvkem postmoderny je pluralita názorů a jejich zrovnoprávnění, došlo nejen ke zpochybnění optimistického pohledu na historický vývoj západní civilizace, ale i pohledu na dějiny jako na proces postupného překonávání dřívějších fází. Důraz na pluralitu a *synkretismus* je vedle postmoderny typický i pro hnutí *New Age*, jež vykazuje mnoho postmoderních prvků.

JORGE LUIS BORGES – *Ficciones*

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ – *Sto roků samoty*

SALMAN RUSHDIE – *Satanské verše, Děti půlnoci*

MILORAD PAVIĆ – *Chazarský slovník*

VLADIMIR VLADIMIROVIČ NABOKOV – *Lolita, Bledý oheň*

RICHARD BRAUTIGAN – *Chytání pstruhů v Americe, V melounovém cukru*

KURT VONNEGUT – *Jatka č. 5, Kolíbka*

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘY – Krásná literatura, Historický román, Suspense, Mysteriózní, Historická detektivka, Historický film, Spekulativní literatura

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Příběh má rámeček rukopisu, jenž je po letech nalezen a přeložen. Starý Adso v něm retrospektivně popisuje události, které zažil jako mladík, když doprovázel Viléma, svého učitele, na cestách.

Dorazili do nejmenovaného severoitalského opatství, kde se v nejbližší době má sejít papežská a císařská strana. Došlo zde k vraždě, která musí být do příjezdu delegací vyřešena.

Vilém se seznamuje s životem v klášteře, nejdůležitější je strážná knihovna - kvůli své architektonické složitosti je nazývána labyrintem, vejít do ní smí jen knihovník a jeho pomocník.

Druhého dne je při ranní bohoslužbě nalezen další mrtvý. Podivný způsob smrti nabízí spojitost se zjevením svatého Jana, Apokalypsou.

V noci vniknou do knihovny. Když objeví zajímavé knihy, někdo jim překazí čtení, ukradne Vilémovi brýle a uteče.

Jeden z mnichů chybí a je nalezen zavražděný - způsob odpovídá předpovězenému a v jeho kutně jsou nalezeny brýle. Všichni mrtví také měli černá břicha prstů a jazyk. Existuje takový jed, ale před lety byl zcizen.

Noc třetího dne se do knihovny vydává Adso sám, bezvýsledně. Cestou zpátky zachrání mladou dívku před znásilněním v kuchyni, ta ho svede a on zhřeší - i po letech na to vzpomíná se silnými prožitky.

Den čtvrtý. Příjždějí obě delegace. Po zjištění více informací se opět vydávají do knihovny, ale opět nic nenaleznou. Ona chudá dívka je opět v opatství, je dopadena s ďáblovými symboly a musí být upálena.

Pátý den se objeví hledaná kniha, ale dříve než se k ní Vilém dostane, její vlastník je zabit a kniha je zcizena. V místnosti je nalezen vrah, všechny důkazy k němu ukazují, je odsouzen k upálení.

Obě delegace odjíždějí - nedosáhly výsledku. Na ranní mši umírá další oběť. Šifra k otevření tajné místnosti v knihovně je náhodou odhalena, a tak se Vilém a Adso naposledy vydávají dovnitř. Naleznou tam Jorgeho, bývalého knihovníka a nyní slepce. Ten jim vypráví o svých záměrech, je přesvědčen, že Bůh je na jeho straně, poté se pokusí Viléma knihou také otrávit, ale když je přelstěn, pokouší se po tmě utéci. Vilém ho ale srazí k zemi a zabije. Také u toho shodí svítilnu a rozpoutá tak požár. Opatství hoří následující 3 dny. Mniši se přesunují jinam. Vilém a Adso se rozcházejí.

HLAVNÍ TÉMATA

milostná zápleтка, filosofie, Františkáni v.s. Benediktýni, teologie, duchovní myšlenky

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

Adso z Mellku – mladý naivní zvědavý mnich, vypravěč příběhu

Vilém z Baskervillu – geniální Adsonův učitel, racionálně uvažující, bývalý inkvizitor, milovník přírody

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je psané v 1. osobě. Autorem je mladý mnich Adso.

PROSTŘEDÍ

Děj se odehrává v 14. stol. (1327) v Benediktýnském opatství v severní Itálii.

NÁZEV DÍLA

Název díla je dle citátu: *Stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus* (Někdejší růže je tu už jen co jméno, jen pouhá jména držíme ve své moci)

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psané chronologicky (občas obsahuje retrospektivní části) po jednotlivých dnech. Ty jsou děleny do podkapitol, ve kterých se mniši modlí modlitby církve – Breviář.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo má uzavřený konec, který dle mého názoru končí smírem.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je psáno spisovnou češtinou.

SHRNUTÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ

Toto dílo obsahuje spousty promluv ke čtenáři. Je psáno formou kroniky – zápisky z událostí, které se dějí okolo mnicha Ubentina, dílo obsahuje latinské pasáže

a občas i jiné jazyky. Je v něm obsaženo mnoho archaismů, jsou v něm uvedeny reálné i nereálné názvy knih, míst a věcí. Dílo obsahuje i teologické pasáže.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Tato kniha dle mého názoru není aktuální pro současné čtenáře bez základního církevního nebo všeobecného vzdělání.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Jméno růže dle mého názoru není tak přitažlivé pro současného člověka, který se nezajímá buď o literaturu, kacířství, inkvizitorské procesy, okultismus, New Age, satanismus nebo křesťanství.

VLASTNÍ NÁZOR

Osobně se mi tato knížka líbila. Dal bych jí 7/10 (sedm z deseti bodů). Očekával jsem od ní, ale trochu více. Mrzí mě, že začala být napínavá až po několika seti stránkách. Jinak se mi na tomto díle líbilo, jak dokázal autor donutit čtenáře přemýšlet nad tím, co zde psal. Že toto dílo není jen o pouhém ději, ale že má o nějakou hlubší dimenzi autorových názorů.

NOVÝ EPOCHÁLNÍ VÝLET PANA BROUČKA, TENTOKRÁTE DO XV. STOLETÍ

SVATOPLUK ČECH (1846 – 1908)

AUTOR

Český básník a prozaik Svatopluk Čech vystudoval gymnázium v Praze a poté práva. Po studiích se věnoval právnické praxi. V roce 1879 právo opustil a věnoval se výhradně literatuře. Působil ve Světozoru, Lumíru, Národních listech, Květech, které pomohl založit.

Čech patřil mezi uznávané české spisovatele. Ve svých básních používal rétorický styl a alegorické obrazy. Do konce osmdesátých let převažovaly v jeho tvorbě skladby epické s historickými, dobově politickými i sociálními náměty. Poté psal sbírky politické a sociální lyriky. Čechovu prózu tvoří především povídky, humoresky, arabesky a zřídka romány.

Svatopluk Čech několikrát vycestoval do ciziny – na Kavkaz a do Dánska. Z těchto cest čerpal náměty pro svá díla. Byl samotář, raději psal, než komunikoval. Pro své přátele byl příliš jemným člověkem. Cítil se být vlastencem a to se promítlo v jeho tvorbě, která má politickou tendenci. Umělecké cítění záměrně potlačoval, snažil se spíše o pádné slovo. Proto jsou jeho díla někdy kompozičně nevyrovnaná.

Čech patřil mezi představitele literární skupiny ruchovců. Snažil se prosazovat vlasteneckou tvorbu, která navazovala na ideály národního obrození. V roce 1895 odešel Čech do ústraní, psal drobné hořké básně. Mladí autoři právě jeho uznávali jako jediného příznivce ze starší generace.

CHARAKTERISTIKA DÍLA

Jeho dílo je žánrově velmi bohaté. Psal především eposy s mnoha přirovnáními a popisy, jimiž je přerušován děj, ale také sociální, politickou a alegorickou lyriku, satiry, povídky a romány. Svými Výlety pana Broučka se stal jedním z průkopníků science fiction v české literatuře. Napsal také velké množství humoristických povídek, črt a fejetonů, ke kterým čerpal často náměty z advokátního prostředí. Mnohokrát byl kritizován za frázovitost. Uznával, že jeho poezie může působit frázovitě, ale on se hlásil k trvalým hodnotám, které si v sobě nesl celý život (např. láska k vlasti, touha po sociální spravedlnosti.).

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

ELIŠKA KRÁSNOHORSKÁ – Obraz nového básnictví českého, Dvě básničky našeho lidu, Z nových směrů a proudů

ALOIS JIRÁSEK – Staré pověsti české, Mezi proudy, Bratrstvo

VÁCLAV BENEŠ TŘEBÍZSKÝ – Královna Dagmar, Anežka Přemyslovna, Bludné duše

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – próza, fantastická povídka, sci-fi

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Pan Brouček se jednoho dne vydá do své oblíbené hospůdky Vikárky na Pražském hradě, kde se dá do řeči s jakýmsi historikem a snaží se obhájit své domněnky o tajných chodbách pod hradu, které má ještě z let, kdy četl rytířské romány. Pře končí tak, že většina návštěvníků Vikárky dává za pravdu panu Broučkovi a ten tak v dobrém rozmaru odchází, cestou se mu však stane, že kdesi na dvorku Vikárky spadne do jakési šachty a ocitne se v podzemní chodbě, ze které není možno se dostat zpět, a tak se neohroženě pustí chodbou dál. Vyleze v místnosti, která je nepochybně pokladnicí, když se snaží dostat i odsud, podivně se mu zatočí hlava a v tomto okamžiku se dostane o několik století v čase zpět. Na ulicích potká někoho, kdo na něj vytáhne meč, protože si myslí, že je to nějaký pobuda. Pan Brouček je zhrozen a myslí si, že se člověk, kterého potkal, nadobro zbláznil. Navíc má na sobě jakousi maškaru a mluví velmi divnou řečí. K ránu se pan Brouček dostane na náměstí, kde se ho ujme Janek Domšík, který po chvíli uvěří panu Broučkovi, od té doby zvanému Matěj, že je to rodilý Pražák a že mluví tak špatnou češtinou jen proto, že byl dlouho v cizině. Pozve ho do svého domu, kde mu dá šaty, které se v té době nosí. Pan Brouček je však obléká s velkou nechutí. Ještě více rozčarovaný je však z okovaného cepu, který ho jako pravého husitu nemine. Pan Brouček se totiž dostal do Prahy zrovna za dob husitství, a to ještě do takové překerní chvíle, kdy byla Praha obléhána. V Domšíkově domě přemýšlí o jeho sličné dceři a jeho platonická láska k ní se táhne celým příběhem.

Společně s Domšíkem a s cepem na rameni se Matěj vydává bránit Prahu před útokem Žikmundových křižáků. Při útoku se však tak zhrozí blízkosti smrti, že místo do boje se snaží dostat rychle pryč. Doplází se až k jakési vinici, kde ho po bitvě najdou dva táborští husité a dovedou ho k táboritům do Žižkova ležení, který jej přijme do své družiny. I to se však panu Broučkovi znelíbí a tak druhý den při útoku na jejich ležení opět zbíhá, tentokrát zpět do Prahy, kde ho však po vítězné bitvě husité najdou, obviní z věrolomnosti, čarodějství a ještě mnoha jiných hrdelních zločinů a náš milý pan Brouček je odsouzen k upálení za živa v sudu a tím končí jeho smutný příběh v husitské Praze, jen ještě vzpomínkou zabrousí k Domšíkově dceři Kunce, když tu ho probudí pan hostinský z Vikárky a pan Brouček zjistí, že je v jakémsi prázdném sudu na dvorku Vikárky opět ve své době.

HLAVNÍ TÉMA

lidská zbabělost, chvástání, chlubení

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

Matěj Brouček – hlavní postava, pan domácí a majitel domu v Praze zbabělý, chvástavý, typ člověka „s bříškem“

Jan Domšík zvaný od Zvonu – kališník, který se pana Broučka ujme
rozdavačným, milující rodinu, mužský

POSTAVENÍ AUTORA

příběh je psán v Er-formě (3. osobě)

PROSTŘEDÍ

Praha v době husitů (15. stol.)

NÁZEV DÍLA

Název vychází z příběhu. Celý tento příběh vypráví o cestě pana Broučka do minulosti do XV. století.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo se skládá z 14 kapitol a je vyprávěno retrospektivně.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí uzavřeně. Pan Brouček se vrátí zpět do své doby.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

V díle je obsažena spousta historismů, archaismů a dílo je psané hovorovou češtinou.

SHRNUTÍ VYUŽITÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ

V této knize používá autor spoustu nespisovných a hovorových výrazů, ale odpovídajících postavě pana Broučka. Také používá spoustu archaismů a historismů, jelikož se snaží přiblížit řeč postav době, ve které vystupují.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je tato kniha aktuální ve všech časech, jelikož se jen krátká část odehrává v autorově době a zbytek v době husitské, tím pádem je pro všechny čtenáře stejně aktuální.

PŘÍTAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Knížka dle mého názoru pro současného čtenáře není přitažlivá. Je v ní spousta vtipů, které už v aktuálním světě nejsou moc vtipy. Obsahuje spoustu až nesmyslně dlouhých pasáží.

VLASTNÍ NÁZOR

Tato dílo se mi moc nelíbilo. Sice bylo humorné, ale já mám radši díla buďto humorná nebo hloubavá, která mě donutí přemýšlet a toto dílo takové, v porovnání s předchozími díly, nebylo.

Této knize dávám 5/10 (pět z deseti) bodů. Jelikož se mi nečetla tak špatně, ale nebyl to můj typ knížek.

MALÝ PRINC

ANTOINE DE SAINT-EXUPÉRY (1900 – 1944)

AUTOR

Antoine de Saint - Exupéry byl francouzský prozaik, publicista a letec.

Antoine de Saint - Exupéry pocházel z aristokratické rodiny. Studoval ve Švýcarsku a v Paříži. Od mládí se zajímal o letectví. Leteckou způsobilost získal během vojenské služby. Letectví se věnoval celý život. Jako pilot podnikl četné cesty po celém světě. Konal přednášková turné, psal reportáže. Literární a publicistické činnosti se věnoval již od dvacátých let.

Za 2. světové války, do které se Antoine de Saint - Exupéry sám přihlásil, zahynul při průzkumném letu, pravděpodobně nad Středozemním mořem nedaleko Korsiky.

Dílo Antoine de Saint - Exupéryho:

Saint - Exupéry psal humanistické příběhy, k nimž čerpal náměty ze svých zkušeností pilota a ředitele letišť. Svět vidí pohledem člověka žijícího v blízkosti ohrožení. Jeho příběhy jsou prostoupeny filozofickými úvahami o smyslu lidského života.

DÍLO

Kurýr na jih - 1928, román, který autor napsal v Africe, kde byl v té době ředitelem pouštního civilního letiště.

Noční let - 1931, román čerpá z jeho zkušeností ředitele společnosti Aeroposta Argentina, která dopravovala poštu na první velké jihoamerické letecké lince.

Země lidí - 1939, próza, která je souborem osmi statí a vzpomínek na zavádění prvních poštovních linek mezi Evropou a severní Afrikou, na průzkumné lety přes Saharu, Andy a Atlantský oceán, na havárie i život v poušti.

Válečný pilot - 1942, próza vydává svědectví o hrdinství konkrétních příslušníků letky 2/33.

Citadella - 1948 (posmrtně), nedokončená próza, která měla být filozofickým souhrnem jeho názorů a zkušeností.

Malý princ - 1943, Saint - Exupéry proslul jako autor filozoficko - pohádkové alegorie - pohádky, kterou vypráví pilot ztroskotaného letadla. Je souborem autorových reflexí o nejzávažnějších otázkách přátelství, moudrosti, života a smrti.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Exupéry není silně ovlivněn žádným směrem. Zařadil jsem ho tedy do 1. pol. 20. stol. mezi francouzské autory.

Henri Barbusse - román Oheň, román Jasno

Romain Rolland - románový cyklus Jan Kryštof, milostná novela Petr a Lucie

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – próza
- ŽÁNŘ – filozofická pohádka

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Kniha je o pilotovi, který se svým letadlem ztroskotal na poušti. Kvůli nedostatku vody však nemá moc čas na opravu letadla. Začíná blouznit a potká se s malým princem, který přišel z malé planety. Nakonec se spolu spřátelí a princ začne vyprávět pilotovi o své planetě a svůj příběh. Konkrétně jak cestoval po okolních planetkách. Tam se potkával s obyvateli těchto planetek, kteří byli zkaženi zápornými lidskými vlastnostmi. Až na Zemi potkal lišku, která mu ukázala přátelství. Jenže po několika dnech, co se setkal s pilotem, už musel Malý princ zpátky na svoji planetu. Jelikož je jeho tělo příliš těžké, nechá se uštknout a hadem a své tělo na zemi nechá zemřít.

HLAVNÍ TÉMA

V příběhu je kladen důraz na rozdíl dospělých lidí a dětí. Dá se v něm najít spousta radosti, veselosti, ale zároveň zla a smutku.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

PILOT – vypravěč, představuje Exupéryho

MALÝ PRINC – pohádková bytost, malý, blondatý kluk, na otázkách si trvá, zvědavý, starostlivý

POSTAVENÍ AUTORA

Autor je zároveň pilotem. Dílo je psáno v lch-formě.

PROSTŘEDÍ

Příběh se odehrává uprostřed pouště. Malý princ se pak ve svých vyprávěních vrací na jednotlivé planetky.

NÁZEV DÍLA

Dílo se jmenuje *Malý princ* podle toho, co pro autora znamenalo a také vypráví o malém princovi. Třeba má tento název souvislost s jeho synem, kterého třeba ani neměl, jen po něm toužil.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Na začátku a na konci je dílo psané chronologicky. V částech, kde se pojednává o výpravách na planetky, je dílo psáno chronologicky v 1. l. formě. V díle se také dá jednoduše rozeznat kontrast mezi dobrem a zlem.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí uzavřeně, tragicky s pointou.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je především psané spisovnou češtinou. Občas se tu objevuje řeč přímá, vnitřní monology (když princ uvažuje o své květině).

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

stará opuštěná skořápka – metafora

klesl pomalu, jako padá strom – přirovnání

jedná se o pohádku, tím pádem je zde velice častá → zvířata, květiny mluví – personifikace

rychlík otřásl domkem výhybkáře – hyperbola

zanechává za sebou lehký zvukový šelest – zvukomalba

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je toto dílo aktuální i dnes. Dá se v něm najít spousta poučení a příkladů problémů současné doby.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tato knížka je dle mého názoru velice přitažlivá pro současné čtenáře a to především svojí jednoduchostí, délkou a dětskostí.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo hodnotím velice pozitivně. Dávám mu 8/10 (osm z deseti) bodů. Když jsem byl malý, nikdy se mi tato knížka nelíbila, ale když jsem si ji přečetl teď, jako starší čtenář, našel jsem v ní spoustu tajů, které jsem před několika lety nedokázal rozluštit.

OPILE BANÁNKY

PETR ŠABACH (1951- ?)

AUTOR

Petr Šabach je současný český spisovatel.

Narodil se v Praze. Po maturitě v roce 1974 absolvoval obor teorie kultury na FF Karlovy Univerzity. Prošel různými zaměstnáními. Pracoval jako technický redaktor v Pragokonzertu, metodik kulturního domu, asi šest let jako noční hlídač v Národní galerii, 1988 - 2001 odborný referent Galerie hlavního města Prahy.

Po roce 2001 žije Petr Šabach jako volný spisovatel, přitom vede seminář tvůrčího psaní na Literární akademii J. Škvoreckého. Se ženou žije v pražských Dejvicích.

Časopisecky publikoval Petr Šabach v Mladé frontě, Kmeni, Práci, Tvorbě. Podle jeho literárních předloh natočil režisér Jan Hřebejk úspěšné filmy Šakalí léta, Pelíšky a Pupendo. Druhý a třetí film vznikly propojením motivů několika knih. Další film podle jeho povídek opět natáčí Jan Hřebejk spolu s Petrem Jarchovským.

DÍLO

Od svého debutu Jak potopit Austrálii se Petr Šabach představil jako autor vyhraněného projevu a stylu. Ve svých dílech přímé, dynamicky živé a úsporné pojmenování skutečnosti se zápletkou projevující se situačně, a kterou lze vidět s ironií i s nadsázkou. Některé historky z jeho knih se staly, jiné jsou vymyšlené. Autor sám říká: "Život nepíše povídky s pointama. Nikomu z nás se nestala příhoda, která by se dala hned vyprávět v silvestrovské televizi."

PRÓZA

Jak potopit Austrálii - 1986, debut

Šakalí léta - 1993, původně povídka v debutu měla široký ohlas. Zcela osobitým způsobem zachycuje život mladých. Je oproštěna od literárních konvencí, psychologizování a didaktizování. Po úspěchu filmového zpracování se autorova obliba stala mezi mladými čtenáři zcela nezpochybnitelná.

Hovno hoří - 1994

Zvláštní problém Františka S. - 1996

Putování mořského koně - 1998

Babičky - 1998

Opilé banány - 2001

Čtyři muži na vodě - 2003

Ramon - 2004

Občanský průkaz - 2006

Petr Šabach našel vedle Z. Šmída zvlášť přesvědčivý způsob jak oslovit mladou generaci. V zásadě tím, že zdůrazňuje styčné rysy mezi vlastním projevem a myšlením svých čtenářů, jejich vnímáním světa kolem sebe.

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – próza
- ŽÁNŘ – klučí román

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Knihy je tvořena třemi propojenými příběhy.

V knize je zobrazen život Petrovi rodiny. Jeho otec – sochař, alkoholik, a matka Jana, která se stará o domácnost a má trpělivost se svým mužem Bédou. Otcův kamarád Fábera přijde s nabídkou na vytvoření propagandistické sochy. Béda však váhá, jelikož nenávidí systém. Nakonec ji ale přijme.

Kluci, Petrovi kamarádi, plánují výlet k moři. Prožívají různé příhody: utíkají z hospod, kradou, řídí auto (dělají na černo taxikáře, skončí to silniční nehodou) atd.

Bratranec Petra mu sehnal brigádu – doučování ruštiny krásné Dany. Petr ale rusky vůbec neumí a Daniela ho po čase prokoukne. Je však do něj zamilovaná, tak jí to vůbec nevadí. Jejich vztah popsán v knize skončí pokusem o pohlavní styk. Vyruší je ale Daniny rodiče.

HLAVNÍ TÉMA

Snaha přiblížit tehdejší režim a život prostých lidí.

HLAVNÍ POSTAVY

PETR – vypravěč, šestnácti letý kluk

BŘEČKA – provokatér, šestnácti letý kluk, Petrův kamarád

VÍŤA – hluchoněmý hromotluk, bije ty, co se mu posmívají, Petrův kamarád

JIRKA PTÁČNÍK – opilec, kamarád kluků, stále si vymýšlí

BÉDA – Petrův nevlastní otec, sochař, alkoholik, nenávidí komunisty

PETROVA MATKA – nemá ráda komunisty, pracovitá, velká trpělivost

FÁBERA – sochař, alkoholik, Bédův kamarád

DANIELA – hezká dívka, má problémy s ruštinou, vlivní rodiče

POSTAVENÍ AUTORA

Autor je zároveň vypravěčem – Petrem. Dílo je psáno v 1. l. formě.

PROSTŘEDÍ

Čechy za dob socialismu (70. léta), Praha

NÁZEV DÍLA

Béda velice rád jedl tzv. opilé banánky. Recept na ně je i na zadní straně knížky.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psané v chronologickém sledu událostí. V příběhu se protínají 3 dějové linie. Dílo se skládá z mnoha příhod, zážitků a proto je těžké ho popisovat jako celek. Dílo je psané v alkoholovém závěji.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí uzavřeně, tragicky s pointou.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je především psané hovorovou češtinou. Často se tu objevuje řeč přímá, vulgarismy a slang.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Můj názor je takový, že tato knížka je velice aktuální. Měli by si jí přečíst především mladí lidé, kteří již nezažili dřívější režim, aby dokázali pochopit, jaké to dříve bylo v naší zemi a jaké to je v současnosti i v zemích jiných.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tato knížka je dle mého názoru svou jednoduchostí a upřímností přitažlivá především pro čtenáře v období dospívání nebo pro starší, kteří si rádi zavzpomínají, jaké to bylo za mlada.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo bych za sebe ohodnotil 7 z 10 bodů, jelikož mám radši knihy, ve kterých se mohu najít. V této knížce jsem s moc nenašel. Hlavní postavě –Petrovi jsem podobný leda tak jménem.

Také si u knížek vážím, když mají několik hlubších myšlenkových dimenzí a to této knížky jsem je nebyl schopen objevit. Na druhou stranu musím velice kladně ohodnotit snahu a odvahu autora přiblížit tehdejší dobu současným čtenářům.

HORALKA

ALBERTO MORAVIA (1907 – 1990)

AUTOR

Alberto Moravia, vlastním jménem Alberto Pincherle, byl italský prozaik, dramatik, esejista a literární kritik.

Alberto Moravia se narodil v rodině architekta. V dětství onemocněl tuberkulózou kostí. Devět let strávil upoután na lůžko v sanatoriích i doma. Nemoc u něho vyvolávala pocity společenské vyřazenosti a osamělosti. Zkušenosti z této doby promítl nepřímo i do své literární tvorby. Vzdělával se jako samouk, především četbou. Brzy se začal věnovat literární tvorbě, psal básně, prózu a dramata.

Alberto Moravia nastoupil žurnalistickou dráhu v novinách La Stampa, La Gazzetta del Popolo, byl korespondentem v Londýně a v Paříži, hodně cestoval. Vystupoval veřejně proti fašistickému režimu, jeho první román byl na příkaz Mussoliniho zakázán.

DÍLO

Alberto Moravia je jeden z hlavních představitelů poválečného italského románu a neorealistického stylu. Ve svých dílech usiluje o důsledně prokleté a dramatické vidění každodenního života s důrazem na sociální problematiku.

PRÓZA:

Lhostejní - 1929, první román o úpadku měšťanské rodiny s motivy odcizení a neschopností navázat opravdový milostný vztah.

Toto téma obměňoval v řadě dalších děl:

Agostino - 1943

Neposlušnost - 1948

Epidemie - 1935 - 45, sbírka povídek a črt napadající fašistický režim

Maškaráda - 1941, satirický román s protifašistickou tematikou. I tato kniha byla na příkaz Mussoliniho stažena. Moraviovi bylo zakázáno podepisovat články v novinách.

Charakteristickými prvky neorealismu se vyznačuje próza, kterou psal Moravia po válce :

Římanka - 1947, román jehož hrdinkou a vypravěčkou je žena, prostitutka Adriana, která se navzdory absurdní životní situaci rozhodne mít a vychovat dítě, jehož otec je vrah. Podle románu byl v roce 1954 natočen Luigim Zampou film, hlavní roli ztvárnila Gina Lollobrigida.

Konformista - 1951, román s protifašistickou tematikou

Pohrdání - 1954, román z prostředí filmového světa, rozebírající na pozadí Odysseova příběhu citovou a uměleckou krizi hrdiny.

Horalka – 1957

Římské povídky - 1954, 1959, dva svazky neorealistických povídek o životě lidí z okraje společnosti.

Nuda - 1960, introspektivní román postihuje tvůrčí krizi malíře, přibližuje jeho pocity ošklivosti a nudy pramenící ze způsobu života bohatých lidí.

V poslední fázi své tvorby se Moravia pod vlivem Freudova učení soustředil na sex jako jeden ze základních hybných momentů lidského života:

Povídkové soubory:

Třídlílné zrcadlo - 1963

Ráj – 1970

Romány:

Já a On - 1971

Vnitřní život - 1978

Muž, který se dívá - 1985

Leopardí žena – 1991

ESEJE Z CEST :

Představa o Indii - 1962

Kulturní revoluce v Číně - 1968

Africké procházky – 1987

DRAMATA

Beatrice Cenci - 1955

Život je hra - 1969

Řada povídek a románů Alberta Moravia byla zfilmována.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

NEOREALISMUS

- návrat k realismu vznikajícím ve 40. – 50. letech v Itálii
- literatura i film
- základ – principy kritický realismus
- zabývá se fašismem – co bylo špatně?
- hrdinové – morálně nezkažení lidé (venkované, ...)
- věrohodnost

Další představitelé

- Jean Paul Satyre
- Fridrich Dürrenmatt
- Nikos Kazantzakis
- Vittori de Sica

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – próza
- ŽÁNŘ – historický román

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Děj knihy je monologem hlavní hrdinky Cesiry. Ta vyrůstala v horské vesnici, ale v 16-ti letech byla provdána za hokynáře z Říma, kam se za ním také přestěhovala. Ráno uklidila celý byt, zašla na trh, pomáhala manželovi v krámě a poté, co se jí narodila dcera, většinu času věnovala jí. Její muž byl mnohem starší než ona a podváděl ji. Přestože ho Cesira nemilovala, žila spokojeně a pak, když zemřel, byla ještě šťastnější. Byla nezávislá, měla byt, obchod, peníze a svou milovanou dceru. Že byla válka, o to se pramálo starala. Ona sama ji pocítovala pouze větší poptávkou po jídle, protože si každý dělal zásoby. Protože potravin ubývalo a bylo stále těžší shánět nové, zvyšovala ceny. Přála si, aby válka trvala co nejdéle a ona tak bohatla nadále. Jenže když přišlo bombardování, její dcera chtěla Řím co nejdříve opustit. Cesira jí vyhověla. Sbalila něco málo jídla, co zbylo, obchod a byt předala do správy svému známému a poté utekly.

Měly namířeno do hor k Cesiriiným rodičům, ale cestou se doslechly, že celá vesnice byla evakuována. Rozhodly se tedy, že se pokusí najít nějaké dobré lidi, kteří je u sebe nechají chvíli žít. Tak dorazily k domu, jehož majitelkou byla Concetta se svou rodinou. Ta je u sebe sice ubytovala a také je živila, avšak všechno si nechávala draze platit a ceny zdaleka neodpovídaly tomu, co dostávaly. V jídle, které již samo o sobě nebylo dobré, byly mouchy a jejich ložnice, zatuchlá a páchnoucí, byla plná štic. Když se Cesira s Rosettou navíc dozvěděly, že jejich hostitelé jsou zloději a vykrádají opuštěné domy, neváhaly ani chvíli a utekly pryč.

Vydaly se za Cesiriiným známým, u kterého doufaly najít pomoc. Známary se jmenoval Tomassino. Byl to obchodník, který nedbal žádných nebezpečí a jen se honil za výdělkem. Také jim přislíbil pomoc, až když mu ukázaly, že mají dost peněz. Zavedl je vysoko do hor, kde měl bratra a kde již žilo několik uprchlíků z údolí. Stavení nebylo volné žádné a tak se ubytovaly v chajdě s tkalcovským stavem. Jelikož myslely, že se brzy vrátí domů, nesbalily si s sebou skoro nic a tak musely draze zakoupit ty nejdůležitější věci u místních rolníků.

Všechny dny jsou velmi monotónní. Ráno vstanou, jdou pro dříví, uvaří si, prochází se a jdou spát. Matce s dcerou zvyklým na čistotu s pohodlím se zpočátku jejich nový, bídny život vůbec nelíbí, ale během devíti měsíců, které tam nakonec stráví, si zvyknou. Cesira dříve než její dcera, protože ona v mládí žila podobně, kdežto její dcera znala dosud jen městský život. Od nudy všedních dnů jim vypomáhá Michele, který oplývá jistým vzděláním a je jediným rozumným člověkem, se kterým mohou otevřeně hovořit. Ostatní bezustání mluví o válce, jídle a Angličanech, kteří je stále nepřichází osvobodit.

Jednoho dne přijdou do vesničky dva Angličani. Jsou velice zubožení, ale místní, kteří myslí jen na sebe a své problémy, si jich nevšímají. Jen Cesira s Rosettou jim nabídnou pohoštění. Je zrovna Boží hod a tak se rozhodly udělat výjimku a jeden den se pořádně najíst. Setkají se ještě s několika lidmi různých národností, ale tohle bude hrát v pokračování příběhu důležitou roli.

Po dlouhé době strádání, naděje i zoufalství jsou opravdu osvobozeni a válka se pomalu chýlí ke konci. Avšak předtím než se tak stane, vískou projde skupina prchajících Němců, kteří zajmou Michela, aby je bezpečně provedl horami. V jedné vesnici se zastane rolníků a společně s nimi je zastřelen. Cesiru a Rosettu tu již nic nedrží a jakmile se dozvědí, že je v údolí bezpečno, okamžitě a bez rozloučení opouštějí horskou vesnici. V dolní vesnici, ve Fondi, byla spousta lidí a také amerických vojáků, kteří rozdávali potraviny a oblečení. Matka zjistila, že Řím ještě není dobyt a rozhodla, že se pokusí dostat k rodičům, kteří se snad už do svého domova vrátili. Bylo to daleko a armádní vozidla nesměla přepravovat civilisty. Ale ony mohly dokázat, že kdysi pomohly angličanům (ono vánoční pohoštění), a tak - jako poděkování za jejich štědrost - tam byly dovezeny. Avšak vesnice byla prázdná. Cesira a Rosetta se šly pomodlit do kostela, kam ale vzápětí přichází skupina spojeneckých, marockých vojáků. Matka po úderu do hlavy upadne do bezvědomí, ale její dcera je postupně všemi znásilněna. To zcela změní její do té doby poslušné chování a dobré myšlení. Její pobožnost i pohled na svět utrpí velkou ránu a jí ovládne lhostejnost ke všemu. Jediné, co teď chce dělat, je pořád se milovat, kdekoli a s kýmkoli.

Vrácejí se do Fondi a shodou náhod se ocitnou znovu pod přístřeším Concetty. Rosetta se stává prostitutkou a se svou matkou už nepromluví skoro ani slovo. Ta je nešťastná a bezmocná. Zdálo se jí, že se chtěla oběsit, ale Michelův duch tomu zabránil. Tento sen jí myšlenky na sebevraždu opravdu odvrací.

Po čase se dozvídají, že je již i Řím osvobozený a Rosettin milenec, Concettin syn Rosario, je tam odváží. Cestou jsou však přepadeni zloději, kteří Rosaria zabijí. S Rosettou to ani nehne, ani slzu neuroní. Cesira ví, že je ztracena, i když stále doufá, že někde v hloubi duše je pořád její dokonalou dcerou. Budoucnost vidí černě. Po tolika měsících konečně dochází k tomu, co si celou dobu přála - vrací se domů, živé a zdravé, a přesto není šťastna. Její počáteční lhostejnost k válce je dávno pryč. Už i ona pocítila její ničivé důsledky a ví, že válka všechno a všechny mění. Ale když se přibližují k Římu, Rosetta začne zpívat a plakat, za Rosaria i za všechny ostatní, kteří byli zasaženi válkou. Cesira je ráda, že přec jen se jí dcera tak úplně nezměnila a to jí dává jistou útěchu do dalších dnů.

HLAVNÍ TÉMA

Život uprchlíků na venkově. Žena obklopená válkou. Odsuzování, ničení dlouho budované práce. Ničivá síla války.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

CASIRA – majetná, cílevědomá, komunikativní a odvážná obchodnice s obavami o vlastní dceru

ROSSETA – vychována jeptiškami – anděl, později znásilněna → tvrdá žena → prostitutka

MICHAEL – velice vzdělaný mladík, který vše znal jen z učebnic a ne z života, zastřelen

přítel TOMASSINO – obchodník, člověk myslící je na peníze a zisk

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je vyprávěno, jako vzpomínky Cesiry. Tedy je v lch-formě.

PROSTŘEDÍ

Itálie, 1943 - 1944

NÁZEV DÍLA

Dílo se dle mého názoru jmenuje Horalka, jelikož se hl. postava se svou dcerou ukrývali na horách.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psáno chronologicky jako vyprávění zážitků hl. postavy. Dílo má 11 kapitol.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí otevřeně a v jistém smyslu vesele.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

V díle je využito jak spisovného, tak hovorového jazyka s citově zabarvenými slovy. Jazyk je především lidový. V díle se objevují jak monology, tak dialogy. Také se zde projevují prvky neorealismu.

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

vypadat jako jediná obrovská ložnice – metafora

celá zastavená lůžky a pelíšky – metafora

zanecháváje za sebou lehký zvukový šelest – zvukomalba

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je toto dílo aktuální i dnes. Dá se v něm najít spousta poučení a příkladů problémů současné doby. Například předsudky, které vytváří společenské rozvrstvení. Bohatší se baví s bohatými, chudí s chudými a jinak to nelze. Také je zde dle mého názoru velice dobře ukázána silná žena obklopená válkou. A

téma války je v současné době velice aktuální a dle mého názoru bude aktuální vždy.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tím, že je toto dílo psáno z pohledu obyčejného člověka, myslím, že dokáže čtenáře velice dobře vtáhnout do děje. Jen se v několika částech dle mého názoru příběh vleče, ale to je možná dobře, jelikož hlavním postavám se v té době čas také velice vlekl.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo hodnotím velice pozitivně. Dávám mu 9/10 (devět z deseti) bodů. Mám rád silné příběhy. Mám rád příběhy, kde je člověk ukázán reálně – se svými chybami i silnými stránkami. Velice obdivuji autora, jak se dokázal jako muž emočně vcítit do role ženy. Tuto knížku bych vřele doporučil všem.

OLIVER TWIST

CHARLES DICKENS (1812 – 1870)

AUTOR

Anglický spisovatel, představitel kritického realismu Charles Dickens se narodil v roce 1812, ale prožil neradostné dětství. Otec, který neuměl zacházet s penězi byl uvězněn ve vězení pro dlužníky se ženou i dětmi. Dickens už jako dvanáctiletý se musel žít sám. Pracoval v továrně na leštidla, mezi lidmi nevalného chování. Dařilo se mu mnohem hůř, než rodičům ve vězení. Naštěstí se objevilo nečekané dědictví, které rodině pomohlo z finančních problémů.

Dickens se začal zajímat o děti, které prožívají podobné dětství jako on, bez domova a rodiny, odkázáni sami na sebe. Účastnil se také dobročinných akcí. Jeho tvorbu ovlivnil vztah k otci a k matce. Otce miloval, ale matku příliš v lásce neměl. Patnáctiletý Dickens se stal advokátním písařem a poté soudním zapisovatelem. Od roku 1831 pracoval jako novinář a parlamentní zpravodaj. Novinařině se věnoval celý svůj život. Miloval také divadlo, rád by stal hercem, ale neměl cit pro drama.

I jeho milostný život byl pestrý. Zamiloval se do ženy z daleko vyšších kruhů, než pocházel on. Tento vztah neměl budoucnost. Další jeho vztah se sobě rovnou ženou završilo manželství. Dickens zplodil devět dětí a snažil se být starostlivým otcem. Miloval ovšem také manželčiny starší sestry. Jedna brzy zemřela a druhá po dlouhá léta pomáhala a výchovou Dickensových dětí. Díky jeho vztahu s mladou herečkou se mu manželství rozpadlo.

Dickens se plně věnoval společenskému životu, ale aristokracii se vyhýbal. Měl časté neshody s nakladateli a trpěl sebelítostí. Věnoval se veřejnému předčítání ukázek ze svých literárních prací a to dokonce i v USA. Měl obrovský úspěch, obecenstvo ho milovalo. Těmito vystoupeními si pomohl ke slušnému jmění, ale psychické vypětí, které při tom prožíval, se podepsalo na jeho zdraví. Charles Dickens zemřel v roce 1870 unavený a nemocný. Do poslední chvíle však pracoval.

DÍLO

Kronika Pickwickova klubu /1836-1837/ - kniha, ve které čtyři londýnští džentlmeni v čele s badatelem Samuelem Pickwickem pořádají výpravy na venkov. Jsou to humorné příběhy obohacené o postavu sluhy Sama Welera, podobného např. našemu Švejkovi. Samuel Pickwick se ukáže jako charakterní postava, když odmítá zaplatit podvodníkům a je pro dluhy uvězněn.

Olivek Twist / knižně 1838/

Mikuláš Nickleby / 1839/ - dílo ve kterém použil autor jako námět prostředí internátních škol pro chudé děti. Obsahuje prvky pikareskního a vývojového románu.

Starožitníkův krám /1841/ - konflikt dobra a zla. Zlo ztělesňuje trpasličí zloduch Quilp. Tento příběh končí tragicky pro starožitníka Trenta a jeho vnučku Nell.

Život a dobrodružství Martina Chuzzlewita / Čalzvita, 1844/ - román, ve kterém Dickens použil své zážitky z cest po Americe. Hlavní postava románu opět prožívá těžké životní situace, ale nakonec vše dobře skončí. Dickens při psaní těchto románů relaxoval tím, že psal ještě každoročně a jednu vánoční povídku, např. Vánoční koleda prózou, Zvony nebo Cvrček u krbu.

Dombey a syn /1848/ - román z Dickensova dětství. Dombey, který je podnikatelem chce za každou cenu vychovat pro firmu nástupce a dědice. Přitom ale zapomíná na svou dceru. Jeho žena zamřela při narození syna. Dombey toho vůbec nelitoval, hlavně, že se mu narodil syn. Svého syna vychovává k obrazu svému, ten ale brzy zemře. Dombey se znovu ožení jen proto, aby naději na dalšího syna. Žena ho opustí s ředitelem jeho podniku, který ho přivede k bankrotu. Teprve potom si Dombey začne vážit své dcery.

Příběh Davida Copperfielda /1850/ - nejoblíbenější Dickensovo dílo, velmi autobiografické. Pan Micawber je lehkomyšlný a naivní člověk. Jeho syn David nalézá po krutě prožitém dětství zázemí u své tety v Doveru. Začne pracovat v advokátní kanceláři, seznámí se s dívkou Agens, která je dcerou jeho bytného. K žádnému vztahu však mezi nimi nedojde. Ožení se tedy s Dorou. Je to žena která se však příliš nahodí do praktického života. Po pár letech Dora zemře a David začne znovu usilovat o Agens, se kterou později uzavře manželství.

Ponurý dům / 1853/ - toto Dickensovo dílo líčí několikaletý dědický spor, napadá soudní systém a skutečnost, že veřejnost nepřijímá chudobu a s tím mnohdy související zločinnost. V tomto díle Dickens používá střídání různých vypravěčských poloh.

Zlé časy/ 1854/ - román z prostředí severní Anglie.

Malá Dorritka / 1857/ - autor zde použil motiv vězení pro dlužníky – zážitek ze svého dětství. Ve skutečnosti už v tu dobu takové vězení neexistuje, bylo zrušeno.

Velké naděje / Nadějně vyhlídky, 1861/ - hlavní hrdina sirotek Pip touží po tom stát se známým ve společnosti. Nedokáže ale rozlišit realitu a sen. Pip byl vychován bez lásky rodičů jeho sestrou. V domě paní Havishamové ho zaujme přepych. Dostane anonymní dar a předpokládá, že mu ho darovala právě paní Havishamová. Usiluje o ruku její dcery Estelly- Teprve za pár let přichází na to, že mu finančně pomohl trestanec, kterému v mládí pomohl. Snaží se poučit z tohoto omylu a rozlišit rozdíl mezi upřímností a falší. Estella ho odmítá, paní Havishamová umírá. Pip odcestuje za moře a po dlouhých jedenácti letech se vrací, aby se znovu setkal s Estellou. Rýsuje se mu nová naděje na lásku s ní. Teprve potom poznává Pip skutečné hodnoty života.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Charles Dickens patřil mezi umělce realismu.

- Honore de Balzac
- Stendhal
- Gustave Flaubert

- Guy de Maupassant
- Émile Zola
- Mark Twain
- Tolstoj
- Anderson
- Karel May
- Karel Havlíček Borovský
- Božena Němcová

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – próza
- ŽÁNŘ – sociální román

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Hlavním hrdinou je sirotek, který po špatných životních zkušenostech z chudobince i z učení, utíká do Londýna a díky své nevědomosti se zařadí mezi zloděje. Naštěstí se ho ujme bohatá rodina a tím unikne vězení. Bohužel se znovu ocitá mezi zloději. Na konci příběhu vyjde na povrch, jaký má vlastně Olivek Twist původ a tím získá vše, co mu dosud chybělo- rodinu i majetek.

HLAVNÍ TÉMA

Tragický osud chudých dětí.

HLAVNÍ POSTAVY

Oliver Twist - sirotek, malý chlapec, ubohý, chudáček, celý život týraný, poctivý, hodný, dobrosrdečný

pan Brownlow - zámožný občan, moudrý, šlechetný, rád čte

pan Bumble - obecní sluha, hloupý, podlézavý, jde mu o peníze, prolhaný, pokrytecký

Sowerberry - hrobník, není zlý

Růžička - sirotek, kterého se ujala paní Maylieová, velmi šlechetná a milá

Zloději:

Fagin - starý muž, Žid, hlava celé bandy zlodějů

Filuta - zloděj Oliverova věku

Karlík Bates - mladý zloděj, posměváček

Nancy - [dívka](#) z londýnského podsvětí, ale přesto citlivá a hodnější než ostatní

Bill Sikes - krutý, vrah

Noe - původně pomocník u hrobníka, potom zloděj

Monks - zloděj s tajemnou minulostí a zájmem o Olivera

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je psáno v 3. osobě → Er-formě

PROSTŘEDÍ

Londýnské podsvětí, chudobinec

NÁZEV DÍLA

Dílo se jmenuje dle jména hlavní postavy.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Román je členěn do 53 kapitol. Před každou kapitolou vždy autor lehce nastíní, co se bude dít. Do těchto komentářů dává i vtipné poznámky, které zesměšňují vedlejší postavy. Román je založen především na vylíčení mezilidských vztahů. Je dodržen chronologický sled událostí.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí uzavřeně až překvapivě dobře, pohádkově. Dobro zvítězí.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

V díle postavy mluví jak spisovnou, tak hovorovou češtinou. Autor také velice část využívá zlodějského argotu.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je toto dílo aktuální i dnes a to především tím, že je v díle ukázán veliký rozdíl mezi sociálními vrstvami. Tento veliký rozdíl se podle mě projevuje především ve vyspělých státech.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tato knížka je dle mého názoru velice přitažlivá pro současné čtenáře a to především svým strhujícím napínavým příběhem a také svým až překvapivě pohádkovým koncem.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo hodnotím velice pozitivně. Dávám mu 9/10 (devět z deseti) bodů. Moc se mi líbí, jak autor dokázal zachytit rozdíly v mezi jednotlivými sociálními vrstvami. Také se mi líbí jeho pozitivní přístup na konci díla. Myslím si, že všichni víme, jak by to v reálném životě dopadlo. Oliver by rozhodně neměl takové štěstí, ale právě tento pozitivní přístup, kterým se na tento příběh kouká autor, se mi velice líbí.

NOC NA KARLŠTEJNĚ

JAROSLAV VRCHLICKÝ (1853 – 1912)

AUTOR

Jaroslav Vrchlický, vlastním jménem Emil Frída, byl básník, překladatel, dramatik, vůdčí osobnost lumírovců.

Jaroslav Vrchlický prožíval své dětství u svého strýce faráře v Ovčárech u Kolína. Po maturitě na gymnáziu v Klatovech začal studovat teologii, ale brzy přešel na Filozofickou fakultu. Vystudoval filozofii, historii a románské jazyky.

Jaroslav Vrchlický pobýval rok v Itálii jako šlechtický vychovatel. Zde pronikl do italské a francouzské poezie, která se později projevovala v jeho vlastní tvorbě. Obíbil si slunný románský jih, tento kraj mu velmi přirostl k srdci.

Po návratu do Čech redigoval Jaroslav Vrchlický Světozor, byl divadelním referentem v časopisech Pokrok a Hlas národa. Rovněž pracoval jako tajemník České techniky, později jako tajemník České akademie věd a umění.

V roce 1893 byl Jaroslav Vrchlický jmenován profesorem srovnávacích literatur na univerzitě. Byl členem několika zahraničních akademií, poslancem Panské sněmovny ve Vídni aj.

Manželkou Jaroslava Vrchlického se stala Ludmila Podlipská, dcera spisovatelky Sofie Podlipské. Podlipská Vrchlického obdivovala pro jeho básnický talent a inspirovala ho k další tvorbě, snažila se ale tlumit jeho cit k ní.

Po rozpadu manželství a mozkové mrtvici dožíval Vrchlický poslední léta v odloučenosti v Domažlicích.

DÍLO

Dílo Jaroslava Vrchlického je velmi rozsáhlé. Obsahuje **přes 270 knih včetně překladů**, přes osmdesát původních děl doplňují překlady z osmnácti jazyků.

POEZIE:

Z hlubin - 1875, první Vrchlického sbírka

Duch a svět - 1878, vstupní sbírka v níž autor uvažuje na starých mýtech lidstva o vztahu ducha a hmoty, člověka a vesmíru i o mravních problémech. Popisuje svět od jeho stvoření. Používá hebrejskou a antickou mytologii. Vrchlický zde vidí budoucnost skepticky, ale přesto věří v ráj na zemi. Nejmilejší postava Vrchlického - Pan - je smyslným antickým polobohem.

Reflexivní skladby převládají ve sbírkách:

Sfinx - 1883

Dědictví Tantalovo - 1888

Breviář moderního člověka - 1892, Vrchlický brání svou básnickou tvorbu a nesouhlasí s moderními realistickými hesly

Bodláč z Parnasu - 1893 - poezie plná ironie a sarkasmu. Promítá se zde Vrchlického špatné rozpoložení

Skvrny na slunci – 1897

Historické, mytologické a legendární příběhy:

Mýty - 1879

Staré zvěsti - 1883

Perspektivy - 1884

Selské balady – 1885

Zlomky epopeje - 1886, velký básnický cyklus, který Vrchlický vytvořil podle Hugovy Legendy věků. Nezabýval se však básnickou historií, ale pouze některými okamžiky v dějinách.

Zlatý prach - 1887

Bozi a lidé – 1899

Velké epické skladby:

Epické básně - 1876, zpracované mýty a pověsti cizích národů

Hilarion - 1882, příběh egyptského askety

Poutí k Eldorádu - 1882

Twardowski - 1885, skladba se soustřeďuje k polské variantě faustovského motivu

Bar Kochba - 1897, k židovskému odboji proti Římanům

Píseň o Vinetě - 1896, k zániku Pobaltských Slovanů

Sbírky vyjadřující životní radost lásku a smyslové okouzlení:

Sny o štěstí - 1876, milostná lyrická sbírka je plná optimismu a smyslných dojmů

Eklogy a písně - 1880

Dojmy a rozmary - 1880

Co život dal - 1883

Jak táhla mračna - 1885

Motýli všech barev - 1887

Čarovná mračna - 1888

Hudba v duši - 1886

Dni a noci – 1889

Sbírky v nichž dospívá k tónu milostného zklamání:

Hořká jádra - 1889, sbírka básní popisující podzimní a zimní přírodu. Projevuje se zde počáteční tvůrčí krize Vrchlického a špatná kritika jeho tvorby. Často mu byl vytýkán zejména laciný optimismus

Okna v bouři - 1894, básně, které opět zachycují básníkovo životní zklamání, pokouší se zde ale o jeho překonání.

É morta - 1889, sbírka v níž projevuje smutek nad smrtí přítelkyně zpěvačky Klementiny Kalašové

Strom života - 1909, sbírka, Vrchlický zde završuje své dílo oslavným hymnem

Meč Damoklův - 1913, posmrtně vydaná sbírka, dílo plné zoufalství, ve kterém se promítají básníkovi úzkosti a předtuchy jeho nemoci

PRÓZA:

Prozaická tvorba Vrchlického je pouze okrajová. Psal povídky a román.

Loutky - 1908, román

DRAMATICKÁ TVORBA:

Noc na Karlštejně - 1884, veselohra, která je dodnes hrána a byla také zfilmována

Hippodamie - trilogie zpracovaná ve scénický melodram Zdeňkem Fibichem:

- **Námluvy Pelopovy** - 1890

- **Smír Tantalův** - 1891

- **Smrt Hippodamie** - 1891

V sudu Diogenově - 1883, veselohra s námětem z antiky již mj. obohatil repertoár právě otevřeného Národního divadla

Soud lásky - 1886, z prostředí papežského dvora v Avignonu

Drahomíra - 1882, drama z české historie

Bratři - 1880, rovněž z české historie

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Patřil mezi RUCHOVCE a LUMÍROVCE.

- Eliška Krásnohorská
- Alois Jirásek
- Svatopluk Čech
- Jan Václav Sládek
- Julius Zeyer
- Josef Václav Sládek

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – drama
- ŽÁNŘ – veselohra s námětem z historie

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Jednání první

Hrad Karlštejn očekává příjezd svého pána Karla IV. Chvilí před ním přijíždí Štěpán, aby s králem vyjednal nějaké politické záležitosti. Purkrabí ho ale nabádá k odjezdu, protože pán sem jezdí za odpočinkem a ne za prací. Štěpán se ale nedá odbýt a zůstává na hradě. Setkává se zde s Petrem, který nevěří, že na hradě není žádná žena a domnívá se, že se tam alespoň jedna ukrývá. Uzavřou tedy se Štěpánem dohodu, že tuto dívku najdou. Na hrad se také dostane královna Alžběta, která přichází pro radu k Arnoštovi, protože je nešťastná a smutná, jelikož dlouho neviděla svého muže a doufá, že král kvůli ní pravidlo změní. Arnošt ví, že se tak nestane a

převlékne ji proto za páže, aby mohla být králi alespoň na blízku. A také se sem dostane Alena, převlečená za panoše, která se vsadila se svým otcem, že přečká noc na Karlštejně. Odměnou jí pak bude povolení ke svatbě s milovaným Peškem. Ten jí nejprve plán rozmlouvá, bojí se císařova hněvu, ale nakonec souhlasí a navíc si spolu domluví v noci schůzku pod lípou, aby tam však Pešek mohl, musí předstírat nemoc.

Jednání druhé

Král je po cestě unaven a jde si odpočinout. Místo Peška je mu k dispozici převlečená Alžběta, která je celá rozčesaná, že ji král pozná. Ten je ale zabrán do rozhovoru s Arnoštem a více si jí nevšímá. Baví se spolu o výzdobě hradu. Arnošt chce pomoci královně a ptá se, zda nemůže přijet na sezení kvůli jejímu nedokončenému portrétu. Král ale odmítá, má to být překvapení. Nakonec se ještě pokusí přimluvit za Štěpánovo vyslechnutí. I když je král ospalý, souhlasí. Než Štěpán přijde, vzpomíná král nahlas na svou královnu. Ta váhá, jestli se mu nemá vrhnout k nohám, ale nakonec zůstává v pozadí. Štěpán u krále neuspěje, tak se rozhodne více věnovat "honbě na děvčata". Zvlášť páže u krále je mu podezřelý. Sdělí to Petrovi a ten, když je král na modlitbách, odchází za pážetem a vymáhá na něm polibek. Převlečená královna ho nemůže odbýt, tak tasí a rozpůlí mu meč. Do toho vstupuje král a celou situaci nakonec zachrání Arnošt rychlou výmluvou a odvádí Petra na noční prohlídku kaplí. Král však pochybuje a uvědomí si, že mu páže připomíná královnu. Pozve ho k sobě a pozná ji. Přistoupí tedy na její hru. Popíjejí spolu a král mu ukáže dárek pro královnu. Nakonec se královna prořekne, ale král se vůbec nehněvá, je rád, že ji má u sebe. Ale na hradě zůstat nemůže, zavolá tedy Arnošta, aby jim připravil koně a oni mohli ještě v noci odjet na hrad Karlík. Ale Petr se Štěpánem obcházejí nádvoří, tudíž nemohou odjet.

Jednání třetí

Pešek přichází za Purkrabím, aby ho požádal o svědectví, že Alena přečkala noc na hradě. Purkrabí je nejdřív jejich nápadem zděšen, ale nakonec souhlasí. Když Pešek odejde, přichází za Purkrabím Štěpán, který se rozhodl ho potrápit tím, že mu oznámí, že spatřil u krále ženu převlečenou za páže. Purkrabí se obává, že je to Alena, odbude Štěpána, že to nějak vyřeší. Ale sám se obává, jak to dopadne. Chvíli na to má Alena domluvenou schůzku s Peškem. Padnou si do náručí, to ale netuší, že je pozorují Štěpán s Petrem. Ti si myslí, že Alena je to samé páže jako u císaře. Alena s Peškem ale zjistí, že je někdo sleduje a uprchnou. Purkrabí ztropí zmatek, král si myslí, že hledaná žena je královna a rozhodne se zapírat. Rozhodne se také, že nejlepší bude předstírat, že královna přijede znovu, jako že se ztratila na lovu. Purkrabí se ale přizná a prozradí Alenu s Peškem. To králi přijde vhod. Hledaná žena není císařovna a nechá je předvolat. Alena s Peškem se ale dostanou do potyčky a všermují přímo před králem. Král vše vyřeší, Peška propustí a udělí mu rytířský řád, aby se mohl vzít s Alenou. Vtom se ozvou fanfáry a přijíždí královna. A král, jelikož jeho žena na hradě zůstat nemůže, s ní odjíždí na hrad Karlík.

HLAVNÍ TÉMA

Láska může přerušit všechny zákazy. Za vším hledej ženu.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

Karel IV - císař římský a král český

Alžběta - manželka Karla IV.

Štěpán - vévoda bavorský

Arnošt z Pardubic - arcibiskup pražský

Ješek z Wantenberga - purkrabí na Karlštejně

Alena - neteř pana purkrabího

Pešek Hlavně - číšník císařův

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je psáno v Er-formě.

PROSTŘEDÍ

hrad Karlštejn, červen 1363

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je chronologicky uspořádané. Dílo nemá žádnou jednotnou dramatickou linii. V ději je spousta odboček.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo končí uzavřeně, vtipně.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je psané spisovnou češtinou s využitím spousty historismů. V díle jsou převážně dialogy.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru jsou některá témata tohoto díla velice aktuální. Například myšlenka na zrovnoprávnění mužů a žen, kterou se současná společnost velice zabývá.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Myslím si, že tato knížka může být zajímavá pro současné čtenáře. Svou jednoduchostí, občas i vtipností scén.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo hodnotím průměrně. Dávám mu 7/10 (sedm z deseti) bodů. Velice mě zaujala myšlenka toho, že si císař vydal zákon, který nařizoval, že na hrad mohou jen muži. Myslím si, že je velice důležité, aby byl muž jednou za čas jen v mužské společnosti. Myslím si, že přirozeností každého muže je touha prožít dobrodružství,

osvobodit svou princeznu a získat obdiv a respekt. To si myslím, že v tomto díle bylo dobře ukázáno i když se může zdát, že to z tohoto díla nevyplývá hned na poprvé.

Myslím, že se měli nad tímto zamyslet především všichni mužského pohlaví. Aby byly opravdovými muži, nikoliv něco mezi mužem a ženou, jakým si pseudo-mužem, kterými je v dnešní době spousta lidí.

DIVÁ BÁRA

BOŽENA NĚMCOVÁ (1820 – 1862)

AUTOR

Česká spisovatelka Božena Němcová narozená 4.2.1820 ve Vídni, byla spolu s K.H.Borovským, J.K. Tylem a K.J.Erbenem v popředí české literatury ve 40. a 50. letech 19.století. Božena Němcová vl. jménem Barbora Panklová byla dcerou české sluzky a panského kočího, rakouského Němce. Její původ je zpochybňován, někteří tvrdí, že by mohla být nemanželskou dcerou sestry vévodkyně Zaháňské a manželé Panklovi ji adoptovali.

Po jejím narození se rodina usadila v Ratibořicích u České skalice na statcích kněžny Zaháňské. Němcová neměla žádné zvláštní vzdělání. Do školy chodila v České Skalici

V dětství na ní měla velký vliv její babička Magdalena Novotná, která byla tkadlenou.

Také pobyt v německé rodině panského správce, kde poprvé přišla do styku s literaturou, měl na ní velký vliv.

Jako sedmnáctiletá byla pod nátlakem své matky provdána za Josefa Němce, který byl úředníkem finanční stráže a byl dvakrát starší než Němcová. Manželé se téměř každý rok stěhovali . Během těchto přesunů se jim narodily čtyři děti. Manželství Němcové nebylo šťastné, Němec byl často unavený a nepříjemný.

Když rodiny konečně zakotvila v Praze, začala se Němcová scházet se všemi představiteli tehdejší české kultury. Začala psát a uveřejňovat básně v časopisech. V roce 1845 se Němcovi přestěhovali na Chodsko. Němcová se začala věnovat sběratelské činnosti a zajímala se o sociální podmínky lidu. Jako jedna z prvních u nás se seznámila s učením utopického socialismu, jak ho propagoval filozof a kněz Matouš Klácel.

Vlastenectví manželům Němcovým přinášelo nemalé problémy, tajná policie je stále sledovala. Za nástupu Bachova absolutismu se jejich situace ještě zhoršila, protože Němcová se nebála říkat nahlas své názory. Pochopila rozdíl mezi opravdovým vlastenectvím a opatrným vlastenectvím měšťáků.

V roce 1850 byl její manžel přeložen do Uher a Němcová se vrátila do Prahy. Manžela v Uhrách navštívila asi třikrát a využila těchto návštěv ke shromažďování

materiálů, ze kterých potom psala pohádky. Z malých honorářů za její literární činnost se jí i dětem žilo bídne. V roce 1861 přijela do Litomyšle redigovat své spisy. Bohužel onemocněla a svou práci nedokončila. Koncem padesátých let se Němcová rozhodla žít sama s dětmi. Manžel jí odmítl dávat peníze na chod domácnosti. Potkalo ji velké neštěstí, když jí zemřel syn Hynek.

V této těžké době vznikalo její největší dílo Babička. Hlavním hrdinou v jejích dílech byl prostý venkovský lid.

DÍLO

Národní báchorky a pověsti /1845-1847/ - pohádky, místní pověsti a legendy.

Němcová se snažila o vlastní převyprávění lidové látky. Hlavní myšlenkou pohádek je rovnost všech lidí, vítězství mravních hodnot nad silou zla.

Slovanské pohádky a pověsti / 1857-1858/ - Němcová je napsala tak, jak je slyšela od vypravěčů.

Obrazy z okolí Domažlického – cestopisné články, ve kterých použila poznatky z Chodska a z několikaletého pobytu na Slovensku.

Babička / s podtitulem Obrazy z venkovského života – 1855/

Baruška /1853/, Divá Bára /1856, Dobrý člověk /1858, Pan učitel /1860/, Chyže pod horami – povídky Boženy Němcové podobné tvorbě J.K.Tyla.

Pohorská vesnice /1856/ - povídka z prostředí chodské vesnice si klade za cíl urovnat vztahy mezi šlechtou a lidem.

V zámku a podzámčí / 1856/ - povídka poukazuje na kontrast mezi krutostí chudoby a marnotratností zbohatlíků.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Venkovský realismus

- Vítězslav Hálek
- Karolína Světlá
- Karel Václav Rais
- Antal Stašek
- Josef Holeček
- Alois Jirásek

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – próza
- ŽÁNŘ – povídka

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Na kraji vesničky Vestec žil pastýř Jakub, kterému zemřela žena, a jedině, co mu po ní zbylo, byla dcerka Bára. Když se Bára narodila, po vesnici se tradovala pověst, že ženě, která po klekání bude mimo světnici, podstrčí Klekánice své divé dítě a to její odnese hluboko do lesů. Když sudičky viděly Báru, hned se po vsi rozneslo, že je to právě ona, dítě Klekánice. Její matku to trápilo tak, že krátce na to zemřela. Jakub zůstal sám se svou dcerou Bárou, která rostla jako z vody. Snad vším se odlišovala se od ostatních děvčat. Neparádila se jako ostatní dívky, každé ráno vstávala velmi brzy, aby otci pomohla vyhnat krávy na pastvu, chodila neupravená, protože na tom, jak vypadá jí ani nezáleželo. Pro ní bylo důležitější, zda-li pes Lišaj, její věrný a nejlepší kamarád, má dostatečný prostor pro běhání na louce a jestli kravky mají dost trávy. V zimě předla a tkala. Nebála se žádných strašidel a vodníků. Proto se naučila výborně plavat v nedalekém rybníce, ale věděl o tom jen její otec, pes Lišaj a Elška, Bářina kamarádka. Byly velmi dobré kamarádky. Elška obdivovala Bářinu tvrdost a Bára zase Elščinu ženskost a jemnost. Nikdy by však Bára nechtěla být jako Elška. Pobíhaly spolu po loukách a hrály si od ráno až do setmění. Nikdo z vesnice Báře neřekl jinak, než divá. Ale tomu, kdo se jí posmíval, dala Bára brzy za vyučenou. Přepřala kdejakého silného chlapce. Jediný chlapec z vesnice, Josífek, prahl po Báry srdci. Podstrojoval jí a chodil za ní, kam jen mohl. Měl ji velmi rád nejen za to, že když se zase chasa posmívala jemu za to, že je ryšavý, malý a nehezký, Bára se ho vždy zastala a přepřala je. Jednoho dne se Bára dozvěděla nepříjemnou zprávu. Když bylo Elšce 14 let, odjela k tetičce do Prahy. Tu dobu bylo Báře velmi smutno, ale přišel den, kdy se Elška vrátila. Přijela až za 3 roky. Obě se navzájem obdivovaly jak se změnily a opět se staly velkými kamarádkami. Vyprávěly si zážitky, které se za tu dobu staly. Elška se ale začala chovat trošku divně. Bára se jí ptala, jestli ji někdo neublížil. Pochvilí se dozvěděla, že se v Praze u tetička Elška zamilovala do pana doktora. Ale panna Pepinka ji chce provdat za pana správce, kterého Elška samou nenávisť nemůže ani vidět. Byla nešťastná a velmi jí to rmoutilo, tak se se svým trápením svěřila Báře. Když přišel pan správce na námluvy, měla tam být i Bára. Nepřišla tam. Všem řekla, že je to proto, že se jí počínání panny Pepinky nelíbilo a tak že tam prý být nechce. Elška byla velmi smutná. Pan správce s panem farářem popíjeli a k ránu, kdy měl pan správce jít domů, doslechl se, že ve vsi straší mrtvá žena. Bára se samozřejmě na pannu Pepinku nezlobila. Chtěla jen dát panu správci za vyučenou jako všem, kteří ubližovali někomu z jejích milých. Bára věděla, že správce je strašpytel a tak se přestrojila za smrtku a v lese ho přepadla a řekla mu, aby už nikdy nechodil za Elškou, jinak že je s ním šmytec. Za chvíli se ta zpráva rozlétla po vsi a všichni se vydali na smrtku. Pan správce jim řekl, kudy běžela a všichni se za ní vydali a chtěli ji náležitě potrestat. Když u rybníka viděli svlečené bílé roucho, které měla na sobě, domyslili si, že ta smrtka mohla být Bára, protože o té bylo známé, že umí velmi dobře plavat v rybníce a že se nebojí strašidel a vodníků. Všichni se shodli na tom, že jedinou možností pro Bářino potrestání bude strávená noc v márnici. Chtěli, aby se Bára začala alespoň trochu bát. Ale to se nestalo. Bára si tam v klidu lehla a čekala na svítání. Když Bára uslyšela Lišajův štěkot, rozveselila se a hned byla šťastnější. V noci přiběhl její otec, pastýř Jakub a čekal do rána u márnice. Za svítání šel kolem márnice myslivec a ptal se Jakuba, proč tu leží. On mu všechno vysvětlil. Zlobil se, jaký trest udělili Báře a osvobodil jí. Neváhal a vyrazil dveře od márnice. Pak se přiznal, že už delší dobu ji má rád a chce si jít vzít za ženu. Bára poznala myslivce,

kterého měla ráda. Myslivec se Báry zeptal, má-li ho ráda a ta odpověděla ano. Do týdne byla veselka. Elška jim popřála mnoho štěstí a zdraví. Ten den ještě došel Elišce dopis od tetičky z Prahy a v něm bylo napsáno, že jí svěřuje všechnen majetek, ale jen pod podmínkou, že si vezme za muže pana doktora z Prahy. Co víc si obě děvčata mohla přát?

HLAVNÍ TÉMA

Soustředěnost děje na jednoho člověka, na němž autorka ukazuje vlastnosti českého venkovana.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

Bářina matka - Bára, osamělá žena, která si za muže vzala pastýře Jakuba a spolu měli dcerku Báru, po 2 letech zemřela na trápení.

Pastýř Jakub - Bářin milovaný otec, silný muž, ne moc hezký, často býval zamračený, ale měl velmi dobré srdce, miloval Báru a nedal na ní dopustit.

Bára - statná dívka, dcera Jakubova a jeho ženy Báry, nehezká, ale hodná, milá, poctivá, pro druhé by se rozkrájela, měla husté havraní vlasy, orlí nos, nehezkou postavu, veliké modré oči, svalnaté tělo, nepodobala se vůbec dívkám svého věku, byla velmi samostatná, Bára miluje přírodu a vše živé, nebojácná.

Elška - drobná dívka s plavými vlasy do pasu, milující přírodu, z části naivní, vnímavá, měla moc ráda Báru takovou, jaká doopravdy byla, bylo jí jedno, co si o tom ostatní myslí, byla její nejlepší kamarádkou.

Panna Pepinka - sestra pana faráře, teta Elšky, malá, starší, baculatá hospodyňka, neměla moc ráda Báru, ale protože ji měla ráda Elška, tak jí měla ráda i ona - později si Báru oblíbila pro její dobrosrdečnost.

Pan farář - starý pán, moudrý, zkušený ve všech směrech, většinou býval dost tichý, bratr panny Pepinky.

Pes Lišaj - věrný pes, Bářin nejlepší kamarád a společník v krutých chvílích, nikdy se k ní neotočil zády, oddaný přítel člověka.

Jozífek - rusovlasý, malý chlapec, Bára byla jeho "statnou" oporou, měl ji rád proto, že byla silná a dokázala ho ubránit před škodolibými chlapci z vesnice, byl dobrosrdečný, kamarádský, syn Kostelníkovců (ti mu nedovolovali se stýkat s Bárou, protože je prý podle nich ošklivá a hloupá, byli plni předsudků), Jozífek byl úplně odlišný než oni.

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je psáno v Er-formě.

PROSTŘEDÍ

Vesnice Vestec

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psáno chronologicky tedy podle časové posloupnosti.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je především psané spisovnou češtinou a lidovým jazykem. (hůně, jsa, snop, šukat, nešpor, ...)

JAZYKOVÉ PROSTŘEDKY

- *vyšpuchtlé pysky, červené jako krev* – přirovnání
- *když šla chasa do lesa* – metonymie
- *oči bulicí* - personifikace
- ...

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Dle mého názoru je tato knížka aktuální v každé historické etapě. Jeden z rysů, který je aktuální ve všech dobách je to, že když se od ostatních lidí nějak odlišujete, tak vás mají problém přijmout mezi sebe.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Tato knížka dle mého názoru pro současného čtenáře v tanagerském moc zajímavá není. Na druhou stranu pokud se čtenář dokáže vžít do nějaké z postav a objeví v ní sebe sama, může pro něj být velice přitažlivá.

VLASTNÍ NÁZOR

Toto dílo hodnotím průměrně. Dávám mu 6/10 (šest z deseti) bodů. Na knížce se mi líbí šťastný konec. V tomto příběhu jsem se moc neobjevil. Nejspíše je to dáno i tím, že jsem tuto knížku četl velice rychle a neměl jsem moc času se nad jejím obsahem příliš zamyslet. V budoucnu se k ní opět rád vrátím a rád budu přemýšlet nad jejím hlubším smyslem, proč to autorka tak napsala a co jí v životě muselo ovlivnit a co musel prožít, aby něco takového byla schopna napsat.

CHRÁM MATKY BOŽÍ V PAŘÍŽI

VICTOR HUGO (1802 – 1885)

AUTOR

Významná osobnost francouzského romantismu Victor Hugo se narodil v roce 1802, jako syn napoleonského generála. Od dětství mu matka vštěpovala nenávist k revoluci a k Napoleonovi. Hugo dospíval a osvobozoval se od vlivu rodiny, začal zastávat liberální názory.

Po roce 1848 se stává příznivcem republikánského zřízení. Dostává se do vysoké společnosti – je zvolen členem akademie a získává titul hraběte. Toto vše ale zastíní životní tragedie – zemře mu dcera. Poté se stáhne do ústraní, obává se anarchie.

Snaží se prosadit zlepšení postavení lidových vrstev a to hlavně jejich vzdělání a osvětu. Stále více autoritativní režim ho svazuje, proto v roce 1851 uprchne ze země. Usadí se na anglickém ostrově Guernesey. V této době se postaví proti Napoleonovi, kterého pro jeho malý vzrůst nazval Napoleonem Malým a bojuje proti jakémukoli útlaku. Po císařově pádu v roce 1870 se Hugo vrací do vlasti a nabídne svůj dům v Bruselu jako azyl pro pronásledované komunardy.

Hugo měl velké sociální citění, věřil v klid, v pokrok a v mravní obrození. Věnoval se všem druhům literatury, výrazové formy střídal. Považoval se za hlasatele ideálů, za básníka, který předvídal lepší budoucnost. Ve svých básních popisuje střet dobra a zla, často vytváří protikladné dvojice jevů, postav i prostředí. Za velmi fascinující považoval Jaroslav Vrchlický Hugovu spisovatelskou univerzálnost. Podle něj se v Hugovi skrýval lyrik, epik, dramatik, satirik, romanopisec, ale i filozof.

DÍLO:

Cromwell /1827/ - drama, manifestující francouzský romantismus. Zde zaznívá Hugův soucit s utlačovanými a chudými, jeho nenávist k despotismu a týrání. Hlavními postavami jsou sociálně trpící jedinci.

Východní zpěvy – básnická sbírka, která oslavuje boj řeckého lidu za svobodu.

Zpěvy soumraku – básnická sbírka oslavující francouzskou červencovou revoluci.

Legenda věků /1859-77/ - trojdílný cyklus básní. Popisuje cestu lidstva za pokrokem a humanitou. Básník se snaží povzbudit čtenáře k optimismu a k víře v lepší budoucnost.

Chrám Matky boží v Paříži /1831/

Ruy Blas /1838/ - drama, jehož hlavním hrdinou je sluha, do kterého se zamiluje královna. Ta ho jmenuje ministrem.

Ubožáci /1862 v původním českém překladu Bídníci/ - významný Hugův román. Valjean je za krádež chleba odsouzen k mnohaletým galejím, stane se ale slušným

člověkem a vypracuje se na starostu malého města. Snaží se zlepšit situaci chudých. Brzy mu zamře žena, která se z existenčních důvodů živila prostitucí. On se obětavě stará o jejich dceru. Pronásleduje ho policejní inspektor Javert, kvůli kterému Valjean ztrácí svoje postavení a je nucen uprchnout do Paříže. Problémy s Javertem však pokračují. Při revoluci zachrání Valjean Javertovi život, ale on později spáchá sebevraždu. Nemůže se vyrovnat s tím, že člověk, kterému ublížil, ho zachrání před smrtí. Toto jednání se neslučuje s Javertovými zásadami. Valjean také zachrání život republikánu Mariovi, který, když se doví o trestanecké minulosti Voljeana, odvrací se od něj. V závěru románu vše dopadne dobře.

Muž, který se směje /1872/ - román s podobnou tematikou jako dílo Chrám matky boží.

Devadesát tři /1874/ - historický román o povstání rolníků proti jakobínům za Velké francouzské revoluce.

Dělníci moře /1866/ - próza, ve které je prostý rybář Gilliat hrdinou v boji o lásku, proti nespravedlnosti a proti živelným pohromám, které se snaží přemoci a zachránit tím stroj ztroskotaného parníku.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Autor patří mezi spisovatele **francouzského romantismu** jimiž jsou např. ti:

- Pierre-Jean de Béranger
- Alfred de Vigny
- Alexandre Dumas starší
- Prosper Mérimée
- Alfred de Musset
- George Sandová

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – román

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Quasimodo je ošklivý, hluchý hrbáč. Protože se svým zjevem vymyká normálu, ostatní ho považují za tělesněné zlo. Ujme se ho kněz Frollo, který je považován za vyrovnaného a hodného muže, ale ve skutečnosti je to pokrytec. Ten se zamiluje do krásné cikánské Esmeraldy. Ve své vypočítavosti posílá Quasimoda, aby ji unesl. Quasimodo je za tento čin bičován. Esmeralda tomu chce zabránit, veřejně se ho zastane a z utrpení ho vysvobodí. On se do ní zamiluje, i když ví, že jeho láska nemá budoucnost, je ošklivý a Esmeralda miluje jiného muže. Aby jí dal najevo své city, snaží se ji alespoň chránit. Zlý Frollo se ale svého snu nevzdává a intrikami bojuje o Esmeraldu. Tím zapříčiní její popravu. Quasimodo je nešťastný z její smrti nenávidí Frolla a shodí ho z chrámového výklenku.

HLAVNÍ TÉMA

Tématem je částečně nenaplněná láska ošklivy ke krásce.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

Quasimodo - ošklivý hluchý sirotek; opovrhovaný společností; byl zvoníkem v Chrámu Matky Boží, kde byl také vychováván knězem Frollem; chytrý, citlivý, schopný milovat; ale taky byl svým způsobem i vrah, protože nakonec shodil svého vychovatele z věže

Esmeralda - překrásná cikánská tanečnice, nevinná, vydělávala si tančením před lidmi; nešťastně se zamiluje do kapitána lukostřelců, který ji chce jen pro pobavení; schopná vášnivé lásky, důvěřivá

Klaudius Frollo - kněz v chrámu Matky Boží; učenec, bídák, pohledný, ale zlý, hrubý; je schopný milovat a zároveň i nenávidět; vychovával Quasimoda

Petr Gringoire - básník a filozof, chudý; před šibenicí ho zachránila Esmeralda, které se snažil poskytnout pomoc; bez peněz a domova, dobrodruh

Phoebus - královský lučištník, jediný muž, kterého Esmeralda opravdu milovala; jeho láska k ní však nebyla pravá

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je napsáno v er-formě (3. osoba).

PROSTŘEDÍ

Příběh se odehrává v prostředí staré Paříže.

NÁZEV DÍLA

Dílo je pojmenováno dle chrámu, jenž je Quasimodovým útočištěm a srdcem celého díla. Je mu na začátku díla věnovaná spousta stran.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psáno chronologicky. Je v něm zachovávaná přímá návaznost děje. V díle se objevuje spousta kontrastů, jenž jsou typické pro romantickou literaturu a také prvky realismu.

ZÁVĚR DÍLA

Dílo ke konci graduje a je uzavřeno šťastným a nečekaným shledáním matky a dcery. Dobro a pravda zvítězili nad zlem.

PLÁN JAZYKOVÝ

ÚTVARY JAZYKA

Dílo je převážně psané spisovnou češtinou. Výjimkou jsou rozhovory postav, jimž není přirozené hovořit řečí spisovnou a tak často užívají prvků hovorové češtiny.

SHRnutí VYUŽITÍ JAZYKOVÝCH PROSTŘEDKŮ

1) lexikální prostředky:

- běžné (král k Tristanovi: "Pospěšte si, kmotře...")
- hovorové (Quasimodo viděl, jak se tuláci při pádu břevna rozptýlili, jako když dítě foukne do popelu.)
- knižní ("Milosti," odpověděl Vilém Rym...)
- archaismy (A pak, což to byla maličkost, býti svrchovaným pánem)
- historismy (Ale když je člověk jen královským prokurátorem církevního soudu s třiceti tourskými tolary ročního platu)

2) syntaktické prostředky:

- neukončená výpověď (kde vystupovaly tři krásné dívky, které představovaly...)
- zvláštnosti, opakování ("A z pultů písařů!" dodal sousední student. "A z holí pedelů!" "A z plivátek děkanů!" "A z chlebových truhel voličů!" "A z rektorovy podnožky!")

3) slohový postup vyprávěcí a popisný

- jednoznačně zde převládají dialogy (např. Phobeus s Esmeraldou: "Jste vy ale dítě! A což, dívenko, viděla jste mě již v parádní uniformě?" "Bohužel ne." Phoebus si zase přisedl k ní, ale mnohem blíže než předtím. "Poslyšte, drahoušku. Milujete mě? Chci, abyste mi řekl, zdali mě milujete!" "Zda tě miluji?")
- gramatické zvláštnosti - několikrát se pod sebou opakují přímé řeči; někdy i jedné a té samé osoby ("Děláte pěknou vlečku rektorovi!" "Člověk by řekl, že dóže benátský jde slavit zasnuby s mořem!" "Podívej se, Jene! Kanovníci od svaté Jenovefy!" "Ať jdou k čertu všichni kanovníci!" "Hej, opate Klaudie Choarte! Doktore Choarte! Nehledáte náhodou Marii Giffardovou?" "Je v ulici Glatigny!" "Připravuje lože králi smilníků!")
- metafora (Quasimodo viděl, jak se tuláci při pádu břevna rozptýlili, jako když dítě foukne do popelu.)
- anafora ("Pojďte dál, pojďte dál, maličká.")
- apostrofa (Král se jakoby modlí k Matce Boží: "Ach Matko Boží Pařížská, má milostivá patronko, odpusť mi! Víckrát to neudělám.")
- řečnická otázka (Položil si tuto nezodpověditelnou otázku: "Jestliže existuji, existuje tohle všecko? Jestliže to vše existuje, existuji já?")
- zvolání, výkřik (V tom okamžiku zazněl v hlučícím davu těsně vedle něho zřetelný výkřik: "Zavedme ho ke králi! Zavedme ho ke králi!")

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL. A AKTUÁLNOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Toto dílo je psáno jazykem, do něhož je se třeba nejprve dostat a až potom se lze začíst. Domnívám se, že je v díle obsaženo několik nadčasových myšlenek, jimiž se může poučit každý z nás. Příkladem nám může být to, že nelze soudit člověka na

první pohled. Vždyť i osoba, jež na venek vypadá ošklivě až odpudivě, může být uvnitř srdcem, smýšlením i úmysly ryze dobrácká.

VLASTNÍ NÁZOR

Celkově se mi dílo Victora Huga líbilo. Dal bych mu 8/10 (osm z deseti) bodů. Líbilo se mi, jak dokázal popsat vnitřní zápas až posedlost, jež se dohrávala v nitru arcijáhna či jakou něžnost a nevinnost připsal Cikánci. Nelíbilo se mi ale to, jak často autor popisuje věci do největších detailů, jenž pro obyčejného čtenáře nemusí být tak zajímavé. Nechť je příkladem sáhodlouhý popis chrámu Matky Boží na začátku díla. Pro ale více uvažujícího a čtenáře, který rád nad věcmi přemýšlí do největší hloubky to, může být skvost. Vždyť v popisu již zmiňovaného chrámu lze nalézt spousty hlubokých myšlenek. Představme si, že budovou chrámu autor nezamýšlí pouze chrám jako stavbu. Generalizujme tento pojem a představme si ho v celé jeho škále obecného pojetí. Nemůže právě autor počátkem díla narážet na toto?

JÁMA A KYVADLO A JINÉ POVÍDKY

POE EDGAR ALLAN (1809 – 1849)

AUTOR

Americký spisovatel a básník Edgar Allan Poe se narodil v roce 1809 v rodině kočovných herců. Po smrti jeho matky se ho ujali manželé Allanovi z Richmondu, od nich získal své druhé jméno. Jeho otčím měl pracovní nabídky v Anglii, kam se rodina přestěhovala.

Poe byl vzorným a chytrým studentem. Měl spoustu zájmů a ve společnosti byl oblíbený.

Univerzitu, na které studoval, musel z finančních důvodů opustit. V té době vyšly v Bostonu jeho první básně psané v byronovském stylu.

Poe se potýkal s velkými finančními problémy. Často měnil pobyt i zaměstnání. Z existenčních důvodů vstoupil do armády a později začal studovat vojenskou školu, kterou ale opět nedokončil. S otčím si příliš nerozuměl, stále s ním řešil finanční problémy.

Poe se snažil najít zbytek jeho původní rodiny. Našel ji ,včetně bratra b Baltimore a rozhodl se s nimi sdílet domácnost.

Ani v intimním životě se Poeovi příliš nedařilo. Zamiloval se do své krásné čtrnáctileté sestřenice Virginie. Dívka trpěla tuberkulózou a v roce 1847 jako velmi mladá, zemřela.

Poe začal pracovat jako redaktor v Richmondu /1835/. Psal články a kritiky. Tuto práci velmi miloval, byl pracovitý, ale také ješitný, útočný, měl sklon k alkoholismu.

Po ztrátě tohoto zaměstnání získal Poe v roce 1839 nové místo redaktora ve Filadelfii. Podařilo se mu splatit své dluhy a pečoval o svou nemocnou ženu. Během svého života Poe navštívil ještě New York, kde se opět věnoval svým redaktorským a literárním aktivitám, které byly někdy úspěšné. Čelil také některým soudním sporům.

Oba další milostné vztahy, z nichž jeden skončil málem sňatkem, však Poe svým chováním rozbil. Začal jeho morální, intelektuální i fyzický pád. Edgar Allan Poe zemřel v roce 1849 v Baltimorské nemocnici na překrvení mozku. Několik dní před svou smrtí byl nalezen na ulici v bezvědomí.

Poe byl významným básníkem, spoluzakladatelem moderní povídky , ale byl velmi nevyrovnanou osobností. Kritika mu vyčítá jeho malé znalosti, jeho nepřesnost a to, že některé úryvky z jeho tvorby jsou převzaté od jiných autorů, to však Poe nikdy nepopíral.

DÍLO

- **Příběhy Artura Gorgona Pyma** /1836/ - Román, který měl být skutečným příběhem cestovatele, byl ale pouhou autorovou mystifikací. Tento román se nedočkal žádného ohlasu.
- **Zánik domu Usherů** /1838/ - román o rozpadající se lidské osobnosti.
- **Grotesky a arabesky** /1840/ - soubor povídek, které si nenašli své čtenáře.
- **Vraždy v ulici Morgue** /1841/ - první detektivní povídka.
- **Maska Červené Smrti** /1842/ - Povídka s morbidní vizí společnosti. Děj se odehrává na maškarním báli, kde se společnost baví, ale zároveň zde propadá zkáze.
- **Jáma a kyvadlo** – autorova nejslavnější próza. Muž se dostane do spárů inkvizice a trpí.
- **Zlatý brouk** /1843/ - napínavá povídka, která básníka proslavila.
- **Černý kocour** /1843/ - povídka, ve které člověk propadne alkoholu a je tím přitahován zlem. Zobrazení člověka jako bezmocného vůči zlu, nakonec je usvědčen kocourem (kvílením kocoura), kterého zabil spolu s manželkou, kterou zabil zaseknutím sekery do lebky, když se daného kocoura zastala.
- **Raven** /1844/ - autorovo životní dílo – báseň v češtině známá jako Havran. Muže samotáře, který je v tomto díle „vypravěčem“, trápí horečka a vzpomínky na dívku Lenoru. Při půlnoční bouři ho vystraší šramot. Ten způsobil havran a usadil se v pokoji. Na každou mužovu otázku havran odpovídá „už nikdy víc“. Muž je z toho šokován a jeho panika se změní v hrůzu.
- **Filozofie básnické skladby** /1846/ - stať, ve které se Poe vrací k Havranovi.
- **Eureka** /1847/ - esej z prostředí vesmíru.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Autor patří mezi spisovatele **amerického romantismu**, jimiž jsou např. ti to:

- James Fenimore Cooper (1789–1851)
- Nathaniel Hawthorne (1804–1864)
- Emily Dickinsonová (1830–1886)
- Walter Scot (Skot)

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – povídka

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

(V knize je obsaženo 34 povídek. Zde je obsah pouze několik z nich)

Vraždy v ulici Morgue

Vypravěč se spřátelil s C. Augustinem Dupinem, který mu vysvětlil rozdíl mezi logikou, inteligencí a teorií dedukce. Protože měli stejné zájmy a nedostatek peněz, bydleli spolu ve vesnickém domku a chodili v noci po Paříži a rozmlouvali. Jednou

četli v novinách, že v ulici Morgue se stala bestiální dvojnásobná vražda. Paní L' Espanayová bydlela s dcerou Kamilou v domku, který jim patřil, žily jen pro sebe, ven téměř nevycházely, neměly nepřátele. Přesto je někdo brutálně zavraždil, dceru uškrtil a vrazil ji do komína hlavou dolů a matku našly pod okny domku s proříznutým hrdlem. Policie vyslechla svědky a jejich svědecké výpovědi byly otištěny v místních novinách, kde si je Dupin s vypravěčem přečetli, potom se vydali na místo činu a Dupin případ rozřešil. Vrahem byl orangután, kterého si jeden námořník přivezl z Bornea. Opice mu utekla, když ji přistihl s břitvou v tlapě a chtěl ji zbít. Orangután utíkal noční ulicí, uviděl okno, kde ženy přerovnávaly truhlu, vyšplhal po hromosvodu a napadl starší ženu, která ho vyháněla. Mladší žena omdlela. Starší ženu orangután podřízl břitvou a vyhodil ji oknem na chodník. Mladší ženu uškrtil a vrazil do komína. Stejným způsobem jako přišel i odešel.

Zlatý brouk

Vypravěč se spřátelil s Williamem Legrandem, který pocházel z významné rodiny, ale protože byl na mizině, odešel na Sullivanův ostrov, a tam žil stranou od lidí pouze se svým černým sluhou Jupiterem. Legrand byl velmi podivínský, sbíral brouky a našel jednoho neznámého zlatého chrobáka. Jeho zálibu v broucích ale sluha nesdílel. Po krátké návštěvě u přítele vypravěč odjel domů a po určité době mu přišel dopis, kde ho Legrand vyzývá, aby ho neprodleně navštívil. Sluha vypravěči pověděl o zhoršeném stavu svého pána a za vinu bere právě brouka. Jakmile vypravěč dojde za Legrandem, vydají se společně se sluhou na výpravu, sluha musí vylézt na sedmou větev vysokého stromu, kde na konci větve je přivázána lebka, levým okem lebky protáhnout provázek s broukem a na místě, kde na zemi provázek ukáže, kopat. Vykopou poklad a Legrand všem vysvětluje, že se jedná o poklad kapitána Kidda a že na všechno přišel, když chtěl nakreslit na nalezený kousek pergamenu podobu zlatého brouka. Pergamen náhodou podal příteli nad ohněm a teplem se uvolnil na pergamenu tajný inkoust, který zjevil zašifrovanou zprávu. Stejným systémem jako Sherlock Holmes s povídce Tančící figurky vyluštil i Legrand tajné písmo a zjistil, kde je poklad. Funkce brouka na špagátě byla jen okrajová, chtěl pozlobit Jupitera, který toho brouka nesnášel.

Jáma a kyvadlo

Povídka je z jiné doby a jiného stylu než ostatní Poeovy povídky. Vypravěč je odsouzen k smrti inkvizicí a uvržen do kobky, kde je tma. Šmátrá po stěnách a uklouzne při tom na kluzké podlaze. Bradou se uhodí o podlahu, ale nos a čelo jsou ve vzduchoprázdnu. Když pátrá po příčině, zjistí, že před ním je hluboká propast a pád do ní znamená jistou smrt. Napije se z připraveného džbánu a upadne do spánku. Po probuzení je spoután na lůžku a nad ním na provaze se kýve kyvadlo, které se stále snižuje a míří mu na hrudník. V poslední chvíli se zachrání tím, že jednou volnou rukou namaže provazy, co ho spoutávají, jídlem z připravené misky, seběhnou se krysy a žravostí mu provaz překoušou. Jakmile uteče v poslední chvíli ze smrtícího lůžka, kyvadlo je vysunuto nahoru a stěny vězení se rozpálí do ruda, protože jsou z kovu, který byl inkvizitory rozpálen, aby to odsouzence donutilo skočit do jámy. Ten se ale nedá a čeká na okraji jámy, takže inkvizitoři použijí další léčku - posouvají stěny vězení tak, až zbude jen ta jáma. Vězeň vlastně neměl na výběr. Když jsou

stěny skoro až u něj, podá mu někdo ruku a je to ruka generála Lasalla, který velel francouzské armádě, když osvobodila Toledo.

Zánik domu Usherů

Roderick Usher se přítelem vypravěče z dětských let, který ho pozve k sobě na návštěvu. Rozsáhlý dům Usherů však působí na pozvaného zasmušile, tajemně a truchlivě. Roderick je podivín, který střídá melancholické nálady s třetěností. Sestra Rodericka Madeline je stížena neznámou chorobou, postupně chřadne a není naděje na její záchranu. Jednoho dne zemře a je přenesena do kobky v neobývané části domu. Odtud se ozývají divné zvuky a klepání. Za jedné bouřky se rozrazí dveře, za nimi stojí živá Madeline a křičí na Rodericka "šílenče", ten padne mrtev k zemi. Roderick věděl, že Madeline nebyla mrtvá a klepala na sklepení, neměl však odvahy ji osvobodit. Vypravěč v hrůze prchá z domu, který za ním v mlze zaniká.

Zrádné srdce

Vypravěč je člověk stížený těžkou duševní chorobou – je šílený. Žije v domě se starcem, který má "bleděmodré oko porostlé mázdrou". Šílenec má starce rád, ale oko nenávidí a bojí se ho. Vymyslí plán a starce zabije a jeho mrtvolu schová pod podlahu v jeho pokoji. Policie na nic nepřijde, ale když jsou v místnosti, šílenec slyší tlouct starcovo srdce a přizná se k vraždě.

HLAVNÍ TÉMA

I přestože je člověk na dně a v koncích, měl by se postavit a stavět se čelem překážkám ve snaze je za každou cenu překonat.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

odsouzenec - smělý muž, jenž i přesto, že je podrážděn natolik, aby zešílel, si zachovává chladnou hlavu a čistou mysl; odvážný, racionálně uvažuje, vždy hledá ve všem jakékoliv východisko

POSTAVENÍ AUTORA

Dílo je napsáno v ich-formě (1. osoba).

PROSTŘEDÍ

Španělské město Toledo v období války za nezávislost

PLÁN JAZYKOVÝ

Povídka je psána spisovným jazykem v ich-formě. Často se v ní objevují monology, převážně pak myšlenkové pochody.

HODNOCENÍ DÍLA

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Myslím si, že tato kniha je pro dnešního čtenáře zajímavější než některé starší knihy. Na druhou stranu, v dnešní době na nás neustále vyskakují reklamy, jež se s námi snaží manipulovat a ty jsou dle mě daleko více strhující než tato kniha.

VLASTNÍ NÁZOR

Obdivuji autora, jak dokázal ve svých povídkách použít dané prostředky, tak, aby na čtenáře zapůsobil, tak jak chtěl. Domnívám se, že by v dnešním světě byl velice úspěšný marketingový poradce. Mé celkové hodnocení je 7/10 (sedm bodu z deseti).

KŘEST SV. VLADIMÍRA

BOROVSKÝ KAREL HAVLÍČEK (1821 – 1856)

AUTOR

Český básník, satira, novinář a politik Karel Havlíček se narodil v roce 1821 v obci Borová (dnešní Havlíčkova Borová) u Přibyslavi. Karel Havlíček se začal podepisovat podle místa narození – Karel Havlíček Borovský.

Pocházel ze zámožné kupecké rodiny. Vystudoval gymnázium a poté začal v roce 1838 studovat v Praze filozofii (šlo o přípravu na univerzitní studium). Havlíček vstoupil do kněžského semináře - chtěl se stát vlasteneckým knězem. Jeho cíle však vzaly za své. Přestává věřit, že modlitba může způsobit ve světě změnu k lepšímu. V roce 1841 je ze semináře vyloučen.

Poté pracoval v letech 1842-1844 jako vychovatel v rodině univer. profesora v Moskvě. Cílem této cesty bylo seznámit se se vším, co k Rusku patřilo. Poměry v carském Rusku byl však šokován. Tyto zkušenosti využil ve své tvorbě. V červenci 1844 se Havlíček vrací do Čech a v dubnu 1845 do Prahy. Jeho cílem bylo najít si solidní zaměstnání a věnovat se literární tvorbě. Snažil se vysvětlit vše tak, aby to chápali i prostí čtenáři.

V dubnu 1848 pracoval jako redaktor Národních novin a v červenci byl zvolen poslancem říšského sněmu. Byl ale více novinářem, než poslancem. Vzdal se poslanecké funkce a plně se věnoval práci redaktora. Díky Havlíčkovi měly Národní noviny velký vliv na české veřejné mínění. Lidé hltali jeho epigramy a satirické popěvky, které měly větší úspěch než projevy politiků.

Když Rakousko začalo obnovovat absolutistickou vládu, většina českých liberálních politiků zanechala svojí činnosti. Havlíček se v Národních novinách postavil na odpor a 13. dubna proto stanul před soudem. Porota ho uznala nevinným. V lednu 1850 se přestaly jeho noviny vydávat. Havlíček se však nevzdal a v květnu začal v Kutné Hoře vydávat politický týdeník Slovan. Byl proto šikanován policií i soudem. Slovan se nesměl rozšiřovat mimo Kutnou Horu. V listopadu se ocitl znovu před soudem, ale opět byl shledán nevinným.

Havlíček se rozhodl pro koupi statku, kde by se věnoval hospodářství a psaní. 16. prosince 1851 byl zatčen a odvezen do Brixenu, kde musel žít ve vyhnanství tři roky. I tam se snažil studovat, překládat a tvořit. Z Brixenu se vrátil v květnu 1855. Pár dní před jeho návratem mu zemřela žena.

Do Prahy mohl jen na návštěvu, trvalý pobyt mu nebyl povolen. Čekalo ho tam odmítavé chování jeho známých. Pouze Palacký, Němcová, Trojan a pár dalších přátel se k němu veřejně hlásilo i přes atmosféru strachu vyvolanou Bachovým absolutismem. V té době mu lékaři diagnostikovali pokročilou tuberkulózu. Zemřel velmi brzy, v pětatřiceti letech.

Karel Havlíček Borovský je považován za zakladatele českého politického novinářství. Celý život bojoval proti absolutismu. Získal si velké sympatie českého lidu.

DÍLA

- **Obrazy z Rus** – soubor publicistických próz ve kterých Havlíček zdůrazňuje zaostalost a špatné národnostní poměry.
- **Církev, Král, Vlast, Múzy, Svět** – pět oddílů epigramů, které napsal po zážitcích z Moskvy. Za jeho života nikdy nevyšly knižně.
- **Kapitola o kritice** – stať, která vycházela v České včele na pokračování. Psal v ní o problémech české literární kritiky.
- **Epištoly kutnohorské** – kritické texty uveřejněné na stránkách Slovanu kritizují církevní despotismus a fanatismus. V roce 1850 vychází jako soubor, který je úřady zabaven a spálen.
- **Duch Národních novin** – soubor Havlíčkových článků.
- Tyrolské elegie – velká satira napsaná v roce 1852, vyšla v roce 1870. Pojednává o zatčení a dobrodružné cestě Karla Havlíčka.
- **Křesť svatého Vladimíra** - (1848-1854) - Havlíčkovu nejrozsáhlejší dílo, ve kterém se Havlíček dotýká praktik i podstaty absolutismu a smyslem náboženství. Hlavní hrdina panovník Vladimír přijímá křesťanství a tvrdě ho zavádí v Rusku. Vladimír vládne i bohu, pohanskému Perunovi. Perun odmítne poslušnost a Vladimír ho nechá utopit v řece. Církev ztratila autoritu, poddaní si dělali, co chtěli. Hledal se nový pánbůh.
- **Král Lávro** - (1854, vydán 1870) - Námět Havlíček našel v německé pohádce. Pohádka v sobě ukrývá satirickou kritiku omezených vládců, kteří jsou schopni jakékoliv špatnosti, jen aby si udrželi autoritu. Špatná je ale i oddanost a slepá poslušnost poddaných.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Patřil mezi autory **III. fáze Národního obrození**.

- J. K. Tyl
- K. J. Erben
- B. Němcová

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – satirická veršovaná skladba

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Zpěv první - Perun a Vladimír

- car Vladimír chce, aby mu bůh Perun zahřměl na svátek
- pošle drába, aby mu to vyřídil (a že si nakonec vypijí s Perunem čokoládu)
- dráb se ptá dcery Peruna, kde je její otec, ona říká, že si zašívá "katě"

- Perun si stěžuje na malý plat, těžkou práci (při poslední blýskavici si propálil celou nohavici), kašle na carovu čokoládu, nebude hřmět na jeho svátek (car-necar, svátek-nesvátek - co z toho má?)
- dráb to vyřídil carovi
- car poslal pro Peruna policajty (ale až druhý den, aby si nezkazili oslavu svátku) a zahřměli si kanóny
- všichni pojedli a popili

Zpěv druhý - Hospodářství

- Perun říká, že není lehké být bohem - ráno vstane, musí rosou do snídaně kropit, měsíček zavřít do chlívků, potom v slunci topit
- každý něco chce - ten chce zdraví, ta chce děti, ten nemá co jísti, jeden sedlák prosí o déšť, druhý zase o sucho (ať mu uschne seno), ten chce zimu, ten zas teplo, ten výhru v loterii
- sám se nechce žádný starat, za všechno se modlí, jako by měl každý boha jen pro své pohodlí
- jeden si dokonce zdraví sám zkazil, pak ho má Perun hojit...
- nakonec ale začne litovat, že carovi nevyhověl a že bude mít problémy

Zpěv třetí - Vojenský soud

- policajti mají dobrou práci - musí si jich člověk vážit; koho policajt chce, toho si chytne
- ani bůh se před nimi neubrání (3 policajti ho vlečou do vězení - Perun prosí, ať jdou přes humna a ne přes město, aby neměl veřejnou ostudu)
- Juristé neměli na boha zákony, protože civilní soud nepočítal se souzením boha, a tak jej car poslal k vojenskému soudu, protože ten nesoudí podle zákonů, ale podle oka
- Perun je odsouzený: za urážku Jejího Veličenstva; vzpouru; nemravné řeči; "neposlušensství" - k provazu dle práva, milost se mu dává k utopení v Dněpru a pro výstrahu bude vlečen ulicemi na koňském ocase; spolu s ním sedí v díře žurnalista, který psal proti víře a dostane stejný trest jako bůh (=> nesmyslnost)

Zpěv čtvrtý - Testament Perunův

- Peruna přivázali za nohy na ocas kobyle, vlekli jej blátem, kamením - a za ním toho novináře, všechny louže po Kyjevě jimi vysmýčili
- utopili je, bez zpovědi (poslední pomazání jim bylo dáno blátem)
- království boží - to vše pomine, lidé si udělají nové bohy, jen caři a samovláda potrvají věčně jak juchtový boty (tehdy nošené holínky z nepřítelů kvalitní kůže)
- kdo ctí cara, může něčím býti, kdo ho nechválí, bude věčně jenom vodu pít

Zpěv pátý - Bezbožnost v Rusích

- lidé neměli boha, církve ovdověla
- nikdy nikdo nic takového nezažil
- svět je pořád stejný, lidé ho nezmění (staří lidé umírali, děti se rodily, hodní lidé pracovali a ochlastové pili; ten kdo kradl, kradl; mladí lidé pospíchali, staří šli pomalu; šenkýři vodu do piva míchali; šlechta pracovala hubou, sedláci rukama; atd.)

- jen církev, ta se zastavila - kněží neměli peníze, lidé přestali dávat desátky, přestali chodit na mše, přestali se modlit (když bůh není, tak proč?)

Zpěv šestý - Audience

- u cara se sešli - popi, diákoní, zvoníci, kostelníci, biskupové, hrobaři, muzikanti, ministranti; vzdychali, naříkali, že hynou a když jim vzal car boha, ať jim opatří nového (ať se prý mohou sedláci modlit za cara!?) - car si to prý rozmyslí

Zpěv sedmý - Ministerská rada

- každý ministr má jiný návrh, a to podle funkce, kterou zastává
- návrhy: ministerstvo vnitřních věcí (ohlásí konkurs v novinách); ministerstvo financí (navrhuje, že zlato a stříbro z chrámů půjde podle potřeby do mincovny); ministerstvo staveb (z klášterů udělat zatím kasárny - pro cara); ministerstvo práv (požaduje, aby bylo v novinách, že nový bůh se zavazuje, že každou křivou přísahu bude trestat hromem); ministerstvo osvěty (že se to má nechat vdově - přitom si ministr myslel, že to sám povede na její jméno); ministerstvo vojenství (ať je bohem nějaký generál, který bude pouštět hrůzu na sedláky a který přivede kněžstvo s vojskem k jednomu komandu); ministerstvo policejní (svůj návrh podal písemně v zavřeném paklíku)

Zpěv osmý - Kamarila

- carova kamarila - ženy, milenky (měl jich hodně) - nátlak na cara
- bylo hodně kandidátů a protekce - to dostal car lekci za to, že utopil boha
- car si stěžoval Matesovi (ten mu zouval boty), Mates běžel do novin (s botami pod paží) - car vzkázal, že má vyjít konkurs v novinách
- druhý den se to vědělo všude

Zpěv devátý - Jezovitský marš

- autor vtipně doplňuje známé církevní písně a hymny
- Vatikán pošle Jezovity do Kyjeva - chtějí si užívat, jíst, spát s děvčaty (= kritika církve)
- nedávej nikomu nic, všem ber

Zpěv desátý - Konkurs

- sešli se kandidáti, jeden druhého haní
- papež z Říma říká, že římská církev je mezi všemi ta "nejcirkvovatější"
- druhý říká, že řecká církev je mezi všemi "nejcirkvovatější"
- rabín říká, že židovská církev je mezi všemi "nejcirkvovatější"
- i ostatní sekty přišly konkurovat
- dohazovačům obchody kvetly - říká se jim od té doby "boží metly"

HLAVNÍ TÉMA

Církev neřídí Bůh ale vládce.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

- **Perun** - slovanský bůžek, co se rozezíl na cara za jeho požadavky
- **car Vladimír** - vladař Rusi, našťval se na Peruna za jeho nadávky, nechal ho utopit
- **jezovité** - mniši, kteří - jak je zřejmé z devátého zpěvu - se jedou do Ruska najíst a smilnit (Aequum et salutare - počkej, ty kaviáre!; Dona nobis pacem - s kuchařkami spát chcem!)

POSTAVENÍ AUTORA

Vypravěč je osobní, ztotožňuje se s autorem, v díle se prolíná ich- a er-forma.

PROSTŘEDÍ

Hra je časově zasazena do Ruska v 10. století, ale i přesto se v knize odrazují skutečnosti z 19. století, kdy autor žil, např. existence novin.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

Dílo je psáno chronologicky.

PLÁN JAZYKOVÝ

Autor se drží rýmů ABAB (popř. ABXB) vyjma devátého zpěvu (Jezovitský marš), kde je striktně použit rým AABB.

Spisovatel zde používá jakéhosi dialektu (šatlava, humna, kumšt, kalužina, ...). Je zde použito velké množství trop, možná také proto, že autor psal za vlády Františka Josefa I., jenž by si z jeho knih mohl vyvodit jakousi Havlíčkovu antimonarchistickou náladu. Objevují se metafory i metonymie, také ironie, sarkasmy a alegorie.

HODNOCENÍ DÍLA

AKTUÁLNOST V 21. STOL.

Domnívám se, že toto satirické dílo je v dnešní době velice aktuální. Dá se v něm nalézt spousta myšlenek, které jsou i dnes použitelné.

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Toto dílo je psané prózou, ale přesto je celkem čtivé. Rozhodně bych doporučoval si ho přečíst.

VLASTNÍ NÁZOR

Velice obdivuji Havlíčka, jak se nebál vyjádřit svůj názor. Myslím si, že v dnešní době jeho pozici zastává např. facebooková stránka TMBK. Ale ta nekritizuje všechny ale jen elity. Na Havlíčkovi se mi líbilo, že kritizoval lidi ze všech vrstev.

Tuto knížku bych ohodnotil 8/10 (osm z deseti) body.

MÁJ

KAREL HYNEK MÁCHA (1810 - 1836)

AUTOR

Karel Hynek Mácha byl romantický básník a prozaik. Narodil se v Praze na Újezdě na Malé Straně. otec byl mlynářský pomocník, matka pocházela z muzikantské rodiny. Syn po ní zdědil hudební vnímavost.

Záhy po Hynkově narození se rodina, postižená finančním státním krachem v roce 1811, přestěhovala do chudinské čtvrti kolem kostela sv. Petra, kde Mácha prožil své dětství i dospívání.

Karel Hynek Mácha navštěvoval svatopetrskou farní školu, poté novoměstské gymnázium. V roce 1826 si otec otevřel na Dobytčím trhu (Karlovo náměstí) krupařství, k němuž náležel nuzný byt. To už měl Mácha za sebou první básnické pokusy v němčině, označené v rukopise jako Versuche des Ignaz Macha - Pokusy Ignace Máchy z roku 1829. Jsou to sentimentální romantické básně vzniklé při školním studiu literatury.

V roce 1832 ukončil Karel Hynek Mácha filozofii a pod Jungmannovým vlivem začal psát české verše, které uveřejňoval v časopisech. V té době, jako většina studentů, neskrýval Mácha své sympatie k povstání Poláků proti ruskému carskému útisku i k ostatním revolučním hnutím v Evropě.

Karel Hynek Mácha se účastnil českého společenského života, hrál v ochotnických divadelních představeních ve Stavovském a Kajetánském divadle. Patřil do skupiny spolupracovníků Josefa Kajetána Tyla.

Zde se, už jako student práv, seznámil s Eleonorou Šomkovou, dívkou z řemeslnické rodiny. Vztah mezi Lori a Hynkem probíhal v bouřlivých zvratech, jak o tom svědčí intimní básníkův Deník z roku 1835. Tento citový vztah prolínal všemi ostatními Máchovými zážitky a názory na svět.

Mimořádné nadání umožňovalo Máchovi syntetizovat poznatky získané studiem filozofie a rozsáhlou četbou cizích spisovatelů, zejména Byrona, a začleňovat je do vlastních myšlenkových a uměleckých postojů.

Vedle studia, četby a lásky bylo zdrojem Máchových zážitků cestování. Podnikal dlouhé pěší túry, lákala ho zejména místa, kde jeho fantazie mohla dokreslovat zbytky dávné minulosti.

V roce 1834 podnikl Karel Hynek Mácha svou nejdelší cestu - přes Rakousko a Alpy se vydal do Itálie. O této cestě napsal svůj Deník na cestě do Itálie.

V roce 1836 byl vydán autorovým nákladem Máj. Mácha dokončoval v té době právníká studia a myslel na uspořádání svého vztahu k Lori. Získal místo advokátního praktikanta v kanceláři justiciára Durase v Litoměřicích.

Po narození dítěte mělo konečně dojít ke sňatku Máchy s Lori. Avšak v plánovaný den svatby, 8.11.1836 byl Karel Hynek Mácha pohřben. Zemřel náhle 6. listopadu 1836 v Litoměřicích. Jeho syn skončil nedlouho potom. Lori zemřela v roce 1891.

DÍLO

Karel Hynek Mácha byl představitelem romantického básnictví a jeden z největších českých básníků.

PRÓZA:

- **Křivoklát** - 1834, historická próza, jediná dokončená a časově nejpozdější část zamýšlené tetralogie Kat z doby Václava IV.

ZLOMKY DRAMAT S HISTORICKÝMI NÁMĚTY:

- Bratři - 1832
- Král Fridrich - 1832-33
- Boleslav - 1831-33
- Bratrovrah - asi 1833

O postupném zrání Máchova talentu svědčí prózy zamýšleného cyklu Obrazy ze života mého. Umělá kompozice této prózy se podobá kompozici opery - předehra, dvě dějství oddělená veršovanými mezihrami a veršované finále.

- Pouť krkonošská - 1834
- Večer na Bezdězu - 1834
- Mária - 1834

V posledních dvou letech Máchova života vznikají tři lyrickoepické skladby byronského typu:

- **Mnich** - 1833, veršované, tragický pocit marnosti života
- **Cikáni** - 1835, próza, v utrpení mladého cikána se soustřeďuje tragika všech ostatních postav. Objevují se zde také zážitky z cest po vlasti a z italské cesty.
- **Máj** - báseň, nejslavnější Máchovo dílo. Jeho počátky spadají do roku 1834, napsán byl od podzimu 1835 do jara roku 1836. Subjektivnost zde dosáhla svého vrcholu, básník se ztotožňuje s hlavním hrdinou Vilémem. Děj je podle autora záležitostí druhořadou, hlavní jsou úvahy a propastnosti mezi individuálním vědomím toužícím po nesmrtelnosti a neodvratnou nutností zániku fyzické existence.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Autor patří mezi spisovatele **2. fáze národního obrození**. Problémem je, že je považován za jediného romantického českého autora. Jeho dílo bylo přijato až o několik let později generací tzv. Májovců.

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – lyriko-epika
- ŽÁNŘ – lyrickoepická báseň

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Poté co se Vilém dozví, že jeho milá Jarmila byla svedena (ještě před tím, než se poznali), zavraždí svůdce, aniž by tušil, že je to jeho otec. Vilém je za tento skutek odsouzen na smrt. Za Jarmilou, která na Viléma čeká, přijíždí jeho druh a sdělí jí, že Vilém je uvězněn a čeká na smrt pro otcovraždu. Vilém je popraven a Jarmila pro žal a smutek skáče do jezera.

Obsah intermezz

1. **intermezzo** - příroda společně s duchy připravuje Vilémův pohřeb a volají ho k sobě
2. **intermezzo** - je již po smrti Viléma a duchové loupežníků po něm truchlí

HLAVNÍ TÉMA

Nešťastné osudy Jarmily a Viléma a ztvárnění přírody.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

- **Vilém** - loupežník, zamilovaný do Jarmily; žárlivý, pomstychtivý, nešťastný, smutný, otcovrah
- **Jarmila** - krásná, nešťastná; zamilovaná do Viléma; poctivá, oddaně čeká na Viléma; svedena otcem Viléma
- **poutník Hynek** - vystupuje ve 4. zpěvu, sám autor; zamyšlený, vrací se k Vilémovu popravišti
- **otec Viléma** - nečestný; svůdce Jarmily

POSTAVENÍ AUTORA

Autor dílo píše v er-formě. Až v poslední větě přechází do ich-formy.

PROSTŘEDÍ

Děj se odehrává v okolí Bezdězu a Máchova jezera na jaře.

NÁZEV DÍLA

Dílo se jmenuje dle doby, ve které se odehrává; v době lásky – čase Máje.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

STAVBA, STRUKTURA

- skladba se skládá z:
 - dedikace - předmluva, autor vysvětluje smysl díla
 - 4 zpěvů
 - 2 mezizpěvů (intermezz)
- kontrasty:
 - líčení májové přírody X Jarmila po tom, co se dozvídá o Vilémovu zatčení, skočí do jezera (nachází se v závěru prvního zpěvu)
 - líčení májové přírody X vedení odsouzence na smrt (třetí zpěv)
- paralely:

- o obraz májové přírody X láska (první zpěv)
 - o temná noc X myšlenky Viléma na smrt (ve druhém zpěvu)
- nepravdivost jak ve verších (délka verše dána myšlenkou), tak v rýmech
- jambický verš - verš začíná nepřizvučnou dobou - jednoslabičnými slovy (byl, o, a a dalšími)
- dílo je psáno jak chronologicky, tak retrospektivně (v mezizpěvech)

PLÁN JAZYKOVÝ

- básnický jazyk
- lexikální prostředky:
 - o archaismy (Ach - ona, ona! Anjel můj!)
 - o hovorové (Vstříc mu běží, zaplesá...)
- syntaktické prostředky (A větru ranního - co zpěvu - líbé vání)
- slohový postup vyprávěcí, popisný
- převažují monology (Vilém přemýšlí nad smrtí: A jestliže jsem vůli svou nejednal tak, proč smrtí zlou časně i věčně hynu? Časně i věčně?), ale najdeme i dialog, např. když Jarmila rozmlouvá s druhem Viléma ("Kde Vilém můj?" "Viz," plavec k ní tichými slovy šepce praví: "Tam při jezeru vížka ční...")
- metafora (strašný lesů pán - loupežník)
- apostrofa (Ach zemi krásnou, zemi milovanou)
- oxymóron (zbortěné harfy tón)
- zvukomalba:
 - o libozvučné (Byl pozdní večer - první máj - večerní máj - byl lásky čas.)
 - o nelibozvučné (řinčí řetězů hřmot)
- epiteta (bělavé páry hynou)
- inverze (v tiché se slzy celí rozplýváte)
- gradace (Ó krásný - krásný věk!)
- personifikace (Jako listů šepotání pode skálou při ozvěně, znělo kolem bez přestání, jednozvučně, neproměnně: "Vůdce zhynul! - vůdce zhynul!")
- gramatické zvláštnosti - autor neustále požívá pomlčky, ať už k vsuvce, ke zvýraznění nebo gradaci apod. (Zdaleka spěchá lid - vždy větší zástup ten - vždy větší - větší jest - vždy roste tento pluk; nesmírné množství již. - Vždy větší jeho hluk)
- řečnická otázka (Vidíš-li poutníka, an dlouhou lučinou spěchá ku cíli, než červánky pohynou?; Kdo srdci takému útěchy jaké dá?)

HODNOCENÍ DÍLA

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Domnívám se, že máj je velice zajímavá báseň. Myslím si, že je povinností každého Čecha, aby ji alespoň jednou za život slyšel či si ji přečetl. Může v ní uvidět krásu jarní přírody a uslyšet zvukolíbost českého jazyka.

VLASTNÍ NÁZOR

Mám Máj velice rád. Miluji některé verše. Velice rád si je někdy řeknu nahlas. Je to jako bych si šel zazpívat. Líbí se mi to, jak se dokázal Mácha dát celý do svého

díla. Líbí se mi právě i tato estetická funkce jazyka. Z toho důvodu bych ve sporu o Máchu rozhodně podpořil názor, že literatura a když to generalizujeme, tak i celé umění nemá jen věcnou stránku ale především tu estetickou.

Máji bych dal 9/10 (devět z deseti bodů).

ČERVENÝ ČERNÝ

STENDHAL (1783 - 1842)

AUTOR

Francouzský romanopisec Stendhal se narodil v roce 1783 v bohaté rodině. V dětství mu zemřela matka a s otcem si příliš nerozuměl. Jeho otec byl konzervativní a prakticky založený, ale také bezcitný. Stendhal se stal republikánem a ateistou snad právě proto, aby se lišil od svého otce. Údajně mu patří výrok: „Boha omlouvá jen to, že neexistuje“.

Vstoupil do armády a zúčastnil se Napoleonských válek. Když padl císař, Stendhal se usadil v Miláně, který byl v té době pod vládou Habsburků. Život v Itálii mu vyhovoval zejména proto, že v této zemi zaznívalo mnoho revolučních myšlenek. To mu umožňovalo zažít dobrodružství a scházet se s revolucionáři. Také se zde velmi zamiloval a vztah prožíval naplno.

V roce 1821 ho rakouské úřady vypověděli ze země. Vrátil se do Francie a publikoval zde nejrůznější díla. Po skončení revoluce se znovu vydal do Itálie, tentokrát ve funkci diplomata. V tomto období napsal většinu svých románů a próz. Stendhal zemřel v roce 1842 ve Francii, při návštěvě Paříže.

Stendhal používá ve svých románech vášnivou lásku, jejich hrdinové neuznávají soudobou společnost, navenek se jí ale přizpůsobují, stávají se z nich tedy pokrytci. Pokud se ale společnosti postaví, zemřou.

Stendhal se odlišoval od romantiků psaním neosobních a reálných románů. Měl velké sebevědomí, i když jeho románová tvorba nebyla příliš úspěšná. Neuznával společenské vrstvy ani podnikatelského ducha soudobé Ameriky. Obdivoval renesanci.

DÍLO

- Červený a černý /1830/ - román
- Kartouza parmská /1839, v českém překladu Parmský klášter/ - román

Stendhal ve svých románech nepoužívá postavu vypravěče, ale perspektivu konkrétní postavy.

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

*Stendhal je považován za představitele **kritického realismu** a **romantismu**.*

Romantismus:

- Heinrich Heine
- George Gordon Byron
- Walter Scott
- Alexander Sergejevič Puškin
- Nikolaj Vasiljevič Gogol
- Victor Hugo
- Alexander Dumas
- Edgar Allan Poe
- Adam Mickiewicz

Realismus:

- Charles Dickens
- Charlotte a Emily Bronteovy
- Honoré de Balzac
- Émile Zola
- Guy de Maupassant
- Lev Nikolajevič Tolstoj
- Henryk Sienkiewicz
- Hans Christian Andersen
- Mark Twain

DRUH, ŽÁNŘ

- DRUH – epika
- ŽÁNŘ – psychologický román

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Devatenáctiletý selský synek Julián Sorel se dostává jako vychovatel do rodiny starosty ve Verrières, pana de Renal. Z nesmělého chlapce, který se příliš lišil od ostatních a oni jím pohrdali, se stává nešťastník bojující s celou společností. Falešný, ješitný a vypočítavý Julián nenávidí své rodné město, srážíci jeho rozlet a ještě více pohrdá tzv. lepší společností plnou duchaplných ničemů.

Protože se Julián umí perfektně chovat, plynne ovládá latinu a Bibli zná téměř z paměti, získává si úspěch u společnosti. Paní de Renal se do Juliána zamiluje. Vzniká mezi nimi poměr a Juliánova počáteční nenávist k paní de Renal začne ustupovat citu jinému. Jsou však nuceni styky přerušit a Julián odchází do Besanconu, do kněžského semináře. Ředitel semináře, pan Pirard, se stává Juliánovi otcem.

Julián posléze získává místo sekretáře u markýze de la Mole v Paříži. Zde poznává pyšnou dceru markýze de la Mole. Čím více se k ní Julián chová chladněji, tím větší k němu začne Matylda chovat přízeň, až se do něj zamiluje. Stanou se z nich milenci. Když však Matylda vztah nečekaně ukončí, začne se zhrzený Julián dvořit paní de Fervaques. Hrdá Matylda se zcela podvoluje svým citům k Juliánovi, jejich milenecký vztah se obnovuje a Julián zjišťuje, že se do Matyldy zamiloval.

Paní de Renal je donucena napsat dopis markýzi de la Mole o svém vztahu k Juliánovi v nešťastném okamžiku, v okamžiku, kdy Matylda zjistí, že je těhotná. Tento osudný dopis zabrání chystanému veřejnému sňatku mezi Juliánem a Matyldou.

Julián, aniž ví, co dělá, spěšně opouští Matyldu a odjíždí do Verrières. V kostele spatří paní de Renal a postřelí ji. Je zatčen a odsouzen k trestu smrti. Ani nejlepší advokáti, zdánlivě podplacená porota a příznivě nakloněná veřejnost nezabrání zradě Valenoda, který tak Juliána pošle na smrt. Teprve třiaadvacetiletý Julián Sorel je sťat gilotinou.

HLAVNÍ TÉMA

Kritika pokrytectví a proľhanosti společnosti, z předurčení člověka pro určitý způsob života se není možné vymanit.

HLAVNÍ POSTAVY, LITERÁRNÍ TYPY

- Julian Sorel
 - Syn tesaře
 - Touží po moci
 - Majetku a kariéře
 - Vypočítavý
- De la Mole
 - Otec Matyldy
 - Markýz
- Matylda
 - Dcera de la Mole
 - Budoucí žena Juliána
- Paní de Renal
 - Manželka starosty de Renal
 - Milenka Juliana
- Foqué
 - Nejlepší přítel Juliana
- abbé Pirard

PROSTŘEDÍ

Předrevoluční francouzská společnost Francie, Paříž; r. 1830

NÁZEV DÍLA

Symbolický název: **červená** = symbol revoluce či touha po vášnivém životě, **černá** = despotismus, tmářství, měšťáctví.

PLÁN KOMPOZIČNÍ

- Dvoudílný román
- Chronologický postup
- Symbolický název: červená = symbol revoluce či touha po vášnivém životě, černá = despotismus, tmářství, měšťáctví.
- Styl vyprávěcí střídá styl popisný, charakterizační i úvahový.
- Objevují se popisy, dialogy, vnitřní monology, jimiž postavy analyzují samy sebe, řeč postav je přímá

PLÁN JAZYKOVÝ

- Barvitý, bohatý a rozvinutý jazyk, zaměřený především na smysly čtenáře, aby vnímal a pochopil hluboké citové a myšlenkové pochody postav.
- Objevují se i nespisovné výrazy.

HODNOCENÍ DÍLA

PŘITAŽLIVOST PRO DNEŠNÍHO ČTENÁŘE

Domnívám se, že tato kniha moc přitažlivá pro dnešního smyslného čtenáře není. Děj je někdy až moc tahaný.

VLASTNÍ NÁZOR

Tato kniha se mi moc nelíbila. Očekával jsem od ní trochu více. Skrývá se v ní spousta hlubokých myšlenek. Mám rád takové knihy, ale v době, kdy jsem jí četl, jsem na to asi nebyl naladěný. Myslím si, že a ž mi bude cca 30 let, rád po ní šáhnu a přečtu si ji znova.

Knize dávám 6/10 (šest z deseti bodů).

BÍLÁ NEMOC

KAREL ČAPEK (1890-1938)

AUTOR

Byl český spisovatel, intelektuál, překladatel, dramatik, fotograf. Představitel demokratického proudu – spjatý s prózou pragmatismu.) Pocházel z Malých Svatoňovic, ale v dětství se přestěhovali do Úpice. Jeho otec byl lékař. Studoval gymnázium v Hradci Králové, pak ale musel do Brna. Studoval na univerzitách v Praze, Berlíně a Paříži. Kvůli nemoci páteře nebyl v armádě, přesto ho válka ovlivnila. Působil jako redaktor v několika časopisech – Lidové noviny, Národní listy (z nich však na protest odešel). Působil i jako režisér ve Vinohradském divadle. Ke konci života se oženil s herečkou Olgou Scheinpflugovou. Žil ve Staré Huti u Dobříše.

Zemřel na zápal plic. Byl v centru pozornosti Německa a tak ho přišli zatknout, v té době už byl však mrtev. Angažoval se i v politice.

Měl bratra Josefa (malíř, spisovatel) a sestru Helenu. Spolu s bratrem Josefem také napsali několik děl.

DALŠÍ TVORBA A CHARAKTERISTIKA AUTORA:

1) počátky tvorby

- s bratrem Josefem

- Krakonošova zahrada – soubor povídek

- samostatně

- Trapné povídky – otázka svobody lidského jednání; otázka absolutní pravdy > pravda je relativní (i další tvorba)

2) utopické náměty

- 20. léta; převratný vynález, který zasáhne do života > důsledky pro lidstvo (robot, výbušnina...)

- přinese prospěch? > obava ze zneužití

- technický pokrok je rychlejší než vývoj morálky > lidstvu užitek nepřinesou vynálezy > příroda X vynálezy (kladní se k přírodě)

- RUR

- drama; továrna na roboty > ovládnou svět

- Továrna na absolutno

- román; absolutno – síla, která mění lidi > náboženský fanatismus

- Věc Makropulos

- drama; elixír života – dlouhověkost nepřinese štěstí

- Krakatit

- román; výbušnina

- Válka s mloky

- román; lidé využívají mloky – ti se jim postaví

- varování před fašismem, rasismem, podnikatelskou zřítností

3) noetická problematika

- 30. léta; možnost poznání někoho druhého > vychází z neexistence absolutní pravdy

- poznání druhých – naše subjektivní zkušenosti; snaha proniknout do toho druhého – vkládání vlastních zkušeností

- volná románová trilogie: - noetická trilogie

- Hordubal

- Povětroň

- Obyčejný život

X přesto byl K. Čapek přesvědčen, že člověk toho druhého může pochopit

(vzájemné pochopení > lepší vztahy – aplikace na mezinárodní vztahy)

4) díla varující před totalitou (fašismem)

- reakce na dění 30. let – nástup fašismu – i u nás aktivní

- Válka s mloky

- Matka

- drama; rozhovor matky s mrtvými syny a mužem

- střetávání mužského a ženského principu

- názorový posun matky (názorový posun autora)

- odsouzení válečného konfliktu X potřeba se bránit

5) novinářská tvorba + drobné prozaické útvary

- vnímal nejobyčejnější věci – využíval k sdělení vážných problémů
- mistr zkratky
- cestopisné fejetony – pro Lidové noviny
 - Italské listy; Anglické listy
- drobné prózy – zájmy koníčky
 - Zahradníkův rok
- detektivní žánr – proniknutí do nitra druhého
 - Povídky z jedné kapsy
 - Povídky z druhé kapsy
- Hovory s TGM

6) tvorba pro děti

- Devatero pohádek
 - Dášenska, čili život štěněte
 - Povídání o pejskovi a kočičce

7) s bratrem Josefem

- Ze života hmyzu
 - drama; kritika společenských vztahů

Soudobá literatura – 1. pol. 20. stol.

Demokratický proud

- filosofie pragmatismu (pragma = čin) > filosofie činného života
- myšlení a poznání nemá hodnotu samo o sobě, ale jen jako prostředek jednání > ztotožnění pravdy a účelnosti (pravdivé – co je účelné)
- podnikatelské prostředí

- T.G. Masaryk

UMĚLCI STEJNÉHO SMĚRU

Karel Poláček

- Muži v Ofsajdu
 - humoristický román
- Povídky pana Kočkodana
 - povídkový soubor
- Dům na předměstí
 - satirický román
- Hostinec U Kamenného stolu
 - humoristické dílo
- Bylo nás pět
 - humoristický román

Eduard Bass

- Cirkus Humberto
 - román českého genia
 - oslava českého člověka
- Lidé z maringotek
 - povídkový soubor / rámcová povídka
- Klapzubova jedenáctka

Jaroslav Žák

- Študáci a kantoři

František Langer

PLÁN TÉMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Bílá nemoc je drama, které varuje před totalitou, z roku 1937.

Příběh se odehrává v zemi, kde vládne Maršál jako diktátor. Chová se agresivně vůči svým sousedům a zbrojí na válku. Maršál má znaky fašistického vůdce.

V zemi se objeví „Bílá nemoc“, jejíž první znaky jsou bílé necitelné skvrny připomínající malomocenství. Nemoc postihuje je lidí od 40 let. Na tuto nemoc není lék. Pak přijde na státní kliniku doktor Galén a tvrdí, že má lék, ale potřebuje ho vyzkoušet. Dvorní rada nejdříve nechce, protože je to jen praktický lékař a nechce mu svěřit tajemství léku, ale nakonec svolí, že může léčit pokoj 13, kde leží chudí. Lék má úspěch a dr. Sigelius to reprezentuje jako úspěšný lék kliniky. Dr. Galén nechce lék vydat, jen pod podmínkou, že bude mír. Jelikož ho nikdo nebere moc vážně, tak léčí jen chudé, protože ti nemají moc něco provést, ale bohaté léčit odmítá.

Onemocní i baron Krüg, majitel zbrojařských závodů. Krüg se převlékne za chudého, ale Galén ho pozná a odmítne. Maršál si pak nechá zavolat dr. Galéna, aby léčil Krüga. Galén si klade podmínku, že musí ihned přestat vyrábět zbraně, na což Maršál odmítá přistoupit. Celé to vyřeší baron Krüg sebevraždou.

Maršál začne válku a lid ho v tom podporuje. Zjistí však, že má také Bílou nemoc. Nechce se léčit, ale chce bojovat. Nakonec se nechá přemluvit svojí dcerou a dá zavolat Galéna. Nebojí se ani o svůj život, ale spíš o to, že by nevyhrál válku. Dr. Galén rychle přijíždí, ale dav před Maršálovým palácem ho zastaví, ať s nimi skanduje a vychvaluje válku. Galén naopak říká, že válku nechce a tak ho dav ukope a zničí i sérum proti nemoci.

HLAVNÍ POSTAVY

DOKTOR GALÉN – praktický lékař, který byl jako lékař i ve válce a nechce, aby lidé dál umírali. Vynalezl lék na smrtelnou nemoc a chce ji použít k tomu, aby už nebyly války. Může se zdát naivní a utopický, ale dokáže si stát za svým názorem, ať mu hrozí cokoliv.

DVORNÍ RADA/PROF. DR. SIGELIUS – v čele státní kliniky. Je věrný Maršálovi.

MARŠÁL – má znaky fašistického vůdce, je agresivní vůči ostatním státům a chce válku za každou cenu.

BARON KRÜG – majitel zbrojařských závodů, je věrný Maršálovi.

MARŠÁLOVA DCERA

SYNOVEC BARONA KRÜGA

OTEC, MATKA, DCERA, SYN – rodina, která komentuje Bílou nemoc a dění kolem ní. Děti tvrdí, že je aspoň místo pro mladé. I Otec má prospěch z nemoci, protože byl povýše. Matka slepák onemocní a Galén ji odmítá léčit, protože je otec na vysoké pozici.

MYŠLENKA

Smysl díla je ukázat nebezpečí fanatismu. A boj jedince proti organizovanému násilí je marný, i když má jedinec pádnou zbraň.

Dílo bylo i zfilmované.

PLÁN JAZYKOVÝ

Bílá nemoc je napsána jako divadelní hra spisovným jazykem a formou dialogu. Dr. Galén má charakteristický způsob projevu („Pane dvorní rado, já jsem ohlásil své podmínky, že ano... Jinak...”)

HODNOCENÍ

Drama se mi velmi líbilo. Ještě více jsem byl nadšen divadelní hrou zpracovanou VCD. Dílo považuji za velice nadčasové a velice aktuální.¹ Rozhodně bych ho všem doporučil.

¹ <https://www.facebook.com/cisthavla/videos/1730105250417535/>

EVŽEN ONĚGIN

ALEXANDR SERGEJEVIČ PUŠKIN(*06.06.1799 - †10.02.1837)

AUTOR

Alexandr Sergejevič Puškin(*06.06.1799 - †10.02.1837) - byl ruský básník, prozaik a dramatik. Tento představitel romantismu bývá považován za zakladatele moderní ruské literatury.

PLÁN TÉMATICKÝ

DĚJ:

Evžen je mladý šlechtic, který žije v Petrohradě. Je krásný a ve společnosti velmi oblíbený. Chodí na nejrůznější společenské akce (plesy, bály, oslavy, večírky) plné konvencí a přetvářky, jež Oněgina nudí a nelíbí se mu. Kritizuje povrchnost společnosti. Když mu přijde dopis od strýce, aby přijel za ním na venkov, rád přijímá.

Když dojel k strýci, zjistil, že strýc zemřel a odkázal mu svůj majetek. Evžen se rozhodne zde zůstat a odpočinout od petrohradské smetánky. Poznává mladého básníka Vladimíra a spřátelí se s ním. Spolu chodí na návštěvu k vdově Larinové, sousedce se dvěma dcerami. Do Olgy, starších z nich, se Lenskij zamiloval, a tak chodili spolu s Oněginem na návštěvu k Larinům často. Druhá ze sester, Tatjana, se zamiluje do Evžena hlubokou neutuchající láskou. Připomíná jí hrdinu z románu, které tak ráda čte. Pošle mu dopis a v něm mu svou lásku vyzná. On jí ale neodpovídá, a když se setkají, vysvětlí jí, že by s ním nebyla šťastná.

Venkov ho už začal také nudit a má pocit, že si lásku nezaslouží. Na Vladimírovův nátlak jdou oba na Tatjaniny narozeniny. Tam Evžen zjistí, že si všichni myslí, že je jejím nápadníkem, a tak začne vřele flirtovat s Olgou, již to vůbec nevadí. To Vladimíra velmi pobouří a vyzve Oněgina na souboj. Ten neodmítne, domnívá se, že si zaslouží trest a jeho život je tak jako tak zbytečný.

Ráno před soubojem Vladimír přemýšlí, jestli má boj smysl, ale co v rozezlení vyslovil, nejde už vzít zpátky. Při souboji je Lenskij zabit a Evžen plný výčitek svědomí odjíždí na cesty. Olga se ze smrti snoubence rychle oťřepe a vezme si mladého husara, zato Táňa dlouho truchlí po Evženovi, chodí do jeho domu a vzpomíná na něj. Matka je velmi zarmoucená jejím trápením, odjedou proto spolu do Moskvy, aby se Tatjana vdala. Vezme si generála a žije s ním.

Na svých cestách se Oněgin dostane do Moskvy, kde jde na ples. K jeho velkému úžasu tam potká Tatjanu a okamžitě se do ní zamiluje. Ona ale neodpovídá na jeho výzvy, stejně jako on na ty její před lety. Napiše jí tedy vroucí dopis. Tatjana v něm vyvolala pocity, o kterých se domníval, že jich není schopen. Když ji jde navštívit, najde ji jak nad dopisem pláče. Vyznává se mu, že jej stále miluje, ale že zůstane věrná svému manželovi. Oněgin je zdrcen.

POSTAVY:

Evžen - mladý šlechtic; vzdělaný, znuděný, povrchní, lehkomyslný; navštěvuje nejružnější společenské akce, které mu však vypěstovaly apatii vůči veškerým pocitům, kritizuje na těchto akcích všudypřítomnou přetvářku; má pocit, že je zbytečný, odmítá lásku Tatjány

Lenskij - básník, idealista; horkokrevný, citlivý, žárlivý, výbušný; zamilovaný do Olgy

Tatjana - chytrá, přemýšlivá, romantická, citlivá, věrná, upřímná, tichá, introvertní; zamilovaná do Evžena; trpí odmítnutím

Olga - veselá, společenská, záletná; starší sestra Tatjány; po smrti Lenského se dlouho netrápí

PLÁN KOMPOZIČNÍ

Kniha je rozdělena do osmi hlav. Autor často vstupuje do děje a promlouvá ke čtenáři, většinou se vyjadřuje k situaci v díle z pozice nezávislého pozorovatele. Často se objevují jména slavných osobností (autorů, myslitelů atd.) a jiných literárních děl. Rozsáhlé obrazné popisy přírody i děje jsou dobře propleteny dialogy, díky kterým má děj spád. Postavy se v průběhu děje mění a vyvíjejí a jsou k sobě kontrastní (Evžen - velký pesimista X Vladimír - snílek a idealista; Olga - společenská a záletná X Tatjana - tichá a věrná, miluje Oněgina napořád)

VLASTNÍ NÁZOR

Kniha se mi vcelku líbila. Nečetla se snadno, ale obsah byl kvalitní. Autor dokázal dle mého názoru velice dobře vetkat city člověka do veršů. Domnívám se, že i v tomto díle se dá nalézt spousta nadčasových myšlenek a rozhodně je dílo určené pro dnešní čtenáře. Třeba dodat, že je třeba připravit čtenáře.

KRYSAŘ

VIKTOR DYK (31. PROSINCE 1877 PŠOVKA U MĚLNÍKA – 14. KVĚTNA 1931 LOPUD)

Viktor Dyk (31. prosince 1877 Pšovka u Mělníka – 14. května 1931 Lopud) byl významný český básník, prozaik, dramatik, publicista a nacionalistický politik, v mládí jeden z představitelů tzv. generace anarchistických buřičů, později nacionalisticky orientovaný autor.

PLÁN TÉMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

V Hammelnu se přemnožily krysy, proto radní povolali krysaře. Ten měl tajemnou písťalu, pomocí které odváděl krysy do řeky. Při příchodu do města se seznámí s Agnes a zamiluje se do ní, tím pádem se stává zranitelnější. Také Agnes se do krysaře zamiluje, ale je zasnoubená s Kristiánem - myslela, že ho miluje, protože dosud nepoznala lásku. Jednomu o druhém však nedokázala říct. O něco později navíc s Kristiánem otěhotní.

Nad městem se tyčí vrch Koppel, na kterém je propast, jež vede do Sedmíhradska. A právě pověst o této zemi se zde odedávna vyprávěla. Je to symbol brány do lepšího světa, v němž není bolest, utrpení, neštěstí.

Krysař vyžene z města všechny krysy a žádá po konšelích odměnu, která byla smluvena na sto rubášů. Konšelé mu ji však odmítají dát - prý nemůže prokázat identitu. Krysař se jim chce pomstít, nakonec se ale rozhodne město kvůli Agnes ušetřit.

Agnes poví krysaři o dítěti a pošle ho pryč. Sama odchází na horu Koppel. Její matka z toho zešílí. Od ní se také krysař dozví o osudu Agnes a rozhodne se, že se městu pomstí za to, že zabili jeho milovanou. Začne hrát na svoji písťalu - ale ne tak jako dřív, jemně, nyní hraje plným dechem, proto jde za ním celé město. Vede je do propasti. Ve městě zůstane pouze Sepp Jörgen. Vydá se za krysařem až další den, ale jde kolem domu, ve kterém slyší plakat dítě. Vezme ho a jde hledat ženu, která by mu dala napít.

POSTAVY

Krysař - tajemný, silná osobnost, opovrhují jím, nemá domov ani rodinu, individualista

Agnes - mladá dívka, zamiluje se do krysaře, ale je zasnoubená s Kristiánem, čeká jeho dítě

Kristián - obyčejný kluk, touží dědit po svém strýci, který vlastní soukenický obchod, miluje Agnes

Sepp Jörgen - hodný a docela pohledný rybář, ale je méně chápavý, věci mu docházejí až další den

PLÁN KOMPOZIČNÍ

Forma

- er-forma
- přímá i nepřímá charakteristika
- stručné, krátké, jednoduché dialogy
- spisovný jazyk v knižní podobě
- bohatá, náročná slovní zásoba, archaizace textu
- umělecké prostředky - metafora, líčení, přirovnání, symboly, perzoniﬁkace, opakování, smyslové asociace - lyrizovaná próza
- řečnické otázky
- inverze

Znaky anarchismu:

- krysař - opovrhne autoritou, tulák, společnost mu nerozumí a opovrhne jím
- písňová forma (básně)
- touha po svobodě
- motiv lásky, erotiky

Znaky romantismu:

- milostný trojúhelník
- krysař - na okraji společnosti
- motiv vzpoury

Podle této knihy vznikl i muzikál Krysař (Daniel Landa)...

VLASTNÍ NÁZOR

Tato knížka se mi moc nelíbila. Neoslovila mě nijako svým příběhem ani jazykem, kterým byla psána. Jediné, co bych snad mohl pochválit je nadčasovost některých postav. Domnívám se, že je spousta daleko kvalitnějších knih.

ROMEO A JULIE

WILLIAM SHAKESPEARE (1564 – 1616)

AUTOR

Jeho život není zcela známý.

Narodil se ve Stratfordu nad Avonou, kde také vystudoval školu. V 18 letech se oženil a odešel do Londýna, kde začíná hrát divadlo a psát dramata.

Stal se spolumajitelem divadla Globe.

Po 20 letech v Londýně odchází zpět do Stratford, kde umírá.

Napsal 37 divadelních her (tragedie, komedie i historické hry). Jeho tvorba se dá rozdělit na 2 velké skupiny 1) do roku 1600 > psal převážně komedie (Sen Noci Svatojánské, Zkrocení zlé ženy...), historické hry a napsal i tragedii Romeo a Julie. Postavy představují renesanční ideál. 2) po roce 1600 > obrát – renesanční ideál není možný. V této době napsal nejznámější tragedie = Velké tragédie (Hamlet, Othello, Macbeth...)

PLÁN TEMATICKÝ

STRUČNÝ DĚJ

Ve Veroně žijí 2 znepřátelené rody – Kapuletové a Montékové. Montékův syn se zamiloval do jiné dívky (Rosalíny), ale na maskárním plese v domě Kapuletů si zatančil s Julií, Kapuletovou dcerou, a zamiloval se. Julii je 14 let, má tedy věk na vdávání. Matka, chůva i otec si přáli, aby se provdala za Parise (mladý šlechtic). Při souboji zabil Romeo jednoho z Kapuletů a byl vyhnán z Verony. Julie se má provdat za Parise, a proto vypije látku, která ji učiní na několik hodin jakoby mrtvou. Byla uložena do rodinné hrobky. Romeo se vrátí zpět za Julií a dozví se o její „smrti“ (byl mu od duchovního poslán dopis o jejich plánu, ale on s poslem se minul). Zajde na hřbitov, kde se setká s Parisem, pohádají se a Romeo Parise zabije. Protože si Romeo myslí, že je Julie mrtvá, vypije smrtelný jed a zemře. Pak se Julie probudí a zjistí, že jsou Paris i Romeo mrtví. Vezme Romeovu dýku a probodne si srdce. Nad mrtvolami svých dětí se oba rody usmíří.

POSTAVY

Romeo Monték je odvážný muž, který dokáže pro svou lásku vraždit. Přesto je v srdci něžný.

Julie Kapuletová je mladá, krásná a něžná dívka. Je jedináček a je obskakována chůvou.

Jejich cit je dobře popsán.

Kniha je psána v podobě divadelních scénářů.

VLASTNÍ HODNOCENÍ

Dílo jako kniha mě moc nenadchla. Očekával jsme od ní trochu více. Avšak divadelní zpracování, která jsme měli možnost shlédnout, mě vždy moc nadchly.

KAFKA NA POBŘEŽÍ

HARUKI MURAKAMI (*1949)

AUTOR

Haruki Marakami se narodil 12. ledna 1949 Kjóto v Japonsku.

Haruki Marakami je nejznámější japonský spisovatel. V roce 1979 získal japonskou literární cenu pro začínající autory Gunzo. Na jaře roku 2006 získal Haruki Marakami od Mezinárodní poroty Ceny France Kafky bronzovou zmenšeninu Kafkova pražského pomníku a stal se laureátem Ceny Franze Kafky. Murakami má totiž ke Kafkovi velmi blízký vztah, což se projevuje nejen v přezdívce, kterou si dá hlavní postava v románu „Kafka na pobřeží“.

Marakami studoval na Wasedské univerzitě divadelní vědu, většinu času však věnoval četbě tisíců filmových scénářů. Během studií se seznámil se svou budoucí ženou Yoko, se kterou se v roce 1971 oženil.

Po ukončení studií se se ženou otevřeli v Tokiu jazzový bar Peter Cat. Pro Murakamiho je hudba velmi důležitá. Skladba velikána jazzu Nata Kinga Colea dala název jeho románu „Na jih od hranic, na západ od slunce“. Za titulem románu „Norské dřevo“ stojí Beatles. Významnou úlohu však u Murakamiho hraje klasická hudba: knihovník Ošima v Kafkovi na pobřeží poslouchá s Kafkou Tamurou Schubertovu Sonátu D dur a Beethovena.

DÍLO

Haruki Marakami sdílí především vášeň pro hrdiny zasažené samotou (jako Franz Kafka). Jeho postavy si vytvoří svět, v němž lze dosáhnout na věci, jež jim jsou jinak zapovězeny.

Jeho románům z minulosti se dostalo nálepky science-fiction nebo magického realismu. Nejčastěji se však jeho hrdinové noří do minulosti, jež zásadním způsobem ovlivnila jejich životy.

-Slyš vítr zpívat – první román, který vyšel až v roce 1979. Příběhy tří žen, které kdysi prožily lásku, která zůstala nenaplněna. Tuto až existenciální úzkost řeší způsobem v Japonsku rozšířeným – sebevraždou.

-Pinball – 1973, román

-Divoký hon na ovce – 1982, román

-Norské dřevo – 1988, nejslavnější Murakamiho román, dílo oplývající zvláštní posmutnělou atmosférou zmařených šancí, jež mu v Japonsku vydobylo renomé literární superstar.

Tento román zajistil autorovi takovou popularitu, že před ní prchá do Spojených států, kde působí na Princeton University. K návratu do Japonska přinutí Murakamiho až sebevražedný útok sekty Óm šinrikjó v tokijském metru v roce 1995.

-Na jih od hranic, na západ od slunce – 1992, hlavní postavou románu je Hadžime, jehož život nejen na střední škole poznamenává fakt, že je jedináček. Do třídy s ním chodí dívka Šimamoto – z obou se brzy stanou nerozluční přátelé. Na završení ideálního svazku jsou však oba příliš mladí. Hadžimeho rodina se poté odstěhuje pryč a po přátelství je veta.

Po letech se již ženatý Hadžima opět setká se Šimamoto v jazzovém baru, který založil za finanční podpory manželčina otce. V té době je Hadžima úspěšným byznysmenem. Šimamoto mu převrátí život naruby. Objevuje se v nepravidelných intervalech a obklopuje ji aureola tajemství. Pro Hadžimeho existuje na konci románu určitá naděje, že se přestane zaobírat Šimamoto a zvolí život po boku své ženy, která ho nade vše miluje.

-Underground – 1997, kniha literatury faktu z výsledků a vzpomínek účastníků atentátu v tokijském metru

-Kafka na pobřeží – 2000, román o patnáctiletém středoškolákovi Kafkovi Tamurovi, jehož kořeny spočívají v minulosti. Z lásky v Kafkovi je cítit perverze, namísto čisté lásky starořecký, ve dvacátém století Freudem znovu založený Oidipův komplex. Pro autora a jeho postavy je stejně důležitý svět snů a iluzí.

-Záhadné příběhy z Tokia – 2005, sbírka pěti povídek

Ačkoli se Murakamimu často přičítá ovlivnění Kafkou, okruh jeho literárních lásek sahá od klasiků 19. století (Balzac, Dostojevskij) až k americkým beatníkům.

Haruki Marakami přeložil do japonštiny mnohá díla svých oblíbených autorů, např. F. Scotta Fitzgeralda, Raymonda Carvera, Johna Irvinga a dalších.²

PLÁN TÉMATICKÝ

DĚJ

Chlapec, který si říká Kafka Tamura, v den svých patnáctin utíká z domova v Tokiu. Skončí v soukromé knihovně na Šikoku, kde ho čeká osudové setkání. Jeho nový život lze popsat slovy jeho alter ega - „Kluka, co se mu říká Vrána“ - na samém začátku:

„Ty ji pochopitelně překonáš. Tu bouři. Tu symbolickou, metafyzickou bouřku. Ale i když je jen symbolická a metafyzická, stejně tě pořeže jako tisíc břítev...“

Je tu ještě paralelní příběh o starém muži s příjmením Nakata. Kvůli příhodě v dětství trpí lehkou mentální poruchou, například je negramotný. Má i nadpřirozené schopnosti.

Kromě Kafky a Nakaty se v knize objevuje ještě mnoho dalších postav, mezi nimi zvířata i velmi známá jména.

² Informace čerpány ze stránky: <http://www.spisovatele.cz/haruki-marakami>

Kam jdou

Dva zdánlivě nezávislé příběhy se rozvíjejí střídavě: Kafkův v lichých kapitolách, Nakatův v sudých. Ale pouze na začátku se jeví nezávisle. Zhruba v polovině knihy se začnou silně proplétat. Jak souvisejí navzájem, je zřejmé jen zřídka. Čtenář kupříkladu zaznamená, že Kafkovy kapitoly jsou po určitou dobu v několikadenním předstihu před Nakatovými, díky novinovému článku o vraždě. Nebo při bouři v 25. kapitole Kafkova příběhu zahřmí stejně jako v 32. kapitole Nakatova příběhu. Takže čtete-li o Nakatovi, vždy přemýšlíte o tom, co dělal Kafka několik dní (= kapitol) předtím. A čtete-li o Kafkovi, myslíte na to, co v následujících dnech udělá Nakata. Častěji jsou však souvislosti mnohem subtilnější.

Ztraceni

Román se odehrává ve skutečném světě, ale děje se v něm tolik neskutečných událostí. Jinými slovy, hranice mezi reálným a nereálným je velmi tenká. Postavy přecházejí tam a zpět mezi fyzickým a spirituálním, vědomým a podvědomým světem velmi přirozeně. V reálném světě najde Kafka místo, kde je „něco, co člověka nutí myslet na stará temná kouzla“. Rovněž ví, že žije v předurčeném oidipovském mýtu. Na druhou stranu světa se postavy dostanou kvůli nějaké maličkosti. Někdy proti své vůli. Klíč leží kdekoli. A současně mají postavy ten neznámý svět uvnitř sebe. Nakonec vše uniká.

Tato situace se ozřejmuje při sexu. Skutečném, snovém a zejména symbolickém. Slova popisující sex jsou extrémně popisná a dráždivá, ale fungují i na jiných rovinách. Dokonce i slovo „vyspat se“, což je překlad japonského madžiwaru, může být přeloženo také jako zkřížit se, stýkat se či prolnout.

„A pak se propadneš někam do zákrutů času.

Vědomí ti v okamžiku celé zahálí její sen. Měkce a hřejivě, jako plodová voda. Slečna Saeki ti svlékne tričko, stáhne boxerky. Několikrát tě políbí na krk, pak natáhne ruku a uchopí tvůj penis. Už je tvrdý, jako by byl z porcelánu. Zlehka vezme do dlaně tvá varlata. Pak, aniž by co předem řekla, si zavede tvé prsty ke svému ochlupení. Pohlaví je horké a vlhké. Přiloží své rty ke tvé hrudi. Začne sát tvé bradavky. I tvoje prsty jako by něco nasávalo, zvolna se jí začínají zasouvat dovnitř.

Odkudpak to asi začíná tvoje vlastní odpovědnost, kamaráde? Stíráš bílý kal, co ti zamlžuje výhled, a zoufale se snažíš zahlédnout, kde to vlastně jsi. Ujistit se o směru proudu. Zachytit správnou osu otáčení času. Najít hraniční linii mezi snem a realitou se ti ale vůbec nedaří. Nenacházíš dokonce ani hranice reality a pravděpodobnosti. Víš jen jediné: dostal ses do choulostivé situace. Do choulostivé a nebezpečné zároveň. Proroctví tě unáší, aniž bys dokázal vysledovat jeho princip a logiku. Jako když potopa zaplavila město na břehu řeky a značení silnic se octlo pod vodou. Vidíš jen řady bezejmenných střech...”

Svět

Máme-li popsat vlastní podvědomí, nejde to, protože je nepopsatelné. Murakami však projde na druhou stranu bez zaváhání.

V jeho příbězích příčiny událostí nespočívají jen na rovině skutečnosti nebo v příběhu, ale vždy je tu něco víc. Právě důvody a příčiny leží jinde. Hlubší vysvětlení se nalézají na oné druhé straně. Nějaký jiný příběh se odehrává v jiném světě. Vezměte si kterýkoliv román. Jako by Norské dřevo bylo právě jen půlkou příběhu a paralelně k němu existoval jiný příběh, odehrávající se na jiném místě. A kvůli tomu, co se děje v tom jiném příběhu, se děj Norského dřeva odvíjí právě tak a tak, například některé postavy náhle umírají. A nemohou s tím nic udělat. Jako by se řeklo: „To prostě jen sám svět stojí na zániku a ztrátách. My jsme jen pouhé stínové obrazy tohoto principu.“

Murakamiho postavy cítí, že něco chybí, nebo dokonce shledávají samy sebe jako nenormální, protože jsou schopny spojit se s onou druhou stranou. Právě spojení postav, ale i čtenářů s tím, co je mimo jejich dosah, je zbavuje prázdnoty a opuštěnosti. Dostávají se do jiného světa, kde čas ztrácí význam a kde není ani písmo. Extáze románu spočívá v tom, že příběh dosahuje krajnosti a postavy se dostanou ke zdi, například čelí obtížnému problému, mají zásadní dilema nebo hledají nenalezitelné, a přitom se nic nevysvětlí osudem, psychoanalyticky ani nadpřirozenou silou, místo toho příběh exploduje a dostáváme se na druhou stranu světa. Ale odpovědi postrádají logiku. Chybí jádro. Otevře se krajina. Je to místo, kde žijí postavy. Příběh. Málem vás to nutí myslet si, že to, co se Kafkovi stane, co cítí a co dělá, se děje kvůli nejmenší maličkosti, jako je padající list v tom druhém světě.

Jednota

Strukturu románu a jeho svět nelze oddělit. V 15. - Kafkově - kapitole čteme: „Všechno je otázka imaginace. Naše zodpovědnost vyvstává z naší představivosti. Yeats píše: In dreams begin the responsibilities - přesně tak... Ať už to původně byl sen kohokoliv, snil jsi ho taky. Už jen proto jsi zodpovědný za to, co se v něm dělo. Vždyť se sem přikradl temnotou ve tvé duši!“

Jsem na tom stejně jako důstojník Adolf Eichmann, chtěl nechtěl zapletený do obludného Hitlerova snu.“ V 16. - Nakatově - kapitole následuje: „Ted' se na to musíš dívat jinak, Nakato. Tak, že právě máme válku. A ty sám že jsi voják. Musíš se rozhodnout. Buďto já zabiju kočku, nebo ty zabiješ mě. Jedno nebo druhé. Vybrat si musíš. Tady a ted'. Z tvého pohledu ovšem taková volba může vypadat absurdně. Jenomže, podívej se, ona je na tomhle světě většina voleb absurdních.“

Od začátku do konce románu se každé slovo, každý pohyb, každá myšlenka, každá příhoda stává příčinou dalších událostí, a z těch povstávají další. Každé slovo je důležité, protože může být proroctvím toho, co se stane. „Ta věštba tu pořád je, jako temná, neproniknutelná voda.“ To se týká i Kafky, kterého otec proklel. Vše spočívá ve vztazích. Všechno je spojeno se vším metaforicky: ve skutečnosti, ve snech a na oné druhé straně. Jinými slovy, stáváme se součástí celého světa nebo jsme sami světem: „Rozpustit sebe sama?“, Třebas když jsi v lese, staneš se beze zbytku jeho součástí. Když jsi na dešti, budeš beze zbytku součástí deště. Když je ráno, ty do něj

budeš dokonale patřit. Když budeš před sebou mít mě, budeš moje vlastní dokonalá součást. Takhle jsem to myslela.““

01011010 01100100 11100001 00100000 01110011 01100101 00101100 00100000
101111110 01100101 00100000 01110110 101100001 01100101 00101100 00100000
01100011 01101111 00100000 01110000 01101111 01110100 101011001 01100101
01100010 01110101 01101010 01100101 01101101 01100101 00100000 00101101
00100000 01101110 01100001 01111010 01101110 01100001 100001101 01110101
01101010 01100101 00100000 01001101 01110101 01110010 01100001 01101011
01100001 01101101 01101001 00100000 00101101 00101100 00100000 01101010
01100101 00100000 01101101 11101101 01110100 00100000 01101001 01101101
01100001 01100111 01101001 01101110 01100001 01100011 01101001 00101110
00100000 01001001 01101101 01100001 01100111 01101001 01101110 01100001
01100011 01101001 00101100 00100000 01101011 01110100 01100101 01110010
11100001 00100000 01110011 01100101 00100000 01101111 01100010 01100101
01101010 01100100 01100101 00100000 01100010 01100101 01111010 00100000
01110000 01110010 01101111 01110100 01101001 01100001 01110010 01100111
01110101 01101101 01100101 01101110 01110100 01110101 00101110

Konec

„Až bouřka přejde, sám vlastně nebudeš pořádně vědět, jaks ji přestál. Nebudeš mít ani jistotu, jestli vůbec přešla. Jistá je jen jedna jediná věc: až z ní vyjdeš, budeš někdo úplně jiný než na začátku.“³

POSTAVY

Kafka Tamura (15) – utekl z domu, žil jen s otcem, sestra s matkou kdysi odešly, není moc společenský, zato je velmi samostatný, umí si poradit v každé situaci, sečtělý, na 15 let velmi vyspělý; alter ego „Kluk, co se mu říká vrána“

Pan Ošima – knihovník, inteligentní, chápavý, přátelský, muž i žena zároveň, trpí hemofilíí, ochotný pomoci Kafkovi – nechá ho bydlet na své chatě v horách

Slečna Saeki – majitelka knihovny, elegantní, dříve zpěvačka, velmi tajemná, jakoby již před lety zemřela spolu se svojí láskou, dnes mdlá, prázdná, podezření, že je to Kafkova matka

Sakura – dívka, s níž se Kafka setkal v autobuse, když utíkal, nechala ho u sebe bydlet, jeho kamarádka, možná že sestra

Pan Nakata – starý muž, údajně hloupý, protože neumí číst, je negramotný, v dětství se mu stala totiž „nehoda“; umí však mluvit s kočkami, dříve pracoval jako hledač koček v Nakanu, ale později jde splnit své poslání

Hošino – chlapec, který doprovází Nakatu při hledání „kamene“, pomáhá mu, má ho rád, Nakata mu změnil pohled na svět

³ Text z stránky: <http://www.iliteratura.cz/Clanek/24357/murakami-haruki-kafka-na-pobrezi>

Johnnie Walker – padouch, kterého musí Nakata pořešit, vraždí kočky a z jejich duší vyrábí flétnu; stejná smrt jako Kafkův otec"

TÉMA A MOTIV

Existenční krize, pocit opuštěnosti, hledání sebe sama, cestování časem a za hranice reality

Hrdina se pokouší uniknout otcovskému (oidipovskému) proroctví - nelze uniknout osudu

ČASOPROSTOR

Japonsko – většina na konci 20.století, část za 2.světové války (Nakatův úraz)

PLÁN KOMPOZIČNÍ

KOMPOZIČNÍ VÝSTAVBA

Paralela - 2 nezávislé příběhy střídající se po kapitolách (Kafka liché, Nakata sudé) se postupně začnou prolínat

Nejasný konec – ať to čtenář pochopí, jak chce

LITERÁRNÍ DRUH A ŽÁNŘ

Druh: epika

Žánr: román

Forma: próza

VYPRAVĚČ

Kafka - ich forma, Nakata – er forma

VLASTNÍ NÁZOR

Tuto knihu jsem začal číst. Po několika stránkách mě zaujala a těším se na čas, kdy k ní budu moci opět zalehnout a dočíst ji. Pak také doplním toto hodnocení.

BÁJEČNÁ LÉTA POD PSA

MICHAL VIEWEGH

Michal Viewegh

Narodil se roku 1962 v Praze, je nejprodávanějším českým spisovatelem s více než milionem výtisků. V roce 1993 získal cenu Jiřího Ortena. Kritikové jeho knihy řadí k tzv. "nízke literatuře". Od roku 1995 je spisovatelem z povolání. Přežil prasknutí aorty.

Literárně historický kontext : Komunismus v Čechách v roku 1968-1989

Charakteristika doby vzniku : Období utlačování, odvážení lidí do koncentračních táborů. Charakteristickým znakem je nesvoboda lidí.

Umělecký směr : Próza konce 20. století, dalšími autory jsou Vladimír Páral nebo Ludvík Vaculík

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – román

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla je zachycení atmosféry v Československu od doby normalizace až po pád komunismu.

V roce 1968 se rodina Kvida přestěhuje kvůli příchodu Rusů z Prahy do Sázavy. Kvidův otec nebyl v komunistické straně, a tak nemohli dostat byt. Komunistovi Šperkovi se ale zalíbí Kvidovo recitování prokomunistických básní a tak se rozhodne dát Kvidovu otci byt. Podmínkou je hraní fotbalu na profesionální úrovni. Kvidův otec je v jeho zaměstnání dobrý, postupuje v něm až do té chvíle, dokud se nesetká se spisovatelem Kohoutem. Toho mají komunisti na černé listině. Přejde tak o dobrou práci a začne mít melancholie a hrozné deprese. Kvido přestane studovat na vysoké škole kvůli tomu, aby mohl více psát povídky. Stane se z něj vrátný. Mezitím si jeho otec dělá svoji vlastní rakev. Kvidova matka prosí Kvida, aby otce nějak rozveselil, aby měl se svojí přítelkyní dítě. Psychická nemoc však přetrvává nadále i po narození dítěte. Kvido tak píše román, ten ale nemůže být vydán. Po roce 1989 se vše spraví. Kvidův otec se uzdraví. Kvidův román je vydán pod názvem Báječná léta pod psa.

Hlavní postavy :

Kvido – bystrý, inteligentní, pisatel povídek

Jaruška – dívka Kvida

Kvidův otec – inteligentní člověk z chudých poměrů, zblázní se z režimu

Kvidova matka – herečka, právnička, starostlivá

Postavení autora : vypravěč – er-forma

Prostředí : Československo – Praha, Sázava,...

Název díla : Název díla je spjatý s dějem knihy. Pojednává o dobách mládí, dospívání v dobách cenzury, komunismu.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Retrospektivní kompoziční plán
- Členění textu – kapitoly
- Závěr díla uzavřený
- Řetězová kompozice

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Rychlý spád děje, jazyk hovorový, časté dialogy, autobiografické prvky – autor sám zažil to, o čem píše.

Prostředky :

Ironie

Humor

Nadsázka

Vulgarismy

Účelnost volby prostředků : Prostředky jsou zvoleny, aby odpovídaly atmosféře v tehdejších dobách totalitních režimů.

Hodnocení díla : Dle mého názoru dílo již k dnešnímu století v České republice aktuální není, jelikož tento režim již v naší republice není. Dnešní čtenář si však z díla může mnohé vzít, vcítit se do atmosféry tehdejší rodiny a hlavně se z toho poučit. Mně se na dílu nejvíce líbilo jak přesně autor popisuje tehdejší situaci, své pocity a vše podstatné okolo. Bez zdlouhavých pasáží. Kniha se mi velmi dobře četla.

LAKOMEC

MOLIÈRE

Molière

Molière, vlastním jménem Jean-Baptiste Poquelin, se narodil 15. 01. 1622. Byl synem dvorního čalouníka, později královského komorníka. Studoval práva, ale na popud otce se stal také královským komorním čalouníkem. Později se otci vzepřel a založil takzvané Skvělé divadlo, kde představil i svou první hru Směšné preciózky. Zemřel 17. 2. 1673 přímo na jevišti při čtvrté repríze komedie Zdravý nemocný. Kvůli arcibiskupskému zákazu katolického pohřbu byl pochován mezi sebevrahy u zdi svatojosefského hřbitova.

Literárně historický kontext : Dílo napsáno v 17. století, je řazeno do období klasicismu.

Charakteristika doby vzniku : Nastávají pevné principy a řád. Krása je v pravdě a v obrazu přírody. Vzorem této doby je antické umění.

Umělecký směr : Dílo řazeno do období klasicismu. Dalšími představiteli jsou například Nicolas Poussin nebo Johann Wolfgang Goethe.

Charakteristika díla :

Literární druh – drama

Literární žánr – komedie

Výrazová forma – próza

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla je chamtivost a její kritika

Děj začíná tím, že Harpagon získá své jmění lichvou. Všem kolem je svojí lakomostí pro smích, jelikož ani svým dětem nic moc nedaruje. Svého syna Kleanta chce oženit s bohatou vdovou, zatímco on se chce oženit s jeho tajnou láskou Marií. Naopak svojí dceru Elišku chce vdát s bohatým vdovcem. Ta ale miluje Valeria. Problém nastane, když se Harpagonovi ztratí truhlu se všemi svými úspory. Za tímto stojí sluha Kleanta, který se mu snaží pomoci. Harpagon se z toho zblázní a nakonec je ochoten vyměnit truhlu za Marii. Nakonec se zjistí, že Valerius a Marie jsou sourozenci, kteří mají bohatého otce, který jim jejich svatbu zaplatí. Harpagonovi se truhla nakonec vrátí.

Hlavní postavy :

Harpagon – lakomý lichvář, smysl života vidí v penězích

Kleantes – Harpagonův syn, miluje Marii

Eliška – Harpagonova dcera, miluje Valeria

Marie – považována za chudou dívku bez rodičů

Postavení autora : vypravěč – er-forma

Prostředí : Francie, 17. století

Název díla : Název díla je dán charakteristickou vlastností hlavní postavy Molièra. Tou je lakomost.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická
- Řetězová
- Členění textu – kapitoly
- Závěr díla uzavřený –svatba

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Dílo Lakomec je napsáno v jazyce spisovném, bez zvukových prostředků s velkým množstvím dialogů, monologů a častou inverzí

Prostředky :

Archaismus – pastorek

Vulgarismus – “Táhni, ty jeden taškáři taškářů, ty arcíšibeničníku!”

Personifikace – “Vy moji hodní přátelé.” (peníze)

Apostrofa – “Mé chudinky penízky!”

Metonymie – “A vy nám nepůjдете na ruku?”

Hyperbola – “Pár kroků.”

Rčení – “ To jí trefíte do noty.”

Literární typ – Harpagon, lakomec

Účelnost volby prostředků : V knize je použito mnoho personifikace a apostrofy za účelem přiblížení problému lakomosti čtenáři.

Hodnocení díla : Dílo Lakomec od Molièra je svým tématem dle mého názoru ještě o něco aktuálnější, než-li dříve, jelikož takovýchto lidí v dnešní společnosti přibývá. Dnešní čtenář se z tohoto díla může nejenom poučit, ale také ho děj knihy natolik vtáhne, že to pro něj bude zážitek na několik dalších dnů. Mně se kniha líbila, už jen tím, že se mi dobře četla, ačkoliv na jevišti toto dílo má dle mého názoru větší spád. Dílo jsem si oblíbil díky mnoha úsměvným situacím.

NA ZÁPADNÍ FRONTĚ KLID

ERICH MARIA REMARQUE

Erich Maria Remarque

Narodil se roku 1898, zemřel v roce 1970 v rodině z Osnabrücku. Díky osobním prožitkům z obou světových válek se jeho názory staly vyhraněnými. Autor tzv. ztracené generace. Reprezentant "jiného Německa". Představitel protiválečně zaměřené literatury.

Literárně historický kontext : Období mezi válkami – touha po světě bez konfliktů

Charakteristika doby vzniku : V této době vznikají totalitní režimy. Objevují se zde autoři tzv. ztracené generace – autoři, kteří zažili 1. světovou válku, často ji zmiňují ve svých dílech, typické životní postoje.

Umělecký směr : Dílo řadíme do období surrealismu neboli avangardní umělecký směr.

Dalšími představiteli ztracené generace jsou : Ernest Hemingway – Sbohem armádo, Francis Scott Fitzgerald – Velký Gatsby

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – román

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem je život vojáků za první světové války.

Po ukončení střední školy musí jít Pavel s jeho spolužáky dobrovolně do války. Než ho však pustí na frontu, musí projít desetitýdenním výcvikem. Jejich velitelem se stal Himmelstoss, který si nesmírně užívá, když může někoho šikanovat. To mu však chlapci brzy oplatí. Hned na začátku války umře jeho kamarád Kemmerich. Chlapci jsou však ihned povoláni na frontu, kde musí zabíjet spoustu nevinných lidí. Kdyby neposlechli, byli by také zabiti. Musí přežívat v podmínkách, které jim nejsou zrovna příjemné. Je jim sotva dvacet let a už si přijdou, jako by jim bylo přes padesát. Pavlovi kamarádi umírají ve velkém. Když Pavel dostane dovolenou, rozhodne se, že navštíví svoji matku. Nalezne ji umírat na rakovinu, a tak ji radši zatají hrůzy války, které na frontě zažil. Je mu jasné, že už nikdy nebude schopný se zařadit zpátky do normálního života. Po dovolené je poslán na průzkum terénu, kde ho málem dopadnou Francouzi. Když se schovával, uviděl muže, kterého musel zabít. Pavel se přitom zranil, a tak ho odvezou do nemocnice. Později se vrátí na frontu, kde zabijí Müllera a Katczinskyho. Na konci války umře i Pavel.

Hlavní postavy :

Pavel Baumer – vypravěč, pochází z velmi chudé rodiny

František Kemmerich – bývalý spolužák Pavla

Stanislav Katczinsky – jeden z nejstarších, vůdce, disponuje dobrými nápady

Tjaden – optimista, vidí svět růžově

Himmelstoss – desátník, šikanátor, zbabělec

Postavení autora : vypravěč – ich-forma

Prostředí : Západní fronta za první světové války.

Název díla : Název díla vychází ze zprávy, které velitelství napsalo v den, kdy zemřel hlavní hrdina a vypravěč Pavel Baumer "Na západní frontě klid"

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická, děj knihy jde v časové posloupnosti
- Prvky retrospektivy
- Ich-forma
- Rozděleno na kapitoly
- Závěr díla uzavřený – smrt Pavla

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Dílo je psáno ve spisovném jazyce. Jsou zde užity úvahové a lyrické prvky. Objevují se zde také hovorové výrazy.

Prostředky :

Personifikace – "Slunce vychází, noc přichází, granáty hvízdají, život je u konce."

Přirovnání – "Tryská krev jako fontána."

Vulgarismy – "Nasral to"

Rčení – "Cítím to v kostech."

Epiteton – "Roztékající se Země"

Ironie – "Na západní frontě klid"

Dialogy

Účelnost volby jazykových prostředků : Volba jazykových prostředků je zvolena tak, aby čtenáře dostala co nejvíce do atmosféry a potíží války.

Hodnocení díla : Myslím si, že téma knihy je stále aktuální i pro toto století. Může nám leccos napovědět. Například jak to fungovalo a funguje ve válce. Zároveň nechá člověka přemýšlet nad názvem knihy. Dnešního čtenáře kniha může velice zaujmout, zvláště obdivovatele první a druhé světové války. Mně osobně se kniha líbila. Vysvětluje problémy a pocity vojáků. Zároveň se jedná o výborný příklad tzv. ztracené generace.

OSTŘE SLEDOVANÉ VLAKY

BOHUMIL HRABAL

Bohumil Hrabal

Narodil se roku 1914 v Brně. Byl to český spisovatel a jedním z nejvýznamějších českých prozaiků. Za svůj život vystřídal mnoho povolání jako například výpravčí nebo dělník v ocelárnách. Nebyl členem komunistické strany, tudíž měl problémy s vydáním všech jeho knih.

Dalšími velmi známými knihami Bohumila Hrabala jsou Postřižiny, Slavnosti sněženek nebo Obsluhoval jsem anglického krále.

Literárně historický kontext : 60. léta 20. století – částečná demokratizace politické a společenské situace.

Charakteristika doby vzniku : Oslabení komunistické vlády. Uvolnění kontroly nad vydávanými pracemi. Hledání nových způsobů vyjádření svých názorů.

Umělecký směr : Jelikož dílo vzniklo roku 1965, řadíme ho do období druhé poválečné vlny. Mezi autory tzv. druhé poválečné vlny řadíme Josefa Škvoreckého s románem Zbabělci.

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – novela

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla je příběh hlavního hrdiny v tamější železnici, vedlejším jeho sexuální život.

Děj knihy se odehrává v malé železniční stanici Kostomlaty v roce 1945. Hlavní hrdina Miloš Hrma se po svém prvním sexuálním nezdaru vrací zpátky na stanici, kde se právě řeší menší incident výpravčího Hubičky, který orazítkoval pozadí Zdeničky Svaté. Stanici často projíždějí ostře sledované vlaky z fronty a na frontu se zbraněmi a municí. V tuto chvíli se Miloš Hrma snaží řešit svůj sexuální problém. Chtěl to vyřešit tím, že by zašel za paní přednostovou, která by ho měla zaučit. Ta ho ale odmítla s ohledem na svůj věk. Miloš své trauma nakonec překoná díky tajemné ženě Viktorii Freie, která na stanici přinesla nálož na zničení jednoho německého transportu. Po této zkušenosti je Miloš šťastím bez sebe, nemá žádných zábran. Vydává se na sabotážní akci s cílem zničit ostře sledovaný vlak. V této akci nasazuje vlastní život.

Hlavní postavy :

Miloš Hrma – výpravčí, citlivý, naivní

Výpravčí Hubička – touha po povýšení, sexuálně chtivý

Paní přednostová – velice chápající žena

Pan přednosta – vášnivý chovatel holubů, touží po povýšení

Viktoria Freie – tajemná, zkušená, atraktivní

Máša – Milošova dívka

Postavení autora : Autor čerpá ze svých životních situací, nelze ho však brát za vypravěče.

Prostředí : Malá železniční stanice v Kostomlatech

Název díla : Ostře sledované vlaky jsou vlaky, které jedou z fronty nebo na frontu, jsou plné zbraní a nábojů.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická, částečné retrospektivní přerušování
- Dílo rozčleněno do 6 kapitol
- Psáno v ich-formě
- Závěr díla uzavřený – smrt Miloše

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : V díle Ostře sledované vlaky převažuje spisovný jazyk. Objevují se zde německá slova a fráze, podrobné popisy, motiv sebevraždy a dlouhá souvětí.

Prostředky :

Epiteton – “Zvadlé lilium.”

Přirovnání – “Díval se tak, jako bych já ten vlak rozstřílel.”

Termíny – “lazaret”, “detonace”

Kakofonie – “crčet”

Vulgarismy – “Na prdeli.”

Hovorové výrazy – “ceckounek”

Účelnost volby prostředků : V knize bylo použito takových jazykových prostředků, aby se tím co nejvíce přiblížilo k tématu války, problematice železničářů této doby a problematice sexuálně neúspěšných jedinců

Hodnocení díla : Myslím si, že téma není příliš aktuální do této doby. Avšak dílo je čtenářsky atraktivní hlavně díky tématice světové válce a životě v železniční stanici této doby.

Mě hlavně zaujal styl psaní v samotném konci díla, kdy se Miloš Hrma vydával na sabotážní akci.

R.U.R.

KAREL ČAPEK

Karel Čapek

Narozen roku 1890 byl český spisovatel, novinář, dramatik, překladatel a fotograf. Jako redaktor pracoval pro Lidové noviny, byl členem tzv. Pátečníků. Poznamenán 1. světovou válkou (působily na něj hrozivé zprávy z novin), nedůvěřoval například moderním technologiím. Navržen na Nobelovu cenu za literaturu. Jeden z nejčtenějších autorů české literatury. Umírá roku 1938 v Praze.

Literárně historický kontext : Hrozba bezprostřední ztráty národní samostatnosti

Charakteristika doby vzniku : Boj proti fašismu, připomínání základních hodnot života jako jsou třeba úcta k lidem, práci,...

Umělecký směr : Předválečná literatura, mezi další představitele se řadí Ernest Hemingway – Sbohem armádo, Erich Maria Remarque – Tři kamarádi.

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – drama

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla je varování lidstva před technikou, vedlejší tématem je poměr člověka ke světu.

Helena přijede za Dominikem, aby ji ukázal závod na výrobu robotů, kteří jsou nerozeznatelní od lidí. Zde chce promluvit robotům, proč si nechají líbit zacházení jako ke strojům. Nejdříve si myslí, že asistentka Sulla je žena. Poté je o skutečných lidech přesvědčena, že jsou roboti a promlouvá k nim tedy jako k robotům. Děj se přesune o deset let později, kdy se roboti začnou používat jako vojáci. Helenu ale trápí, že nemají vlastní rozum, a tak přemluví doktora Galla. Ten splní její přání. Roboti se začínají proti lidem bouřit. Helena už nechce, aby se vyráběli další roboti, spálí tak plány na jejich výrobu. Zabijí všechny lidi kromě jediného člověka. Tím je Alquist. Po vyvraždění lidstva si roboti uvědomí, že bez plánů na jejich výrobu do dvaceti let vyhynou. Prosí Alquista, aby našel znovu plány na jejich výrobu. Nepodaří se mu to. Jediné co najde jsou dva roboti Prima a Helena, kteří mají něco, co ostatní nemají – city.

Hlavní postavy :

Helena Goryová – laskavý přístup ke všem, krásná, neplodná

Alquist – stavitel robotů

Harry Domin – ředitel R.U.R., zastánce myšlenky povznesení člověka

Dr. Gall – ředitel fylozofického ústavu robotů

Postavení autora : vypravěč – er-forma

Prostředí : Rossumův ostrov, převážně v továrně na roboty

Název díla : Název díla je zkratkou názvu Rossum's universal robots.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická
- Řetězová
- Členění textu – dějství
- Závěr díla otevřený
- Předehra

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Dílo je napsané jazykem spisovným, místy však také nespisovným, srozumitelnou mluvou a objevují se zde krátké a rychlé dialogy.

Prostředky :

Kontrast – člověk a technika

Novotvar – robot

Dialog

Monolog

Účelnost volby prostředků : Prostředky jsou zvoleny na základě technického tématu. Slouží k zjednodušení děje

Hodnocení díla :

Téma díla je velice nadčasové. Autor píše o situaci, se kterou se pravděpodobně setkáme v dalším sledu událostí, jelikož již teď za nás mnohé dělají.

Dílo je velmi přitažlivé, vzhledem k krátkým a rychlým monologům ho děj knihy rychle upoutá a zároveň ho to nutí přemýšlet, zda-li se něco takového už právě neděje.

Na mě dílo velice dobře zapůsobilo hlavně aktuálností k dnešnímu století. Také díky rychlému sledu událostí a dobré četbě.

VÁLKA S MLOKY

KAREL ČAPEK

Karel Čapek

Narodil se roku 1890, zemřel v roce 1938. Byl to spisovatel, překladatel, dramatik a žurnalista. Byl vyloučen z gymnázia v Hradci Králové kvůli účasti v tajném spolku, studium však dokončil. Kvůli svým problémům s páteří nemusel na frontu. Člen tzv. pátečníků, kde se debatovalo o různých společenských či uměleckých věcech. Mezi jeho díla se řadí například drama R. U. R, román Krakatit nebo Válka s mloky

Literárně historický kontext : Demokratický proud meziválečné literatury

Charakteristika doby vzniku : Doba, ve které vznikají totalitní režimy, objevují se zde autoři tzv. ztracené generace – zažili první světovou válku, často ji zmiňují ve svých dílech

Umělecký směr : Demokratický proud, konec 30. let 20. století. Mezi další spisovatele tohoto období patří Viktor Dyk s dílem Krysař

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – román

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla je konflikt lidí s mloky.

Kapitán Van Toch objevuje při lovu perel na ostrově Tana Masa obrovské mloky, které jsou podobné lidem. Rozhodl se, že využije jejich inteligence k tomu, aby mu sbíraly perly. Za tuto službu je ozbrojil pro boj se žraloky. Kapitán si byl vědomý jejich ekonomického využití, a tak se vrátil do Čech, aby kontaktoval svého přítele G.H. Bondyho. Van Toch zajišťuje Bondymu nové trhy. Prodávají mloky do všech koutů světa. Po Van Tochově smrti zakládá Salamandří syndikát, který má obchodovat s mloky po celém světě. Jejich existence byla dlouhou dobu tajena, avšak jednou se zjistilo odkud se berou. Lidé je začali využívat jako levnou pracovní sílu a začali je začleňovat do většiny profesí. Vyzbrojili je různými zbraněmi a granáty, aby jim pomohli ve válečné situaci. Vše přerostlo ve chvíli, kdy mloků bylo více než lidí. Vzbouřili se proti zotročování a začali válku s lidmi. Bojují proti tomu, co si sami vycvičili. Nakonec však propuknou neshody mezi samotnými mloky, což nahrálo k záchraně lidstva.

Hlavní postavy :

Kapitán Van Toch – hodný, naivní pán

G. H. Bondy – bohatý továrník, obchodní duch, po smrti Van Tocha změnil směr společnosti

Mloci – černí, slizcí, vzbuzují odpor ke čtenářům

Pan Povondra – pracovitý pomocník Bondyho

Postavení autora : Vypravěč – er-forma

Prostředí : Tana Masa – zátoka Devil May, Praha

Název díla : Lidé začali příliš využívat mloky ke svým každodenním pracím, dělali z nich otroky, ve chvíli, kdy mloků bylo více lidí, vzbouřily se a tím vypukla válka mezi mloky a lidmi.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická
- Publicistický styl
- Er-forma
- Členěno do kapitol

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Dílo je psáno v jazyce spisovném. Jsou zde zakomponována cizí slova, argot a slang. Autor využívá bohaté slovní zásoby.

Jazykové prostředky :

Personifikace – "Oči pana Bondyho oživly"

Metafora – "Oceán času"

Přirovnání – "Škeble, co drží na kamenech jako židovská víra."

Neologismy – "člověčenstvo", "mladomloci"

Hovorové výrazy – "brejle"

Zastaralé výrazy – "purculán"

Účelnost volby jazykových prostředků : Jazykové prostředky byly vybrány za účelem přiblížení čtenáři prostředí, děje a doby.

Hodnocení díla : Dle mého názoru toto téma se naramně hodí k tématu 21. století a dílo je svým stylem psaní dost nadčasové. Čtenáře dílo zaujme od samotného začátku už hlavně díky stylu psaní, který není těžký k četbě, ale hlavně atraktivitou děje.

Mě dílo zaujalo hlavně v pasáži, kdy se mloci vzbouřili proti lidem. Tato část je dle mého názoru hodně úvahová.

KOMU ZVONÍ HRANA

ERNEST MILLER HEMINGWAY

Ernest Miller Hemingway

narozený roku 1899 byl americkým spisovatelem ztracené generace. Je nositelem Pulitzerovy ceny a za rok 1954 také Nobelovy ceny. Jeho díla byla inspirována osobními zážitky ve kterých není citové zabarvení. Hemingway pravděpodobně spáchal sebevraždu a roku 1961 umírá.

Literárně historický kontext : Poválečné období, autoři zasaženi touto událostí pší pod vlivem těchto událostí

Charakteristika doby vzniku : Charakteristickým znakem tohoto období jsou autoři ztracené generace.

Umělecký směr : Dílo řadíme do období surrealismu neboli avangardního uměleckého směru. Dalšími představiteli ztracené generace jsou : Erich Maria Remarque, Francis Scott Fitzgerald – Velký Gatsby

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – román

Výrazová forma – prozaická

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla :

Hlavním tématem knihy je válka.

Robert Jordan se vydává na fašistické území. Během chystaného republikánského útoku ho čeká důležitý úkol – vyhodit do vzduchu strategicky položený most a znemožnit fašistům zásobování. Jordan se v horách za frontou seznamuje se dvěma skupinami partyzánů a nachází zde také životní lásku v podobě dívky Marie. Jejich vztah trvá pouze tři dny, ale Jordan zažívá pocity, které dosud v životě nepoznal. Fašisté útok bohužel odhalí a jsou na něj dobře připravení. Při krátké přestřelce v horách navíc padne jedna z partyzánských skupin a Jordan se potýká s nedostatkem osob pro úspěšné splnění úkolu. Most se mu nakonec s malými ztrátami na životech podaří vyhodit, během úniku si však ošklivě zlomí nohu a zůstává na místě napospas fašistům, aby alespoň nějaké zabil.

Hlavní postavy :

Robert Jordan – vyrovnaný člověk, spolehlivý, objektivní, loajální

Marie – bázlivá, chytrá, milá Roberta

Pablo – vůdce partyzánů, zbabělý

Postavení autora : vypravěč – er-forma

Prostředí : Fronta v období španělské občanské války

Název díla : Odvozen od slavnostního vyzvánění za zemřelého po poledni ve dnech mezi úmrtím a pohřbením.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická
- Řetězová
- Závěr uzavřený
- Členění na kapitoly

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Dílo je psáno ve spisovném jazyce. Jsou zde užity úvahové a lyrické prvky. Objevují se zde také hovorové výrazy.

Prostředky :

Vulgarismy – “zkrvený cikánský svině”

Nespisovné výrazy – “nemožnej”

Přirovnání – “Vypadají jako žraloci.”

Přechodníky – “sledujíc”

Účelnost volby prostředků : Jazykové prostředky byly zvoleny tak, aby přiblížily čtenáři válku.

Hodnocení díla : Myslím si, že dílo svým tématem nepatří do 21. století. Toto dílo je však typickým příkladem ztracené generace, a tak si myslím, že by každý měl toto dílo mít přečtené. Dílo není čtenářsky přitažlivé. Mně se kniha moc nelíbila, jelikož byl krátký časový úsek rozdělen do velkého počtu stran a ke konci to bylo již zdlouhavé.

OTEC GORIOT

HONORÉ DE BALZAC

Honoré de Balzac

narozený 20. května 1799 v Tours byl francouzským spisovatelem, představitelem realismu a romantismu, zakladatelem kriticko-realistického románu. Pocházel z bohaté rodiny právníka, díky čemuž šel studovat práva. Za svého života se snažil dostat do vyšší společnosti, vyplývaly z toho však finanční potíže a Honoré de Balzac začal psát pro peníze. Roku 1850 umírá v Paříži po boku manželky Eweliny Haňské.

Literárně historický kontext : Dílo bylo napsáno v 19. století, je řazeno do období romantismu.

Charakteristika doby vzniku : Začátek 19. století se nese v duchu germanizace, důraz je kladen na city. Vznikají nové estetické ideály a umělecké hodnoty. Podstatou je individualista.

Umělecký směr : Dílo řazeno do období romantismu. Dalšími autory tohoto období jsou George Gordon Byron nebo Victor Hugo.

Charakteristika díla :

Literární druh – epika

Literární žánr – román

Výrazová forma – próza

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla : Hlavním tématem díla jsou špinavé praktiky pařížského lidu té doby.

Děj se odehrává ve starém penzionu paní Vauquerové, ve kterém bydlí výrobce nudlí Otec Goriot, který nadevše miluje své dcery Anastázii a Delfínu. Spolu s ním bydlí Evžen de Rastignac, naivní student práv. Otec Goriot bydlí v jednom z nejhorších bytů v penzionu, kvůli čemuž si ho dobírají ostatní, on je však zaslepen svojí láskou k dcerám, které ho občas chodí navštěvovat, ale pouze pro peníze.

Evžen de Rastignac se snaží dostat do vyšší pařížské společnosti. V tom mu pomáhá jeho sestřenice, která je uznávanou ženou. Ta ho seznámí s Delfínou, dcerou Goriot. Goriot je nadšený, že jeho dcera má studenta práv, a tak jim za své poslední peníze pronajme byt, aby mohli být spolu. Pak za Goriotem přijde druhá dcera, Anastázie, která potřebuje peníze na splacení dluhu pro svého milence. Goriot však už nemá žádné peníze, proto to za milence zaplatí Evžen.

Když se blíží ples, pořádaný sestřenicí Evžena, Goriotovi se přitíží na tolik, že mu Bianchon, student medicíny, předpovídá maximálně dva dny na přežití.

Evžen se tedy snaží přemluvit Delfínu, aby za svým otcem šla. Ta však nechce slyšet o ničem jiném, než o plese. Ke konci života Goriot promlouvá k Evženovi o tom, že ho jeho dcery neměly rády a měli ho pouze pro peníze. V této fázi upadá do bezvědomí.

Ani jedna z dcer nechce zaplatit svému otci pohřeb, a tak ho zaplatí Evžen s Bianchonem.

Hlavní postavy :

Otec Goriot – výrobce nudlí, naivní, moudrý, poctivý

Evžen de Rastignac – student práv, cílevědomý, chudý

Bianchon – student medicíny, přítel Evžena

Anastázie de Restaud – dcera Goriota, využívá otce pro peníze

Delfína de Nucingen – dcera Goriota, zastíněná úspěchem Anastázie

Postavení autora : vypravěč – er-forma

Prostředí : děj se odehrává v 1. polovině 19. století v Paříži

Název díla : název díla je odvozen od jména hlavní postavy – Otec Goriot

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- chronologická
- spojení těsné
- členění textu – kapitoly
- závěr otevřený

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Autor v díle využívá převážně spisovnou češtinu, s velkým množstvím termínů, přechodníků a knižních výrazů

Prostředky :

Přirovnání – Nos jako zobák papouška.

Metafora – Poslední vzdech radostí.

Personifikace – Hrdé oči, strhaný obličej

Účelnost volby prostředků : Prostředky byly autorem zvoleny tak, aby co nejlépe popisovaly tehdejší pařížskou společnost.

Hodnocení díla : Dle mého názoru dílo spadá aktuálností do 21. století, jelikož s povahou Goriotových dcer se můžeme potkat i v dnešní společnosti. Dnešní čtenář v díle tento fakt shledává a také díky tomu ho dílo svým způsobem přitahuje. Dle mého názoru toto dílo výborně představuje dílo z dob romantismu, a proto se mi tato kniha líbila.

STRAKONICKÝ DUDÁK ANEB HODY DIVÝCH ŽEN

JOSEF KAJETÁN TYL

Josef Kajetán Tyl

narozen roku 1808 v Kutné Hoře byl českým dramatikem, režisérem, hercem, spisovatelem a novinářem. Je považován za zakladatele moderního českého divadla. Proslavil se hlavně díky textu české národní hymny. Jeho díla byla pod vlivem vlastnictví a byl přezdíván jako "miláček národa". Umírá roku 1856 v Plzni.

Literárně historický kontext : Dílo bylo napsáno v období 3. fáze národního obrození.

Charakteristika doby vzniku : Charakteristickým znakem této doby byl růst politického uvědomění, emancipace žen, rozvoj měšťanské společnosti,...

Umělecký směr : Romantismus, dalšími autory tohoto období byli Božena Němcová nebo Karel Havlíček Borovský.

Charakteristika díla :

Literární druh – drama

Literární žánr – dramatická báchorka

Výrazová forma – próza i poezie

TÉMATICKÝ PLÁN :

Obsah díla :

Hlavním tématem jsou kuplety o ceně vlastního domova, vedlejším tématem je láska mezi Dorotkou a dudákem.

Mladý Švanda se na popud otce své milé Dorotky vydává do světa, aby přišel k bohatství. Získává do rukou kouzelné dudy, které každého člověka dokáží rozveselit a roztančit. Na své cestě se setkává se lstivým světoběžníkem Vocilkou. Právě kvůli Vocilkovi je dudák stále bez peněz a díky tomuto podvodníkovi se dostává k nemocné a namyšlené princezně Zulice. Princeznu mladík vyléčí, což způsobí, že si ho chce královská dcera vzít za manžela. Švanda ovšem nadevše miluje svou drahou Dorotku. Ta se společně s dobrákem Kalafunou vydala na cestu, aby Švandu našla a odvezla zpátky do jejich domovů. Po celou dobu tohoto dobrodružství stojí nad dudákem ochranná ruka jeho matky polednice Rosavy. Zamilovaná dvojice se nakonec vrací zpět do své vlasti, kde ji čeká šťastný a společný život.

Hlavní postavy :

Švanda – důsledný, nerozvážný, dobrosrdečný

Dorotka – štatečná, moudrá, věrná

Kalafuna – vlastenec, muzikant

Vocilka – prospěchář, záměrně český původ

Postavení autora : vypravěč – ich-forma

Prostředí : 1. polovina 19. století, jižní Čechy

Název díla : Název je odvozen od hlavní postavy, Švandy dudáka.

KOMPOZIČNÍ PLÁN :

Kompozice díla :

- Chronologická
- Hra se dělí na 3 jednání
- Řetězová
- Závěr uzavřený

JAZYKOVÝ PLÁN :

Jazyk : Ve hře se objevují archaismy, nespisovné výrazy, vyskytuje se zde převážně lidový jazyk – mnoho hovorových výrazů.

Prostředky :

Přirovnání – “Mně to bude sice také jako mlejnský kámen na prsou ležet, že musím tebe.”

Metafora – zub času

Zdrobnělina – jablíčko

Archaismy

Vulgarismy

Účelnost volby prostředků : Jazykové prostředky byly zvoleny k přiblížení lidového prostředí.

Hodnocení díla : Dle mého názoru dílo svým tématem spadá do 21. století, jelikož je například častým repertoárem divadel. Dnešní čtenář v díle nalezne mnoho zajímavých motivů a postav. Mně se kniha líbila díky volbě jazykových prostředků, kdy autor využívá převážně lidový jazyk.

REVIZOR

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOL

AUTOR:

Pocházel z rodiny středních ukrajinských statkářů (Gogolovi měli asi 80 nevolníků). Jeho otec byl vášnivý milovník divadla, psal verše i komedie. Založil divadlo, v němž malý Gogol hrál – zásadně ženské role. Byl vychován v přesvědčení, že je geniální a zázračné dítě.

Po absolvování gymnázia odešel koncem roku 1828 do Petrohradu, kde byl přijat do divadla, ale nebyl úspěšný. Poté se pokusil vydat své básně a uspořádat výstavu svých obrazů, ale setkal se s velkou kritikou. Nakonec působil jako úředník. Léta 1836–1839 strávil většinou v Itálii. Roku 1844 podnikl cestu do Jeruzaléma.

Před svou smrtí prožíval Gogol hlubokou depresi, začínal podléhat náboženským a mystickým náladám a pochybnostem o smyslu činnosti a svého díla a je poměrně pravděpodobné, že zešlel.

Na Gogolovu tvorbu navazuje prakticky celá ruská literatura 2. poloviny 19. století. Za nejlepší z jeho díla jsou považovány povídky, kde plně využil své vypravěčské umění a schopnost spojovat reálné s fantastickým.

CHARAKTERISTIKA TVORBY:

Představitel ruského romantismu s velmi silnými prvky kritického realismu, za jehož zakladatele je v ruské literatuře považován.

TÉMATICKÝ PLÁN

- Forma, druh, žánr
- Forma: Próza
- Druh: Drama
- Žánr: Satirická komedie

DĚJ:

Nejprve se seznámíme s mladým bezvýznamným úředníčkem Chlestakovem, který se svým sluhou Osipem přijel do městečka již před čtrnácti dny, ubytoval se ve zdejší hostinci, v kartách prohrál všechny peníze a teď nemá na zaplacení útraty. Přije mu ale štěstí, neboť městský hejtman právě dostal dopis od přítele z Petrohradu, že městečko navštíví nebo už navštívil revizor. Díky poštmistrovi, který pro své rozptýlení otevírá cizí dopisy, se o tom i ostatní úředníci města okamžitě dozvědí. Protože nemají čisté svědomí, neboť berou úplatky a kradou a všude je nepořádek, pochopitelně se revize obávají. Dva statkáři, Dobčinskij a Bobčinskij, jejichž jedinou životní náplní je běhat po městě a šířit jakékoliv (i neověřené) zprávy, ke kterým se dostanou, pokládají za revizora právě Chlestakova, a rychle rozšíří informaci o jeho příjezdu. Aby revize dobře dopadla, snaží se představitelé města Chlestakova podplatit.

Chlestakov dlouho nemůže uhodnout, proč se najednou setkává všude s takovou pozorností a úctou. Když pochopí, za jak významnou osobnost jej považují, plně využívá jejich hlouposti a protože je na mizině, rád přistoupí na jejich hru. Hejtman ho ubytuje ve svém domě, tváří se, že nic nevidí, když mu svádí manželku, a nakonec mu nabídne i ruku své dcery. Krajský sudí, poštmistr a školní inspektor mu poskytují „půjčky“ a všichni mu přinášejí různé dary. Chlestakov se vychloubá, jak je bohatý, kde všude byl a jaké má známosti. Při tomto smyšleném vyprávění o sobě jako o důležitém vysokém státním úředníkovi se tak rozohňuje, že téměř se plně vžívá do své nové smyšlené osobnosti. Kdyby se sluhovi Osipovi nepovedlo včas svému pánovi vysvětlit, že takový podvod se dlouho neudrží v tajnosti, byl by snad zcela klidně čekal na odhalení. Takhle namluví svým hostitelům, že odjíždí za svým bohatým strýcem pro svolení k sňatku a včas zmizí.

Před svým odjezdem napíše dopis příteli, v němž se mu svěří s celou komedií, kterou s úředníky městečka sehrál. Dopis pochopitelně otevře poštmistr a hned s ním běží k hejtmanovi, který se mezitím oddává snům o tom, že jeho život, jakožto tchána tak významného muže, bude od nynějška jedinou slavností a hostinou. Hejtman a všichni ostatní strašně zuří, když v tom přichází městský strážník a oznamuje, že přijel skutečný revizor.

TÉMA:

Satirický příběh o falešném revizorovi

HLAVNÍ POSTAVY:

- Chlestakov – hlavní hrdina, bezvýznamný úředník, který využije příležitosti
- Anton Antonovič – zkorumpovaný hejtman městečka
- Soudce Ljapkin-Tjapkin -
- Bobčinskij a Dobčinskij – Roznáší po městečku drby a klepy

PROSTŘEDÍ:

Provinční ruské městečko plné korupce, hra se odehrává po dobu 24 hodin.

KOMPOZIČNÍ PLÁN:

5 aktů

- **Expozice**
Seznámení s korupcí ve městě a vtáhnutí do děje
- **Kolize**
Hejtman spolu s ostatními pokládá Chlestakova za skutečného revizora.
- **Krize**
Chlestakov se již chystá odjet, ale ještě se stihne zasnoubit s Marjou Antonovnou.
- **Peripetie**
Na scénu přichází poštmistr s dopisem, ze kterého se všichni dovídají pravdu.
- **Závěr**
Přijíždí skutečný revizor

JAZYKOVÝ PLÁN:

Důraz na charakteristiku postav, živé a pestré dialogy, každá osoba má svůj specifický styl mluvy,

NÁZOR:

Dílo jsem znal z hodin českého jazyka. Splnil mé očekávání. Pobavila mě. Myslím, že pro vnímavého dnešního čtenáře to je dobrá literatura. Bavili mě určité úseky, jelikož mi připomínali zážitky z všedního života a určité role jsem si dokázal spojit s reálnými lidmi.

Knížce bych dal 7/10 (sedm z deseti) bodů.

Obsah

Newtonův mozek	1
Hamlet	5
Jméno růže	10
Nový epochální výlet pana Broučka, tentokráte do XV. století	14
Malý princ	18
Opilé banánky.....	21
Horalka	24
Oliver Twist.....	30
Noc na Karlštejně.....	34
Divá Bára.....	39
Chrám Matky Boží v Paříži	44
Jáma a kyvadlo a jiné povídky.....	49
Křest sv. Vladimíra	54
Máj	60
Červený černý.....	65
Bílá Nemoc.....	69
Evžen Oněgin.....	75
Krysař.....	77
Romeo a Julie.....	79
Kafka na pobřeží.....	81
Báječná léta pod psa	87
Lakomec	89
Na západní frontě klid.....	91
Ostře sledované vlaky	93
R.U.R.	95
Válka s mloky	97
Komu zvoní hrana	99
Otec Goriot.....	101
Strakonický dudák aneb Hody divých žen	103
Revizor.....	105